

národní
úložiště
šedé
literatury

Statistika & My (č. 9/2011)

Český statistický úřad
2011

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-202686>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 02.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

STATISTIKA & MY

- 04 Rozhovor s Ludmilou Benkovičovou o řízení statistiků
- 05 Rozhovor s Ivou Ritschelovou o vztazích se Slovenskem
- 07 **Téma: Slovensko a Česko v číslech**
- 21 Jména dětí v Česku a na Slovensku
- 34 Cena státního zaměstnance poskočila
- 37 Za poslední roky zmizely tisíce zemědělců

číslo 09

rok 2011

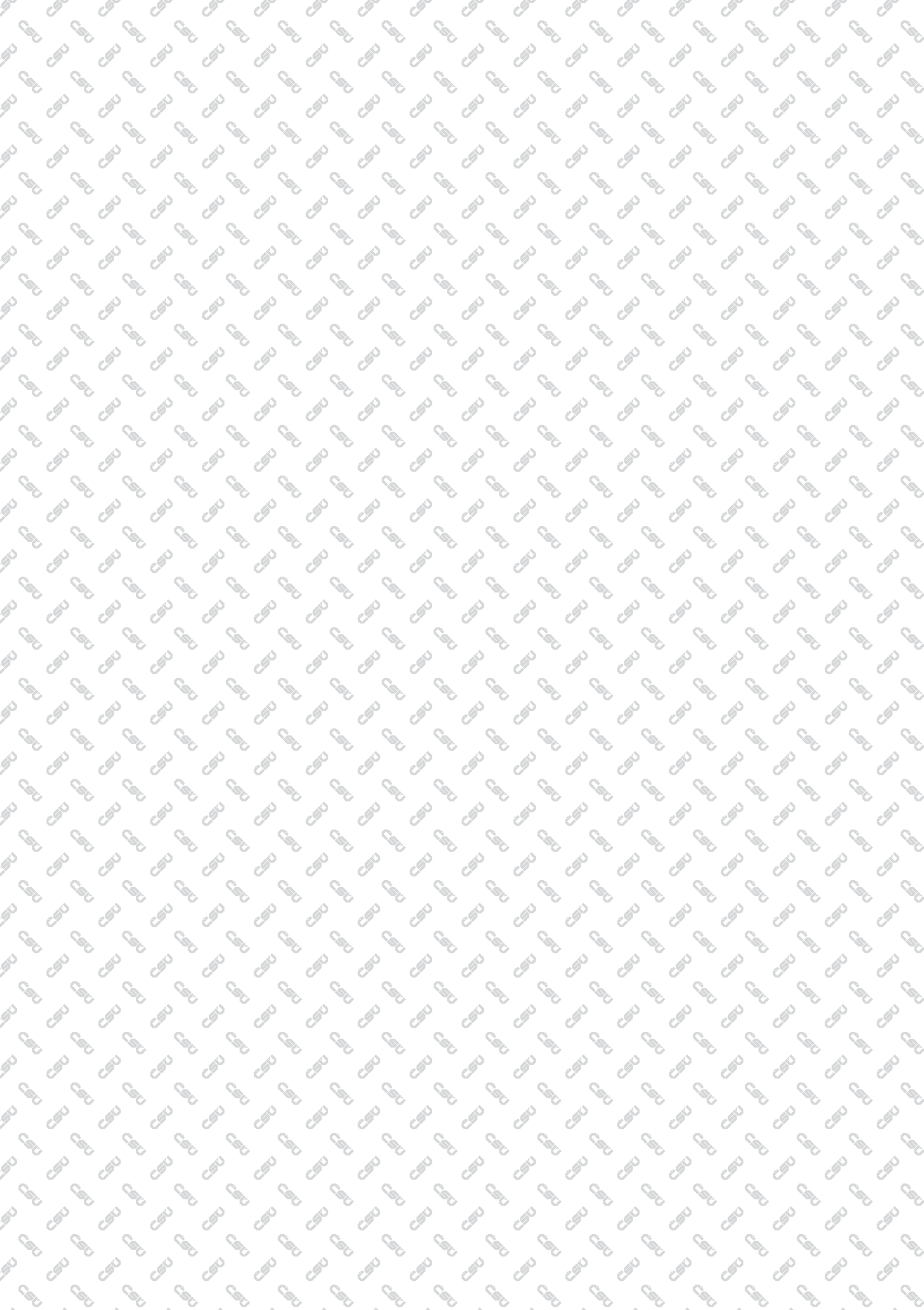
ročník 01

web CZSO.CZ

ČSU

ISSN 1804-7149

Obsah

04	Spája nás profesionálny prístup
05	Naše vzťahy jsou nadstandardní
07	Kdo stál v čele úřadů?
08	V Česku přibývá obyvatel
11	Populačný vývoj na Slovensku
14	Slováci na českém trhu práce
16	Vývoj mezd v České a Slovenské republice
18	Rómovia sa bránia evidencii
21	Jména dětí v Česku a na Slovensku
22	Slovensko a Česko v tvrdých statistických datech
30	V Česku čeština, na Slovensku slovenština
32	Kde se více chodí do kina?
34	Cena státního zaměstnance? Poskočila...
36	Nepřímé náklady stagnují
37	Za poslední roky zmizely tisíce zemědělců
38	Konference evropských statistiků
39	Evropský statistický systém nemlčí
40	Očekávané události
41	Svět čísel mě fascinuje
42	Výběr výstupů ČSÚ v září 2011

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

v květnu tohoto roku se v Olomouci uskutečnila již 41. konference České demografické společnosti tentokrát na téma Česko a Slovensko ve společném státě a samostatně, podrobnosti a odlišnosti. Podnětné příspěvky z konference nás inspirovaly ke srovnání těchto dvou zemí v období rozdělení federace. Proto pro vás zaměstnanci ČSÚ společně se svými slovenskými kolegy připravili do aktuálního vydání časopisu Statistika & My články a přehledy dat, které s důrazem na vzájemné shody a odlišnosti srovnávají vývoj obou samostatně fungujících států z hlediska ekonomického, demografického i socio-kulturního.

Na stránkách časopisu si můžete přečíst, jak se v ČR a SR vyvíjí průměrné měsíční mzdy a jak jsme na tom s nezaměstnaností. Z oblasti školství pak přinášíme sondu o specifikách českého a slovenského vzdělávacího systému. Přehledné grafy vám představí vývoj ekonomických ukazatelů a demografické charakteristiky obou zemí. Můžete porovnat vybrané statistické ukazatele v jednotlivých odvětvích, jakými jsou např. zdravotnictví, školství, průmysl, doprava či bytová výstavba. V historickém okénku jsme pro vás připravili krátké medailony tří čelných představitelů Federálního statistického úřadu v období rozpadu federace.

Rovněž bych ráda upozornila na rozhovory s předsedkyněmi statistických úřadů v Čechách i na Slovensku, které hodnotí spolupráci mezi ČSÚ a ŠÚ SR; zamýšlejí se nad tím, jakými profesními zkušenostmi se můžeme vzájemně inspirovat, a hovoří také o roli statistiky ve společnosti.

Troufnu si říci, že vztah k našim nejbližším sousedům je v naší společnosti obecně vnímán jako exkluzivní. Je přirozené, že se zajímáme o osudy těch, s nimiž jsme přes více než 70 let žili ve společném státě. Proto věřím, že vás zvolené téma osloví a bude pro vás čtenářsky atraktivní.

Přeji vám hezký podzim a příjemné chvíle ve společnosti časopisu ČSÚ Statistika & My.

Bohumila Beranová | tisková mluvčí a kancléřka předsedkyně ČSÚ

STATISTIKA & MY | Měsíčník Českého statistického úřadu | 09 / 2011 | Ročník 1

Adresa redakce: Český statistický úřad, Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz | www.czso.cz

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda), Bc. Michal Novotný (výkonný místopředseda), Mgr. Bohumila Beranová, Mgr. et Mgr. Alena Géblová, Mgr. Helena Kolářková, RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová, PhDr. Ing. Ladislav Pištora, doc. Ing. Iva Ritschelová, CSc., Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D., Jana Slavníková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Šlégrová, Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová | Editorka a výkonná redaktorka: Alena Géblová | Grafická úprava: Jana Chocholoušová | Grafický návrh: Ondřej Pazdera | Fotografie: Tomáš Kubašta, Jiří Růžička (vč. titulní strany), Martin Bílek, archiv ČSÚ, ČTK | Tisk: Jiří Bartoš – Slon, spol. s r.o. | Vydavatel: Český statistický úřad
ISSN 1804-7149 | ev. č. MK ČR E 19925

Spája nás profesionálny prístup

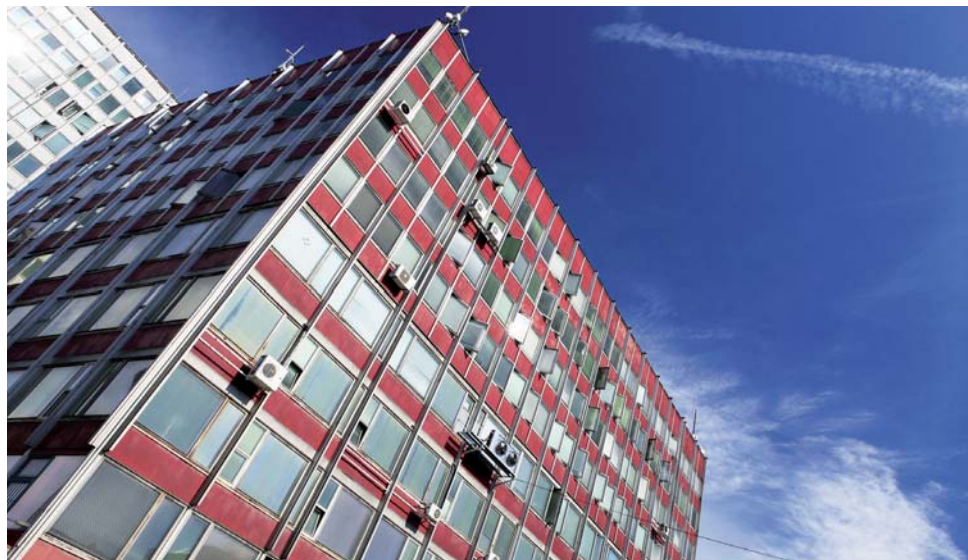
České a slovenské statistice šéfuju ženy. Na otázky, čo majú spoločného, odpovedá **Ludmila Benkovičová**, predsedkyňe slovenského statistického úradu.

Považujete za výhodu, že v čele obou statistických úradů stojí ženy?

Je faktom, že v slovenskej, ale i českej spoločnosti sa výkon vysokých riadiacich funkcií spája predovšetkým s mužmi. Osobne však nepovažujem pohlavie za určujúci determinátor pre výkon funkcie. V histórii slovenskej štatistiky je to však po prvýkrát, čo na jej čele stojí žena. A to napriek skutočnosti, že štatistika sa postupne stala oblasťou pracovnej realizácie predovšetkým žien, post predsedu, ale aj iné vysoké pozície v riadení úradu, zostávali doménou mužov. Ak sú teda v rovnakom čase v dvoch susedných a blízky štátoch pri „kormidle“ štatistiky ženy, snáď možno hovoriť o zmene trendu, o tom, že aj v riadení štatistických inštitúcií a národných štatistických systémov môžu byť ženy a muži rovnocennými partnermi.

V čem jsou vaše zájmy shodné?

Zvyšovať dôveru odbornej i laickej verejnosti v nezávislosť štatistiky, a to profesnú i politickú, zvyšovať odbornú kompetentnosť štatistickej komunity a kvalitu jej výstupov. V oblasti samotnej štatistiky je ťažisko-

Štatistický úrad Slovenskej republiky sa nachádza neďaleko centra Bratislavy.

vým problémom predovšetkým otázka kvality štatistických produktov – kvality údajov získaných štatistickými zisťovaniami, ale i kvality diseminovaných výstupov. Obidve naše inštitúcie majú rovnakú povinnosť – poskytovať zákazníkom štatistické informácie a dáta, ktoré sú včasné, relevantné, presné a spoľahlivé. Európsky kódex pre štatistiku, ktorým sa riadime, vyžaduje, aby spĺňali aj kritéria koherentnosti a porovnateľnosti. Zároveň by to mali byť informácie a štatistické údaje, ktoré sú jasné a zrozumiteľné nielen pre úzky okruh štatistikov pracujúcich v určitej sfére, ale aj pre širšiu odbornú i zainteresovanú verejnosť.

Co považujete obě za obzvlášť důležité?

Znižovanie záťaže reportujúcich jednotiek, kontinuálny rast možností elektronického zberu údajov, vyrovnávanie sa s redukciami finančných zdrojov na štatistické programy zisťovania a celý rad ďalších. Za osobitne dôležitú výzvu pre obidve inštitúcie považujem plnú integráciu v európskom štatistickom systéme, aktívnu participáciu nielen na štatistických zisťovaniach daných európskou legislatívou, ale aj na strategickom rozhodovaní o budúcnosti štatistiky, o smerovaní európskeho a svetového štatistického sveta. V tomto úsilí sú aktivity ČSÚ pre našu inštitúciu podnetom a inšpiráciou.

Sdílíte s předsedkyni ČSÚ Ivou Ritscheovou nějakou společnou vizi?

Nikdy som s pani predsedkyňou akúsi explicitne spoločnú víziu nehladala. To, čo nás prirodzene spája, je vízia profesionálnej, efektívnej a výkonnej štatistickej inštitúcie, inštitúcie, ktorá sa kontinuálne rozvíja, je finančne a materiálne adekvátne zabezpečená a v očiach zákazníkov a verejnosti dôveryhodná. Našou spoločnou úlohou je nájsť a do praxe

zaviesť také mechanizmy rozhodovania, taký súbor inštrumentov a postupov, abysme sa zbytočne nestáli, alebo sa priam nevracali na ceste realizácie tejto vízie.

Naše vztahy jsou nadstandardní

Předsedkyně Českého statistického úřadu **Iva Ritschelová** hovoří o spolupráci se slovenským statistickým úřadem. „Z mého pohledu je nejen oboustranně přínosná, ale i velmi přátelská“, říká.

Když se řekne Češi a Slováci, co se vám vybaví?

Zcela přirozeně si vzpomenu na řadu přátel na Slovensku. Vzápětí se mi vybaví mé mládí spojené se slovenskými televizními pondělky. A pak si s nostalgii vzpomenu na našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka a na rok 1992.

Proč právě na T. G. Masaryka?

Protože řekl: „Češi a Slováci nikdy neuvolní svazek, který vytvořili. Já sám jsem původem Slovák.“

A vidíte, člověk mění a život mění... Přesto věřím, že jsme ten svazek snad tak úplně neuvolnili.

Je to už téměř dvacet let, co se Česko a Slovensko rozdělilo. Jak si na tom naše národy stojí?

Za ta dvě desetiletí se obě společnosti hodně změnily. Každá si našla svou cestu a každá poznala, že expanzi zákonitě střídá recese. Z hlediska statistiky je pak realita následující.

Budova ČSÚ stojí v městské části Strašnice v Praze 10.

Hrubý domácí produkt na obyvatele je nižší na Slovensku, ale dynamičtěji roste. Inflace se pohybuje na srovnatelné úrovni a s nezaměstnaností mají větší problémy naši sousedi. Pokud se týká zahraničního obchodu, tak Slovensko je stejně otevřenou ekonomikou jako my, takže zahraniční obchod je významným prorůstovým faktorem HDP. Pokud bychom zmínili i takový ukazatel, jako je průměrná mzda, tak Češi jsou na tom o něco lépe. Velmi zajímavým ukazatelem je také rozptyl regionálního domácího produktu. Ten nám říká, jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými regiony. A je zřejmé, že ekonomické rozdíly mezi slovenskými regiony

“Nikomu z nás se nevyhnula ekonomická krize.”

jsou sice větší, ale vývoj v Čechách naznačuje, že na rozdíl od evropského průměru disparity mezi našimi regiony rychle rostou.

Jak byste zhodnotila spolupráci mezi ČSÚ a ŠÚ SR?

Jedná se o dlouhodobou, oboustranně přínosnou spolupráci, která je zároveň spoluprací velmi přátelskou, a dovolím si říci, že i nadstandardní.

A to nejen proto, že v čele obou institucí stojí dvě ženy, které si navzájem rozumí. Např. v roce 2010 se uskutečnilo 12 společných akcí, což je v rámci mezinárodních kontaktů ČSÚ naprostou výjimkou.

Řešíme ve statistických úřadech s ohledem na společnou státní historii Čechů a Slováků stejné problémy?

V návaznosti na naši dlouhou společnou historii se setkáváme s obdobnými problémy jak v oblasti odborné, organizační, tak i finanční. Po rozpadu federace jsme společně se slovenskými kolegy přebírali zahraniční zkušenosti důležité pro transformaci národních statistických služeb, např. od francouzského INSEE. Oba naše statistické systémy jsou decentralizované.

To znamená, že koordinaci a část statistických zjišťování zabezpečuje statistický úřad a další část je zabezpečována rezortními pracovišti. Aktuálně jsme ve spolupráci se ŠÚ SR řešili například otázky spojené s projektem desetiletí – Sčítáním lidu – nebo jsme diskutovali naplňování statistických programů EU v podmínkách redukce objemů rozpočtových prostředků. Domnívám se, že naše spolupráce má stále velký potenciál.

Důležitý dodatek

Dne 6. září 2011 byl Ivou Ritschelovou, předsedkyní ČSÚ, Ladislavem Minčičem, 1. náměstkem ministra financí a Janem Knížkem, ředitelem Generálního finančního ředitelství, podepsán dodatek k dílčí smlouvě o předávání údajů mezi ČSÚ a Ministerstvem financí ČR. Týká se pouze převodu práv a povinností k datům daňových přiznání. Ty budou nově převedeny na novou organizační složku státu – Generální finanční ředitelství. Do budoucna lze očekávat i další dodatek, který se bude týkat předávání dalších dat z daňových přiznání za fyzické osoby a dat, která vyplynula z poslední novely zákona o DPH.

Statistici naslouchají

Uživatelé statistických dat jistě potěší nový cyklus seminářů ČSÚ „Uživatelé statistiky statistikům“. První se uskutečnil 16. září 2011 v budově Českého statistického úřadu v Praze na Skalce. Přednášejícím byl Milan Holeček, předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Zaměřil se na téma využití dostupnosti statistických údajů při tvorbě technických norem. Jeho úřad elektronicky zveřejňuje 28 tisíc platných čistých národních, evropských a mezinárodních technických norem, v systému CSN je dokonce cca 56 tisíc dokumentů. Příštím hostem ČSÚ bude pan Ing. Tomáš Rosenmayer,

expert z VUT Brno a výzkumný pracovník Centra pro výzkum neziskového sektoru.

Setkání ve Wiesbadenu

ČSÚ zahájil přípravu pravidelné konference předsedů statistických úřadů (DGINS) členů EU, EEA/EFTA a kandidátských zemí EU, která se uskuteční v září 2012 v Praze v kongresovém centru České národní banky. Letošní konference, jejímž hostitelem byl Federální statistický úřad Německa DESTATIS, se zabývala zejména problematikou sociálních statistik. Jeho jednání se ve Wiesbadenu ve dnech 26.–27. 9. zúčastnila delegace vedená předsedkyní ČSÚ Ivou Ritschelovou.

Změna názvu

Od 1. srpna 2011 se na základě novely ústavního zákona mění název vyššího územního samosprávného celku „Vysočina“ na „Kraj Vysočina“. Kraje, stejně jako další územní samosprávné celky (oblasti, území, stát) České republiky, vymezuje Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS), která je od roku 2004 součástí společné regionální klasifikace Evropské unie – Klasifikace územních statistických jednotek (NUTS).

Vývoj krajů

Na svých internetových stránkách zveřejnil ČSÚ soubor čtrnácti regionálních analýz pod názvem „Zá-

kladní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje kraje v roce 2010“. Tyto materiály popisují na základě dostupných dat vývoj příslušného kraje v předchozím roce (s návazností od roku 2005) a jsou nastíněny i změny, ke kterým došlo v krajích v období hospodářské recese. Přehledy doplňuje mezikrajské srovnání a také tabulková příloha. Poznatky získané z analýz byly prezentovány na tiskové konferenci pořádané ČSÚ.

Není RES jako RES

Nově vzniklé podniky a podnikatelé mohou být na základě formulářů (podobně stylizovaného písma a použití stejného názvu Registr ekonomických subjektů – RES, které využívá ČSÚ) uváděni v omyl nabídkami soukromé společnosti EO Servis, s.r.o. Ta totiž provádí registraci podnikatelského subjektu a zápis do své databáze RES za úplat. ČSÚ vede Registr ekonomických subjektů na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, a veškeré úkony spojené s evidencí ekonomických subjektů v tomto registru jsou bezplatné. Kompletní informace o RES najdete na: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/registr_ekonomickych_subjektu

V případě pochybností se neváhejte obrátit na pracovníky ČSÚ.

Půl století OECD

Dne 31. srpna 2011 se v budově ČSÚ uskutečnilo za přítomnosti významných osobností slavnostní zahájení putovní výstavy k 50. výročí založení Organizace pro hos-

podářskou spolupráci (OECD). Připravili ji pracovníci Ministerstva zahraničních věcí ČR a ČSÚ. Karel Dyba, velvyslanec a stálý představitel ČR při OECD, na vernisáži řekl: „Historie našeho členství v OECD začíná rokem 1995. Tato událost pro nás byla razítkem potvrzujícím reformní kroky v naší ekonomice.“ Slavnostní chvíle se zúčastnili také předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová a bývalý předseda ČSÚ Eduard Outrata. V polovině září se výstava přesunula z ČSÚ do Senátu ČR.

Nová předsedkyně SCORUS

Novou předsedkyní SCORUS (Standing Committee of Regional and Urban Statistics) na období 2011–2013 a členkou výkonného výboru mezinárodní organizace IAOS (International Association for Official Statistics) se stala Petra Kuncová z ČSÚ. Místopředsedou se stal Stephen Leung z Hongkongu. IAOS je organizace, která sdružuje „oficiální“ statistiky, tedy i statistické úřady.

Kódování příčin smrti

ČSÚ v rámci grantového projektu Evropské Komise „Quality improvement of causes of death statistics by automated coding“ zavedl IRIS, software pro automatizované kódování příčin smrti, pro zpracování dat v roce 2011. Česká republika se stala 10. zemí EU používající automatizované kódování příčin smrti a 3. zemí používající IRIS.

Kdo stál v čele úřadů?

Po roce 1989 vedly statistické úřady tři významné osobnosti – **Ivan Šujan**, **Eduard Souček** a **Rudolf Krč**. Dva z nich byli Slováci.

Ivan Šujan

Do čela Federálního statistického úřadu byl poprvé za celou jeho existenci jmenován předseda slovenské národnosti.

Ivan Šujan byl vzděláním ekonom. V roce 1959 ukončil Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě, kde také absolvoval postgraduální studium a získal hodnost kandidáta věd. V prvním desetiletí po opuštění vysoké školy ještě získával praktické ekonomické znalosti. Pracoval v bance jako úvěrový inspektor

a ekonom pro zahraniční obchod. Pak již začal směřovat ke svému životnímu tématu, kterým byly makroekonomické analýzy. Pracoval ve Výzkumném ústavu národohospodářském v Bratislavě a pak ve Výzkumném výpočetním středisku OSN, které se následně transformovalo do slovenské pobočky Výzkumného ústavu sociálně ekonomických informací, což byl rezortní ústav statistického úřadu. Od té doby, tedy zhruba od poloviny sedmdesátých let, už byl Ivan Šujan v přímém styku se statistikou. Ve své činnosti se specializoval na ekonometrické modely, a to nejenom na oblast

teorie, ale i jejich praktické využití při zpracování analýz a prognóz československé ekonomiky.

Po ukončení činnosti federálního úřadu pracoval až do roku 1998 jako místopředseda českého úřadu. Pak již působil na Slovensku a řadu let ještě s úřadem spolupracoval jako expert.

Ivan Šujan je autorem či spoluautorem nepřeberného množství odborných prací a publikací, především na téma makroekonomických analýz. Z osmdesátých let můžeme např. vzpomenout učebnici Ekonometria vydanou v roce 1980 v Bratislavě. Byl také častým autorem časopisu Statistika.

Předsedové národních statistických úřadů

Český statistický úřad

1969–1987	Jiří Antoš
1987–1989	Ladislav Říha
1990–1993	Eduard Souček
1993–1999	Eduard Outrata
1999–2003	Marie Bohatá
2003–2010	Jan Fischer
2010 a trvá	Iva Ritschelová

Štatistický úrad SR

1952–1953	Karol Fajnor
1953–1959	Pavel Marcely
1959–1960	František Tupík
1967–1971	Miloš Hrušovský
1971–1989	Jozef Kollár
1989–1994	Rudolf Krč
1994–1999	Štefan Condík
1999–2007	Peter Mach
2007 a trvá	Ludmila Benkovičová

Eduard Souček

Vysokoškolský pedagog vyučující statistiku nastoupil na post předsedy Českého statistického úřadu v roce 1990.

Své první zaměstnání po absolvování Vysoké školy ekonomické získal Eduard Souček na městském oddělení statistiky v Praze. Od roku 1964 pak působil jako pedagog na své mateřské škole – Vysoké škole ekonomické v Praze (VŠE). Připomenout lze jeho činnost v Laboratoři demografie VŠE, kde obhájil kandidátskou práci o problematice migrace.

Po roce 1989 se stal předsedou Českého statistického úřadu. Po třech letech práce na úřadě se vrátil k pedagogické práci na Vysoké škole ekonomické a na Univerzitě Pardubice. Z jeho bohaté publi-

kační činnosti můžeme z posledních prací uvést Statistické minimum pro studující při zaměstnání v pěti kapitolách, napsané spolu s Lubomírem Cyhelským, a Statistické praktikum, kde byla spoluautorkou Iva Pacáková.

V současné době je aktivním členem České statistické rady a pokračuje ve své pedagogické činnosti na některých vysokých školách.

Rudolf Krč

Předseda Slovenského statistického úřadu v letech 1989–1993 a předseda Štatistického úřadu SR v letech 1993–1994.

Na Vysoké škole ekonomické v Bratislavě, na ktorej promoval v roku 1956, pôsobil ako odborný asistent na Katedre štatistiky a matematiky do roku 1959. V rokoch 1960–1963 pracoval ako vedúci oddelenia národohospodárskeho plánovania v Tatrách, závod Bratislava. V roku 1963 sa dal na vedeckú dráhu – v Ekonomickom ústave Slovenskej akadémie vied (SAV) pôsobil na rôznych pozíciách až do nástupu do funkcie predsedu Slovenského štatistického úřadu. Bol spoluzakladateľom Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti pri SAV, 4 roky bol jej

vedeckým tajomníkom a 4 roky predsedom. Zároveň pôsobil aj v Slovenskej ekonomickej spoločnosti pri SAV, externe prednášal na Vysoké škole ekonomickej a na Univerzite Komenského. Venoval sa tiež publikačnej činnosti.

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace
Marián Jánošík
tiskový mluvčí ŠÚ SR

V Česku přibývá obyvatel

Populace v České republice roste zejména díky kladnému migračnímu saldu.

V naší zemi je dlouhodobě pozitivní vývoj úrovně úmrtnosti a potratovosti. Úroveň plodnosti již třetím rokem stagnuje na hodnotě těsně pod hranici 1,5 dítěte na jednu ženu. Intenzita sňatečnosti nadále klesá.

Sňatečnost

V roce 2003 poprvé poklesl roční počet sňatků pod 50 tis. V následujících letech počet uzavřených manželství vzrostl až na 57 tis. v roce 2007, aby se dále snižoval na necelých 47 tis. v roce 2010.

Za poklesem sňatečnosti stojí odkládání uzavírání prvního manželství do vyššího věku a společenské klima, které si prakticky sňatek jako společenskou legalizaci soužití a plození dětí nikterak nevynucuje.

Rozhodující vliv na celkovou sňatečnost má sňatečnost svobodných, i když podíl opakovaných sňatků se mírně zvyšuje. Podíl prvních sňatků na straně ženicha i nevěsty se udržoval na 75 %.

Průměrný věk muže, který vstupuje poprvé do manželství, je dnes 32,2 roku, tedy o tři roky více než před 10 lety. Svobodné nevěsty za 10 let v průměru zestály o 2,5 roku na 29,4 roku. Pokles sňatečnosti se projevil i tak, že kdyby se současná intenzita uzavírání manželství udržela po následujících 35 let, pak by ve věku 50 let bylo 45 % mužů a 38 % žen svobodných, což je v obou případech o čtvrtinu více než na začátku desetiletí.

Nejvíce manželství se uzavírá v letních měsících, nejméně svateb je v zimě. Květen, který po měsí-

ci lednu byl dlouhodobě druhým nejméně oblíbeným měsícem pro vstup do manželství, se dostal na 7. místo.

Rozvodovost

Protože se roční počet rozvodů pohyboval v uplynulém desetiletí kolem 31 tisíce ročně a počet sňatků klesal, úhrnná rozvodovost mírně rostla. V roce 2001 by při tehdejší průběhu rozvodovosti skončilo rozvodem 45 % tehdy uzavřených manželství, v loňském roce už by to bylo 50 %.

I přes zvyšující se podíl manželství, která končí rozvodem, se mezi lety 2001–2010 prodloužila průměrná délka trvání manželství na 12,7 roku, tedy o více než rok. Mezi rozváděnými páry výrazně

vzrostl podíl těch, jejichž manželství trvalo déle než 20 let. Na počátku tisíciletí představovaly tyto dvojice pětinu rozváděných manželství, o 10 let později byl jejich podíl více než čtvrtinový. Návrh na rozvod podávají ve dvou třetinách případů ženy.

Porodnost a plodnost

Živě se v roce 2010 narodilo 117,2 tisíce dětí. Po vrcholu zvýšené porodnosti v roce 2008 klesl druhým rokem počet narozených opět o 1,2 tisíce proti roku 2009. Úbytek způsobil pokles počtu narozených v prvním pořadí, zatímco dětí narozených jako druhé a třetí mírně přibýlo.

Úhrnná plodnost dosáhla minima v roce 1999, kdy průměrný po-

čet dětí připadajících na jednu ženu v reprodukčním věku činil 1,13. Od roku 2000 úhrnná plodnost rostla nejprve zvolna, od roku 2004 výrazněji. V roce 2007 úroveň úhrnné plodnosti stoupla na hodnotu 1,44 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku, a odpočítala se tak od hodnot ležících pod hranicí 1,3, která je považována za velmi nízkou úroveň. Kdyby zůstaly zachovány současná struktura a úroveň plodnosti, pak by na konci reprodukčního věku připadlo na jednu ženu průměrně 1,5 dítěte.

Zvyšování úrovně plodnosti úzce souviselo s procesem odkládání rození dětí do vyššího věku, o čemž svědčí zvyšující se průměrný věk matek při prvním porodu. Za 10 let vzrostl z 25,3 o více než 2 roky na 27,6 roku.

I nadále se zvyšuje zastoupení dětí narozených mimo manželství, které v roce 2010 poprvé překročilo 40 %.

Vzrůstá zastoupení vícečetných porodů, což bývá přisuzováno stále

větším problémům, které mají páry při početí dítěte, a tedy častějšímu využívání asistované reprodukce, a zvyšuje se i podíl dětí s porodní hmotností do 2 500 g.

Potratovost

V roce 2010 se počet provedených potratů podruhé v historii ČR snížil pod hranici 40 tisíc, a to na 39 273. Nižší než kdykoli dříve byla i míra potratovosti. Úhrnná potratovost klesla na 0,51 potratu na jednu ženu. Průměrný věk žen při potratu mírně vzrostl na 30,2 let.

Pokles potratovosti mezi lety 2001 a 2010 byl zapříčiněn poklesem měr potratovosti v mladších věkových skupinách až do věku 35 let. Rozhodující vliv měl přitom vývoj počtu umělých přerušení těhotenství, který poklesl o čtvrtinu na 24 tis. v roce 2010. Při zachování specifických měr potratovosti na úrovni roku 2010 by na 100 žen během jejich reprodukčního věku připadlo 51 potratů, z toho 18

samovolných a 32 indukovaných. Jedná se o hodnoty pro ČR prozatím nejnižší.

Počet samovolných potratů naopak v posledních deseti letech rostl, v roce 2009 dosáhl 14,6 tis., ale v roce 2010 už jich bylo méně než 14 tis. Důvodem nárůstu počtu samovolných potratů je kromě růstu počtu těhotenství také vyšší výskyt rizikových těhotenství související s posunem těhotenství do vyššího věku.

Diference mezi počtem potratů svobodných a vdaných žen se v posledních dvou desetiletích výrazně snížila v souladu se změnou struktury obyvatelstva podle rodinného stavu, stále však celkově mírně převažují ženy vdané. V kategorii umělých přerušení těhotenství převládají počínaje rokem 2007 ženy svobodné nad vdanými.

Průměrný věk žen při potratu se liší v závislosti na typu potratu. Umělé potraty jsou v průměru prováděny ženám ve věku 29,7 let. U samovolných potratů se průměr-

ný věk zvýšil z 29 let v roce 2001 na současných 31 let. Jeho nárůst přitom kopíruje posun těhotenství do vyššího věku.

Úmrtnost

Dlouhodobý trend snižující se úmrtnosti nebyl přerušen ani v posledních letech, i když tempo snižování bylo u mužů i u žen v období 2001–2009 mírnější než v předcházejícím desetiletí (období 1991–2001). Rozložení zemřelých podle věku se liší v závislosti na pohlaví. Ve věkové skladbě zemřelých žen převládají starší ročníky. V posledních pěti letech již více než polovina zemřelých žen byla starší 80 let, zatímco podíl zemřelých mužů v tak vysokém věku nebyl ani třetinový (30 % v roce 2010). Naopak dvojnásobné relativní zastoupení mívají ve srovnání s ženami zemřelí muži ve věku 15–64 let (32 %, resp. 14 %).

Nadúmrtnost mužů je nejvíce patrná ve věkových skupinách

Základní demografické charakteristiky České republiky

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tabulková prvosňatečnost – M	66,0	66,2	62,5	63,6	62,8	62,9	64,5	59,6	56,1	54,9
Tabulková prvosňatečnost – Ž	72,5	72,4	68,7	69,8	69,1	69,7	71,1	66,1	62,7	61,6
Průměrný věk při 1. sňatku – M	29,3	29,7	30,3	30,5	30,8	31,0	31,2	31,4	32,0	32,2
Průměrný věk při 1. sňatku – Ž	26,9	27,3	27,7	28,0	28,1	28,4	28,6	28,8	29,2	29,4
Úhrnná rozvodovost	44,7	45,7	48,0	49,3	47,3	48,7	48,7	49,6	46,8	50,0
Úhrnná plodnost	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5
Průměrný věk při 1. porodu	25,3	25,6	25,9	26,3	26,6	26,9	27,1	27,3	27,4	27,6
Úhrnná umělá potratovost	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Střední délka života při narození – M	72,1	72,1	72,0	72,5	72,9	73,4	73,7	74,0	74,2	74,4
Střední délka života při narození – Ž	78,4	78,5	78,5	79,0	79,1	79,7	79,9	80,1	80,1	80,6
Hrubá míra přirozeného přírůstu	-1,7	-1,5	-1,7	-0,9	-0,6	0,1	1,0	1,4	1,0	1,0
Hrubá míra migračního salda	-0,8	1,2	2,5	1,8	3,5	3,4	8,1	6,9	2,7	1,5
Index stáří ¹⁾	87,2	89,2	91,6	94,0	97,0	100,2	102,4	105,1	107,0	107,8
Průměrný věk	39,0	39,3	39,5	39,8	40,0	40,2	40,3	40,5	40,6	40,8
Index celkového zatížení ²⁾	42,3	41,8	41,2	40,8	40,6	40,4	40,4	40,9	41,7	42,7
Počet obyvatel (k 31.12. 2010)	10 206 436	10 203 269	10 211 455	10 220 577	10 251 079	10 287 189	10 381 130	10 467 542	10 506 813	10 532 770

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let | ²⁾ počet osob ve věku 0–14 a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

Zdroje: ČSÚ, ÚZIS ČR, MV ČR

20–24 a 25–29 let, kdy je vlivem vnějších příčin úmrtnosti dlouhodobě míra úmrtnosti mužů zhruba trojnásobná ve srovnání se ženami. Naopak nejbližší si je úmrtnost mezi muži a ženami v nejvyšších věkových skupinách (u osob nad 90 let) a u malých dětí.

Celkově se v období 2001–2010 naděje dožití při narození zvýšila u mužů o 2,3 roku na 74,4 roku a u žen o 2,1 roku na 80,6 roku, přičemž jen za poslední rok vzrostla střední délka života při narození u žen o 0,5 roku. Největší měrou přispěl k navýšení střední délky života pokles úmrtnosti nejstarších věkových skupin, a to především u žen. U mužů působí významně také snižující se úroveň úmrtnosti osob středního věku. Diference mezi střední délkou života mužů a žen je v současné době z velké části způsobena rozdílnou úmrtností osob ve věku 55–74 let, zejména 60–69letých.

Úrovní kojenecké úmrtnosti se Česká republika již mnoho let řadí mezi nejvyspělejší státy světa. Kojenecká úmrtnost v roce 2010 byla 2,7 ‰.

Nemoci oběhové soustavy jsou nejčastější příčinou úmrtí jak u mužů, tak i u žen, ale zatímco u žen se na úmrtí podílely z 55 %, u mužů to bylo v 45 %. V obou případech jde o pokles o necelé 3 procentní body oproti situaci v roce 2001. Dlouhodobě druhou nejčastější skupinu příčin smrti představují novotvary, které v roce 2010 stály za úmrtím 30 % mužů a 23 % žen. Třetí nejčastější příčinou smrti u mužů jsou vnější příčiny, u žen nemoci dýchací soustavy.

Migrace

Česká republika patří mezi země s relativně nízkým podílem cizinců – 4 % cizinců v populaci (k 31. 12. 2010). Druhým rokem v řadě se evidovaný počet cizinců meziročně snížil, avšak souhrnně

během období 2002–2010 počet cizinců vzrostl. Za příčinu zvýšení počtu vystěhovalých a snížení počtu přistěhovalých v posledních třech letech lze označit ekonomickou krizi.

Muži se na zahraniční migraci podílejí 60 %. Cizí státní příslušníci se svou strukturou podle pohlaví a věku odlišují od celkové populace: zastoupení mužů mezi cizinci je vyšší (asi 60 %), z hlediska věku jsou cizí státní občané koncentrováni do mladých věkových skupin produktivního věku (20–34 let). Pro většinu cizinců je účelem pobytu zaměstnání či podnikání na živnostenský list.

Na objemu zahraničního stěhování se v letech 2001–2010 nejvýznamněji podíleli občané Slovenska, Vietnamu, Ukrajiny, Ruska a České republiky, méně již z Německa a Polska.

V roce 2010 bylo zaznamenáno 240 695 změn trvalého bydliště

(u cizinců také dlouhodobého) uvnitř republiky, o 7,4 tis. více než v roce 2009, ale méně než v letech 2007 a 2008. Skladba vnitřní migrace podle pohlaví je na rozdíl od zahraniční více vyrovnaná a plně odpovídá rozložení mužů a žen v celé populaci: ze 49 % jde o muže a z 51 % o ženy. Podobně jako u zahraničního stěhování jsou osoby stěhující se v rámci republiky v průměru mladší než obyvatelstvo jako celek. Nejvíce případů vnitřního stěhování připadá na kategorii stěhování mezi dvěma různými obcemi v rámci okresu (42,0 % v roce 2010). Z dlouhodobého pohledu četnost tohoto typu stěhování klesá, v roce 2001 byl tento podíl 52,9 %. Druhým významným typem stěhování je stěhování z kraje do kraje (38,1 % v roce 2010), které v posledních pěti letech eviduje každoročně více než 90 tisíc obyvatel ČR. Nejméně četným typem vnitřního stěhování

bývá tradičně stěhování z okresu do okresu v rámci kraje.

Bilance a prognóza

Přestože byl přirozený přírůstek v letech 1994–2005 záporný, počet obyvatel České republiky se zvyšoval díky kladnému migračnímu saldu s výjimkou roku 2001, kdy byla jednorázově zaznamenána negativní bilance zahraniční migrace – 8 551 osob, která vznikla v důsledku několika administrativních zásahů do procesu samotného i jeho statistické evidence, ubylo na našem území za rok celkem více než 25 tis. obyvatel. V roce 2002, kdy bylo již migrační saldo kladné, však nedokázalo pokrýt ztrátu způsobenou přirozenou měnou.

Bilance obyvatelstva České republiky po roce 2005 zaznamenala v porovnání s předcházejícím obdobím zásadní obrát. V roce 2006 se narodilo více osob, než kolik jich zemřelo, a do roku 2008 tento rozdíl vzrostl na 14,6 tis. osob, v loňském roce činil 10,3 tis. Také migrační zisky výrazně vzrostly a jen za období let 2005 až 2010 dosáhly v úhrnu přibližně 271 tis. osob, což spolu s přirozeným přírůstkem znamenalo celkový nárůst počtu obyvatel o 312 tis. osob.

Při očekávaném dalším zlepšení úmrtnostních poměrů a migrační atraktivitě České republiky však obyvatelstvo ČR výrazně zestárne a v 60. letech 21. století můžeme očekávat, že jedna třetina osob bude starší 65 let a jejich zastoupení se více jak zdvojnásobí. Nejrychleji bude přibývat osob v nejvyšším věku, počet osob ve věku nad 85 let se podle střední varianty projekce obyvatelstva do roku 2066 zvýší na 7,5násobek. Ani masivnější imigrace trend stárnutí populace nezvrátí.

Eva Kačerová
oddělení demografické
statistiky

Populačný vývoj na Slovensku

Zmeny v populačnom vývoji na Slovensku sú v posledných rokoch podstatne menej výrazné, ako tomu bolo v 90. rokoch minulého storočia.

Dá sa povedať, že pomaly sa vytvára základ pre reprodukčný model v posttransformačnom období. Viaceré populačné trendy sa stabilizovali, u niektorých však ešte prebiehajú kompenzačné procesy za vývoj počas transformačného obdobia.

Sobášnosť

Počet uzavretých sobášov a intenzita sobášnosti na Slovensku počas celých 90. rokov výrazne klesali. Svoje historicky minimálne hodnoty dosiahli v roku 2001. Do roku 2004 sa sobášnosť zvýšila na úroveň z druhej polovice 90. rokov. V nasledujúcom období až po súčasnosť vykazovala sobášnosť kolísavý trend okolo hranice 0,5 sobášov na jedného muža, resp. jednu ženu. V roku 2010 dosiahla úhrnná prvosobášnosť hodnotu 0,476 u mužov a 0,517 u žien.

Rozhodujúci vplyv na celkovú sobášnosť má aj naďalej sobášnosť slobodných a to napriek tomu, že podiel opakovaných sobášov sa mierne zvyšuje. Podiel sobášov slobodných na celkovom počte sobášov neklesol na Slovensku doteraz nikdy pod 84 % u mužov, resp. 86 % u žien.

Jednou z hlavných príčin poklesu intenzity sobášnosti slobodných je odkladanie vstupu do prvého manželstva do vyššieho veku. Tento proces sa prejavuje na jednej strane poklesom sobášnosti v mladších vekových skupinách a súčasne aj nárastom hodnôt priemerného veku pri prvom sobáši u mužov i žien. Celkovo sa pokles intenzity prvosobášnosti dotkol mužov vo veku do 29 rokov a žien do 26 rokov. Od ro-

ku 2000 do roku 2010 sa priemerný vek pri 1. sobáši v mužskej i ženskej časti populácie zvýšil o viac ako tri roky. U mužov išlo o nárast z 26,6 rokov na 29,9 rokov, u žien sa nárast pohyboval z úrovne takmer 24 rokov na hodnotu 27,3 rokov.

Rozvodovosť

Rozvodovosť na Slovensku má narastajúcu tendenciu a to aj napriek výraznému poklesu sobášnosti a počtu uzatváraných sobášov v 90. rokoch a na začiatku 21. storočia. Svedčí o tom nielen zvyšovanie počtu rozvedených manželstiev, ale predovšetkým nárast intenzity rozvodovosti. Kým v roku 2000 by sa pri zachovaní intenzity rozvodovosti rozviedlo približne 27 % manželstiev, od roku 2008 sa rozvodovosť pohybuje nad hranicou 40 %.

Pomerne prudký nárast rozvodovosti najmä medzi rokmi 2005 a 2006 môžeme do určitej miery vysvetliť významným nárastom realizovaných žiadostí o rozvod z celkového počtu podaných návrhov. Až do roku 2005 sa podiel rozvedených manželstiev pohyboval medzi 76–80 % z celkového počtu návrhov. Od roku 2006 však ich zastúpenie prekračuje 90% hranicu a po roku 2008 sa priblížilo k hranici 95 %.

Posun maximálnych hodnôt rozvodovosti do veku nad 40 rokov a zvyšovanie intenzity rozvodovosti vo veku nad 50 rokov u mužov aj u žien sa podpisujú pod nárast hodnôt priemerného veku pri rozvode. Kým v roku 2000 sa priemerný vek pri rozvode pohyboval na úrovni 38,8 rokov u mužov a 36,1 roku u žien, v súčasnosti v mužskej

zložke presahuje 41 rokov a u žien 38 rokov.

Ako hlavná príčina rozvodu manželstva na strane muža i ženy dlhodobo figuruje rozdielnosť pováh, názorov a záujmov. Jej váha navyše neustále rastie. Kým v roku 2000 stála táto príčina v pozadí 52,6 % rozvodov, v roku 2010 to bolo už 60 % rozvodov, pri ktorých súd konštatoval túto príčinu.

Plodnosť

Jednou z najvýznamnejších zmien, ktorú priniesol populačný vývoj v posledných rokoch, bolo dlho očakávané oživenie intenzity plodnosti. Po poklese úhrnnej plodnosti na historicky najnižšie hodnoty tesne po roku 2000 sa očakávala zmena trendu, ktorá však nechala na seba čakať niekoľko rokov. Až do roku 2007 úhrnná plodnosť stagnovala na úrovni približne 1,25 dieťaťa na ženu. V roku 2008 úhrnná plodnosť prekročila hranicu veľmi nízkej plodnosti a dynamický rast pokračoval aj v nasledujúcom roku, a to na hodnotu 1,41 dieťaťa na ženu. Bola to najvyššia hodnota úhrnnej plodnosti od roku 1998. V roku 2010 sa rast plodnosti priblížil, keď úhrnná plodnosť zostala na úrovni predchádzajúceho roka a dosiahla hodnotu 1,40.

Zvyšovanie intenzity plodnosti úzko súvisí s procesom odkladania rodičovstva. V posledných rokoch sa zintenzívnila tzv. rekuperácia mier plodnosti, t.j. „doháňanie“ pôrodov, ktoré boli odkladané do vyššieho veku.

Zmeny časovania plodnosti sú jasne viditeľné na posúvaní rozloženia špecifických mier plodnosti

do vyššieho veku a menej výraznej koncentracii plodnosti do úzkeho intervalu veku v porovnaní s predchádzajúcim reprodukčným režimom. Zmeny dokumentuje aj neustále sa zvyšujúci priemerný vek matiek pri narodení 1. dieťaťa. Medzi rokmi 2000 a 2010 sa hodnota tohto ukazovateľa zvýšila z necelých 24 rokov na 27,3 rokov, t.j. o viac ako 14 %.

Ďalšou zo zmien reprodukčného správania, ktorá sa začala výrazne prejavovať od začiatku 90. rokov, bolo zvyšovanie podielu detí narodených mimo manželstva. V priebehu rekuperácie pozorujeme medziročný nárast tohto ukazovateľa o približne 1,4 percentuálneho bodu a nič zatiaľ nenaznačuje spomaľovanie tohto procesu. Podiel narodených mimo manželstva sa postupne zvýšil z hodnôt okolo 6 % až na 33 % v roku 2010. Naďalej tiež klesá podiel manželsky narodených 1. poradia do 9 mesiacov od uzavretia manželstva (35 % v roku 2009 oproti 47,8 % v roku 2000), takže predpokladáme, že dochádza k zmene stratégií riešenia nemanželského tehotenstva.

Potratovosť

V roku 2010 sa znížil počet potratov na 17 218 prípadov, čo je historicky najnižšia hodnota od roku 1958, kedy boli legalizované umelé prerušenia tehotenstva. Zároveň bol zaznamenaný najväčší medziročný pokles počtu potratov od roku 2003. Historicky najnižšiu hodnotu dosiahla v roku 2010 aj samovoľná potratovosť. Umelá potratovosť sa k historicky najnižšej hodnote z roku 1958 veľmi priblížila.

V porovnaní s rokom 2009 sa v roku 2010 znížil najmä počet umelých potratov (UPT). V roku 2010 bolo evidovaných 12 582 prípadov, čo je len o 200 prípadov viac ako v spomínanom roku 1958. Znížila sa tiež intenzita umelej potratovosti, úhrnná umelá potratovosť klesla na 0,299 UPT na ženu počas reprodukčného obdobia.

Počet samovoľných potratov sa znížil oproti predchádzajúcemu roku o necelých 60 prípadov. Aj tak hodnota 4 636 je historicky najnižší počet samovoľných potratov na Slovensku. Úhrnná miera samovoľnej potratovosti sa znížila na úroveň 0,109 samovoľného potratu na ženu počas reprodukčného obdobia.

Zo 100 tehotenstiev bolo v roku 2010 ukončených potratom 22 tehotenstiev, čo je v porovnaní s druhou polovicou 80. rokov minulého storočia, kedy bola potratovosť historicky najvyššia a potratom sa končilo viac ako 40 tehotenstiev, zníženie skoro o 100 %.

Štruktúra žiadateliek o UPT podľa rodinného stavu je už niekoľko rokov pomerne stabilná. V roku

2010 takmer polovicu žiadateliek o UPT (48,2 %) tvorili vydaté ženy, 41,5 % pripadlo na slobodné a 10,3 % na rozvedené a ovdovené ženy. Mierne sa mení zloženie žiadateliek o UPT podľa rodinného stavu a počtu živonarodených detí pred zákrokom. Hoci naďalej najpočetnejšiu skupinu tvoria vydaté ženy s dvoma a viac deťmi, ich podiel klesol medzi rokmi 2000 a 2010 zo 44 % na necelých 28 %. Naopak medzi žiadateľkami o UPT sa zvyšuje zastúpenie slobodných bezdetných žien, v roku 2010 vzrástol ich podiel na celkovom počte umelých potratov na viac ako 24 %. Relatívne aj absolútne vzrastá početnosť UPT vydatých žien bez detí a s jedným dieťaťom. V ostatných podskupinách počet umelých potratov klesá.

Úmrtnosť

V roku 2010 zomrelo na Slovensku 53 445 osôb, čo je oproti roku 2009 nárast o viac ako 500 osôb. Stredná dĺžka života pri narodení si udržiava mierne rastúcu tendenciu, keď

nárast u mužov je v posledných rokoch väčší ako u žien. Tento trend prispieva k miernemu znižovaniu nadúmrtnosti mužov, ktorá je na Slovensku na európske pomery vysoká. V roku 2010 dosiahla stredná dĺžka života u mužov hodnotu 71,62 rokov, u žien hodnotu 78,84, čo predstavuje zvýšenie oproti roku 2009 o 0,34, resp. 0,10 rokov.

Trend vývoja úmrtnosti detí do jedného roka je naďalej klesajúci. Dosahuje nízku úroveň a celkovú úmrtnosť výraznejšie neovplyvňuje. Miera dočenskej úmrtnosti sa v posledných troch rokoch pohybuje pod hranicou 6 ‰ a v roku 2010 dosiahla hodnotu 5,69 ‰.

Dôležitým aspektom hodnotenia celkovej úmrtnosti je skúmanie vývoja podľa príčin smrti. U mužov zisťujeme nárast iba u úmrtnosti na choroby dýchacieho systému. Potešiteľný je dosť výrazný pokles úmrtnosti na choroby obehovej sústavy a taktiež na nádorové ochorenia a na externé príčiny smrti, čo je hlavným dôvodom nárastu strednej dĺžky života pri narodení u mužov.

U žien sa také výrazné zmeny neprejavujú. Pokles možno zaregistrovať iba pri úmrtnosti na choroby obehovej sústavy. U ostatných príčin smrti evidujeme stagnáciu.

Napriek výraznému zlepšeniu úmrtnosti mužov a stagnácii úmrtnosti žien treba zdôrazniť dlho trvajúcu vysokú nadúmrtnosť mužov. Úmrtnosť mužov na choroby obehovej sústavy je 1,5 násobná v porovnaní s úmrtnosťou žien. Úmrtnosť na nádory u mužov prevyšuje 1,9 krát úmrtnosť žien na túto skupinu ochorení. Najvyšší nepomer je v úmrtnosti v dôsledku externých príčin smrti, ktorá u mužov dosahuje až 4,5 násobok úmrtnosti žien.

Migrácia

Roky 2009 a 2010 priniesli zmeny aj do oblasti migrácie. V porovnaní s rokmi 2007 a 2008 sa zastavil rast migračného prírastku a saldo zahraničnej migrácie sa znížilo zhruba na polovicu. Zmeny nastali aj v zdrojových krajinách imigrantov. Dlhodobý trend, pre ktorý bol charakteristický najväčší počet

Základné demografické charakteristiky za SR

Ukazovateľ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Úhrnná prvosobášnosť – M	0,461	0,480	0,494	0,540	0,495	0,481	0,505	0,523	0,491	0,476
Úhrnná prvosobášnosť – Ž	0,475	0,498	0,518	0,563	0,521	0,512	0,541	0,564	0,531	0,517
Priemerný vek pri 1. sobáši – M	26,63	27,12	27,53	27,90	28,56	28,84	29,01	29,31	29,59	29,88
Priemerný vek pri 1. sobáši – Ž	24,13	24,58	24,99	25,33	25,91	26,24	26,48	26,72	27,02	27,32
Úhrnná rozvodovosť	0,287	0,328	0,326	0,336	0,361	0,402	0,391	0,413	0,417	0,399
Úhrnná plodnosť	1,198	1,185	1,199	1,241	1,253	1,239	1,251	1,320	1,411	1,398
Priemerný vek pri 1. pôrode	24,14	24,53	24,88	25,26	25,66	25,98	26,30	26,59	26,95	27,31
Úhrnná umelá potratovosť	0,438	0,421	0,392	0,367	0,346	0,340	0,319	0,319	0,314	0,299
Stredná dĺžka života pri narodení – M	69,51	69,77	69,77	70,29	70,11	70,4	70,51	70,85	71,28	71,62
Stredná dĺžka života pri narodení – Ž	77,54	77,57	77,62	77,83	77,9	78,2	78,08	78,73	78,74	78,84
Hrubá miera prirodzeného prírastku	-0,16	-0,13	-0,10	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28
Hrubá miera migračného salda	0,19	0,17	0,26	0,53	0,63	0,71	1,26	1,31	1,30	0,62
Hrubá miera celkového prírastku	0,03	0,04	0,17	0,89	0,81	0,83	1,36	2,08	2,84	1,91
Index starnutia	60,84	63,20	65,68	68,12	70,74	73,47	76,00	78,26	80,01	81,01
Priemerný vek	36,16	36,49	36,81	37,12	37,41	37,70	37,98	38,24	38,48	38,72
Index celkového zaťaženia	43,08	42,01	41,01	40,23	39,54	38,89	38,37	38,00	38,09	38,23
Počet obyvateľov (k 31. 12. 2010)	5 378 951	5 379 161	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998	5 412 254	5 424 925	5 435 273

Zdroj: Infostat

pristávaných z ČR, bol prerušený v rokoch 2007 a 2008 zvýšeným počtom pristávaných z Rumunska. Boli to predovšetkým muži, ktorí v Slovenskej republike našli zamestnanie. Ženy tvorili štvrtinu pristávaných z Rumunska, čo bol najväčší počet priťahovaných žien do SR v roku 2007 a druhý najvyšší počet v roku 2008. V rokoch 2009 a 2010 krajinou s najvyšším počtom pristávaných do SR bola znova Česká republika (1440, resp. 1160 pristávaných), za ňou nasledovalo Maďarsko a až potom Rumunsko, Nemecko, Rakúsko a Taliansko. Medzi pristávanými vo všeobecnosti prevládajú muži, iba u pristávaných z Českej republiky je pomer mužov a žien pomerne vyrovnaný. Najviac obyvateľov SR sa sťahuje do Česka (629 osôb v roku 2010), s odstupom nasleduje Nemecko a Rakúsko

I keď migranti najradšej uvádzajú ako dôvody sťahovania tzv. "iné dôvody", prevažujúcim dôvodom na sťahovanie je nasledovanie rodinného príslušníka a u vystávaných majú pomerne vysoké zastúpenie aj dôvody týkajúce sa práce (cca 10 %). Rodinné dôvody však majú výnimočné postavenie u žien, keď štvrtina vystávaných uvádza ako hlavný dôvod nasledovanie rodinného príslušníka a pre 13 % žien je dôvodom na vystávanie zo SR sobáš. Úbytok migráciou vykazujú ženy napríklad v prospech Rakúska a Švajčiarska. V roku 2010 získala Slovenská republika zahraničným sťahovaním 3,4 tisíc osôb, čo je najmenej od roku 2004.

V roku 2010 zmenilo 87,9 tisíc osôb trvalé bydlisko v rámci SR, čo je zhruba úroveň roku 2008 a nárast približne 7 tisíc osôb v porovnaní s rokom 2009. Trendy vo vnútornom sťahovaní zostávajú dlhodobo nezmenené. Hlavnou črtou je sťahovanie obyvateľstva prevažne na krátke vzdialenosti, keď 45,8 % sťahovaní pripadá na sťahovanie medzi obcami v rámci okresu, 29,3 % na

sťahovanie medzi okresmi v rámci kraja a takmer štvrtina sťahovaní pripadá na sťahovanie medzi krajinami. Ešte stále sú určujúcimi aj trendy suburbanizácie. Potvrdzujú to napríklad najvyššie prírastky obyvateľov z vnútorného sťahovania v okresoch v prímestskom prostredí Bratislavy a Košíc. Ide o okresy Senec, Pezinok, Malacky, Dunajská Streda, Galanta a Košice-okolie. Na slovenské pomery okresom s extrémnym prírastkom je okres Senec. Prírastok z vnútorného sťahovania v tomto okrese dosahuje dlhodobo násobne vyššie hodnoty ako v ostatných okresoch. Medzi okresy s vysokým prírastkom patria aj niektoré mestské okresy Bratislavy. Väčšina okresov na Slovensku je migračne stratových. Najväčšie migračné úbytky vykazovali v roku 2010 východoslovenské okresy Spišská Nová Ves, Levice, Stará Ľubovňa, Humenné, väčšina mestských okresov Košíc (okrem okresu Košice IV) a okres Bratislava V, ktorého súčasťou je najväčšie slovenské sídlisko Petržalka. Mestá Bratislava a Košice vykazujú dlhodobé úbytky obyvateľstva vnútornou migráciou. Migračné prírastky majú iba zo zahraničnej migrácie.

Prírastky obyvateľstva

Od roku 2001, keď Slovenská republika prvýkrát v povojnovom období zaznamenala prirodzený úbytok obyvateľstva, bol rast počtu obyvateľov zabezpečovaný výlučne alebo v prevažnej miere migráciou. Po vstupe SR do Európskej únie sa podiel migračného salda na celkovom prírastku zvyšoval. Maximálny podiel dosiahol migračný prírastok v roku 2007, a to vo výške 92,3 %. V rokoch 2008 až 2010 sa prirodzený prírastok výrazne zvýšil (najmä vďaka vyššiemu počtu narodených), čo sa prejavilo aj na zvýšení celkového prírastku obyvateľstva, ktorý dosiahol hodnoty z polovice 90. rokov. V rokoch 2009 a 2010 tvoril už

prirodzený prírastok väčšinu z celkového prírastku.

Starnutie populácie Slovenska, ako dlhodobý dôsledok nízkej pôrodnosti a zlepšujúcich sa úmrtnostných pomerov, je proces v horizonte najbližších desaťročí nezvratný. Hoci začiatky tohto procesu možno identifikovať už od konca 50. rokov minulého storočia, najdramatickejšie sa populačné starnutie začalo prejavovať až v 90. rokoch. Starnutie slovenskej populácie možno dokumentovať aj rastúcimi hodnotami indexu starnutia a priemerného veku. V roku 2010 dosiahol index starnutia hodnotu 81 %, čo je jeho historické maximum. Len za ostatných 10 rokov sa jeho hodnota zvýšila o 33%. Aj v prípade priemerného veku dochádza k zvyšovaniu hodnôt, pričom aj tento ukazovateľ dosiahol v roku 2010 svoje historické maximum – 38,7 rokov.

Pokles počtu obyvateľov

Realizácia odložených sobášov a hlavne pôrodov je najmarkantnejším znakom súčasného populačného vývoja na Slovensku. V dôsledku rekuperácie sa zvýšila plodnosť za roky 2008 až 2010 o 13 %. Ide nepochybne o významný posun, ktorým sa Slovensko dostalo po ôsmich rokoch nad hranicu veľmi nízkej plodnosti. Nie je to samozrejme prekvapujúca zmena, skôr naopak, počítalo sa s ňou už skôr. Ostatné trendy sú stabilnejšie, hoci napríklad zvyšovanie intenzity rozvodovosti na súčasné hodnoty sa nečakalo. Najviac neistoty je ohľadom budúceho vývoja sobášnosti. Je naozaj otvorené, ako sa budú vyvíjať kohabitácie, do akej miery budú skutočnou alternatívou pre uzatvorenie manželstva, resp. len dočasným partnerským vzťahom, ktorý sa postupne zmení na manželstvo. V dôsledku zvýšenia pôrodnosti a zlepšujúcej sa úmrtnosti sa prirodzený prírastok dostal na

najvyššie hodnoty od polovice 90. rokov. Keď k tomu pripočítame pomerne vysoký migračný prírastok (hlavne v rokoch 2007 až 2009), dostaneme najvyšší celkový prírastok obyvateľstva od roku 1994.

Rekuperácia mier plodnosti bude pokračovať aj v blízkej budúcnosti, predpokladáme, že úhrnná plodnosť sa zvýši len v dôsledku prebiehajúcich zmien v časovaní materstva na úroveň 1,5 až 1,6 dieťaťa na ženu v horizonte najbližších 3 až 5 rokov. Znamená to, že ročné počty živonarodených presiahnu hodnotu 65 tisíc. Po tomto období sa však efekt rekuperácie vyčerpá a pre prípadný ďalší nárast plodnosti budú potrebné nové impulzy. Jedným môže byť stabilizovaný spoločenský vývoj, ktorý je dôležitým predpokladom pre zvyšovanie plodnosti. S veľkou pravdepodobnosťou však možno očakávať, že tento impulz nebude postačujúci. Určite budú potrebné ďalšie impulzy zo strany štátu. Malo by ísť o dlho očakávaný komplexný a stabilný systém opatrení, ktorý sa musí odvíjať od štátnej populačnej doktríny.

Je zrejme, že mnohé sa ovplyvniť nepodarí, preto treba prispôbiť fungovanie spoločnosti nezvratným populačným trendom. Ani zvyšujúca sa plodnosť ani očakávané zvýšené migračné saldo nedokážu vykompenzovať vplyv vekovej štruktúry, a tak najneskôr po roku 2020 sa začne obdobie poklesu počtu obyvateľov a intenzívneho populačného starnutia, ktoré bude trvať niekoľko desaťročí. Na zvrátenie tohto trendu nemá spoločnosť v rukách žiadne účinné nástroje. Po roku 2050 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestrejšie.

Slováci na českém trhu práce

Česká republika díky své poloze ve středu Evropy byla vždy atraktivním místem pro cizince na trhu práce. Obzvláště **zaměstnávání Slováků v Čechách** má dlouholetou tradici. V současnosti je počet pracujících cizinců tak vysoký, že se bez nich hospodářství České republiky prakticky již neobejde.

V dobách existence společné republiky byl dominantní hlavně migrační proud Slováků, kteří hledali pracovní uplatnění v Čechách. Podle údajů o dojíždě ze Sčítání lidu, domů a bytů (1961, 1970, 1980, 1991) vyplývá, že největší počet ekonomicky aktivních Slováků hledal uplatnění na trhu práce v padesátých a šedesátých letech 20. století. Se zlepšujícím se vývojem slovenského hospodářství a se získáním trvalého pobytu v Čechách tento počet klesl z 88,2 tisíc v roce 1961 na 30 tisíc v roce 1991.

Nejintenzivnější vyjíždka za prací v tomto období byla z okresů severní části Slovenska, jmenovitě nejvíce z okresu Čadca, Senica, Žilina a Poprad. Více než pětina pracujících dojíždějících osob ze Slovenska byla zaměstnána v Praze, a to hlavně v odvětví stavebnictví a ve federálních orgánech. Z hlediska územní koncentrace však

nejvíce ekonomicky aktivních Slováků (35 %) pracovalo v ostravské aglomeraci převážně v hutnických podnicích a v těžbě černého uhlí.

Změny na trhu práce po rozpadu ČSFR

S ohledem na dlouhodobé vzájemné pracovní vazby mezi oběma republikami byla v době rozdělení patrná snaha o jejich zachování. Proto byla dne 29. 10. 1992 uzavřena Smlouva mezi Českou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů na dobu neurčitou. Podle ní Čech či Slovák pracující na území druhého státu nepotřeboval pracovní povolení k zaměstnání tak, jak tomu bylo u ostatních pracujících cizinců, stačila pouze registrace na územně příslušném úřadu práce. Migrační pracovní toky mezi oběma státy nebyly nikterak regulovány, což

způsobovalo obzvláště v dobách recese hospodářství výrazné pnutí na trhu práce mezi nezaměstnanými a pracujícími Slováky.

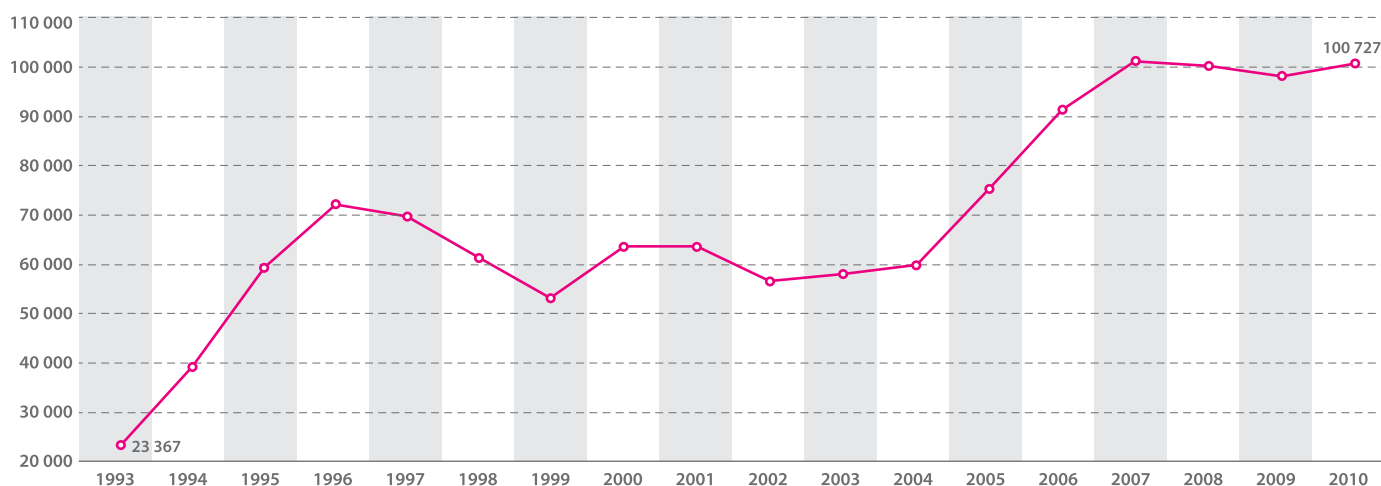
Těsně před rozpadem ČSFR bylo u nás zaměstnáno zhruba 20 tisíc Slováků. Rok 1993 probíhal ve znamení výrazných migračních toků mezi oběma státy a zvýšil se také počet žádostí o změnu státního občanství. Počet ekonomicky aktivních Slováků poté strmě narůstal, a to především v důsledku odlišného vývoje hospodářství v obou zemích. Svého vrcholu dosáhl v 90. letech, ve 3. čtvrtletí roku 1997 (74,2 tis.), poté vzhledem k restrukturalizaci hospodářství ČR byl zaznamenán výraznější pokles. Na konci roku 1999 u nás bylo zaměstnáno 53,2 tisíc Slováků a dalších 6,6 tisíc pracovalo na živnostenský list. Jejich podíl na pracovní síle ČR na konci roku 1999 tak dosahoval 1,2 %.

Z hlediska územního rozložení v 90. letech relativně klesal význam pohraničních okresů, a to ve prospěch velkých českých měst (Praha, Ostrava, Brno). Změnila se také cílová destinace pracujících Slováků v pohraničí, kdy začaly více dominovat jižní moravské okresy – Hodonín, Břeclav.

Ve sledovaném období převládaly dělnické profese (ve stavebnictví a v průmyslu), nicméně i s ohledem na politický vývoj na Slovensku byl v Česku zaznamenán příliv kvalifikovaných vysokoškolsky vzdělaných osob, a to především do oblasti kultury, vědy či zdravotnictví.

Na počet, rozložení i kvalifikační strukturu mělo v tomto období vliv také udělování českého občanství Slovákům. Proto se v oblastech, kde došlo k poklesu jejich počtu či ke změně jejich struktury, nemuselo nutně jednat o zpětný návrat Slováků do vlasti.

Vývoj počtu zaměstnaných občanů Slovenska v České republice v letech 1993–2010

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 1999 a 2011

Další změny po roce 2000

Na počátku nového milénia se u nás počet ekonomicky aktivních Slováků pohyboval okolo 60 tisíc. Strmý nárůst jejich počtu (a to hlavně v kategorii zaměstnanců) můžeme pozorovat v souvislosti se vstupem

Mezi zdrojovými regiony převládají okresy východního Slovenska. Právě z nich se občané za prací nejvíce stěhují; cílovou destinací se pro ně nejčastěji stává Praha. Největší nárůst počtu ekonomicky aktivních Slováků zaznamenal okres Kolín (otevření automobilového závodu firmy TPCA v roce 2005), okres

pracuje v průmyslu a ve stavebnictví (jako kvalifikovaní řemeslníci a opraváři). Výrazným pozitivem je skutečnost, že Slováci ve stavebnictví pracují ve značné míře na pozicích trvalého charakteru, nikoli sezónního. Nemaleý počet ekonomicky aktivních Slováků je zaměstnán také při obsluze stro-

podle věku, a to ve srovnání zaměstnanců a živnostníků. Slováci – zaměstnanci převažují hlavně v nižších věkových ročnicích, zhruba do 40 let věku, poté je patrná výraznější převaha Slováků – živnostníků. Tato skutečnost souvisí s historickým vývojem spektra profesí, ve kterých ekonomicky aktivní Slováci pracují. Převážně starší věkové ročníky pracují na živnostenský list ve stavebnictví. Mladší věkové ročníky nacházejí uplatnění jako zaměstnanci ve službách a průmyslu. Největší rozdíly v podílu Slováků najdeme ve věkové kategorii do 25 let, kde jich na konci roku 2009 bylo zaměstnáno přes 15 %, na živnostenský list pak pracovala pouze 4 %.

Po studiu v ČR i kariéra

Studium Slováků na českých univerzitách bylo do roku 1999 upravené smlouvou. Vyplynulo z ní, že Slováci mohou v omezeném počtu na českých univerzitách studovat pouze ty obory, které se u nich nenabízejí. Dne 15. 1. 1999 byl podepsán mezi oběma republikami protokol o spolupráci v oblasti vzdělávání, mládeže, tělesné výchovy a sportu, který přidělil slovenským studentům stejné podmínky pro studium na státních vysokých školách jako českým studentům, a to bez omezení jejich počtu. Od této doby došlo k prudkému nárůstu počtu slovenských studentů v ČR, ze zhruba 1 200 na více než 24 tisíc na konci roku 2010. Tito vysokoškolsky vzdělaní studenti se stávají kvalifikovanou pracovní silou pro český trh práce, o svém návratu zpět do vlasti často ani neuvažují, protože budování kariéry v ČR nabízí širší možnosti.

obou republik do Evropské unie. Od 4. čtvrtletí roku 2008 byl zaznamenán mírný pokles v důsledku hospodářské krize. Celková zaměstnanost občanů Slovenska v České republice nejvíce meziročně klesla v období 2008–2009, a to o 1 421 osob. V této době také došlo k přesunu malé části Slováků v závislém zaměstnání do nezávislého živnostenského podnikání. Nicméně celkový počet ekonomicky aktivních Slováků u nás na konci roku 2010 dosáhl 111 406 osob, což představovalo více než třetinu všech zahraničních pracovníků. Index růstu jejich počtu se tak od rozdělení republik vyšplhal na hodnotu 431 %. Podíl Slováků v závislém zaměstnání na jejich celkovém ekonomicky aktivním počtu tvoří více než 90 %, na rozdíl od ostatních skupin cizinců na trhu práce je u nich patrná orientace na získání stálého zaměstnání.

V územním rozložení pracujících Slováků došlo ve sledovaném období k následujícím změnám.

Plzeň-město (výroba televizorů) a okres Praha-východ. Naopak výrazný pokles zaznamenaly moravské okresy – Hodonín, Olomouc a Vsetín, a to mimo jiné i v souvislosti se špatnou restrukturalizací podniků. V roce 2010 pracovalo nejvíce ekonomicky aktivních Slováků v městských okresech, dále pak v okrese Mladá Boleslav, Praha-východ, Frýdek-Místek a Liberec.

Dominují muži

Ve struktuře ekonomicky aktivních Slováků podle pohlaví je patrná dominance mužů, kteří tvoří dvě třetiny všech pracujících. Přesto se podíl pracujících žen v posledním desetiletí výrazně zvýšil z 20 % v roce 2000 na 36 % v roce 2010. Tyto změny jsou zapříčiněny strukturou odvětví, ve kterých u nás ekonomicky aktivní Slováci pracují. Výrazný nárůst byl zaznamenán v sektoru zdravotnictví a obchodu, kde ženy našly uplatnění. Značná část mužů stále

žijí a zařízení či v nekvalifikovaných pozicích. V Praze, případně i v dalších městských okresech, je patrná koncentrace osob s vyšším vzděláním, které našly uplatnění v pobočkách nadnárodních společností. Vysoce kvalifikovaní odborníci působí také na univerzitách a dalších vědeckých pracovištích.

Slováci podobně jako například cizinci z východních zemí mají oproti občanům ze západoevropských zemí zhoršenou možnost uplatnit své dosažené vzdělání na trhu práce. Nejvíce Slováků (34 %) je zaměstnáno na pracovních pozicích s nejvyšším požadovaným vzděláním základním a nižším, přičemž toto maximálně dosažené vzdělání má pouze 18,4 % Slováků. Tento nesoulad mezi nabídkou a poptávkou po vzdělání Slováků je patrný i u ostatních kategorií vzdělání, nicméně není již tak markantní.

Velmi zajímavá je struktura ekonomicky aktivních Slováků

Michaela Bártová
nezávislý analytik trhu práce

Vývoj mezd v České a Slovenské republice

Obě ekonomiky zaměstnávají **velký podíl lidí v průmyslu**, mají analogické problémy se zaměstnaností a podobný vývoj a strukturu mezd.

U vývoje průměrných mezd v obou státech nás může zarazit, že rozdíl těchto dvou průměrných mezd je dlouhodobě zhruba konstantní, 20–25 %.

Od roku 2009, kdy Slovensko vstoupilo do eurozóny, je posilování české koruny vůči euru příčinou toho, že průměr mezd v ČR se po přepočtu do jednotné měny zvyšuje trochu rychleji: v 1. čtvrtletí 2011 byla průměrná mzda na Slovensku 746 eur, v ČR 23 144 Kč, což je 949 eur, a rozdíl se tak zvýšil na 27 %. To však znamená jen tolik, že českému zaměstnanci se zlevňuje zahraniční dovolená. Význam na domácím trhu to příliš nemá, reálný příjem (to, co si za svou výplatu může zaměstnanec koupit) v posledním období neroste ani v jedné zemi.

Ekonomické turbulence historicky zasahovaly více Slovensko, např. v roce 2003 tam proběhla vlna velké deregulace cen. Srovnatelný pokles kupní síly zaměstnanců v ČR nenastal. Reálnou úroveň mezd z revolučního roku 1989 převýšilo Slovensko poprvé až v roce 2007, Česko již v roce 1996. Jde však jen o příběh průměrů, který opomíjí výrazný nárůst mzdové diferenciace v obou státech.

Reakce na krizi

Na hospodářskou krizi, která začala v roce 2008, reagovaly obě ekonomiky podobně, došlo ke snížení růstu mezd, ale (zpočátku) ne k dramatickému propadu, pokles

reálných mezd se objevuje až na přelomu let 2010/2011. Na obou stranách také došlo k masovým propouštěním v roce 2009 a rychlému růstu nezaměstnanosti, který se však v dalším období zastavil a normalizoval.

Zaměstnanost trpí v obou státech podobnými neduhy, i když slovenská celková míra zaměstnanosti je o šest procentních bodů

nižší než česká. Omezeními jsou především nízká míra zaměstnanosti u starších ročníků nad 55 let a příliš dlouhá přestávka v kariéře žen s malými dětmi (dlouhá rodičovská dovolená). V obou státech je také velmi nízký podíl zaměstnanců na částečný úvazek.

Vstřícnost českého trhu práce k matkám malých dětí je přece jen větší než u slovenského, kde

zaměstnavatelé velmi zřídka nabízí ženám flexibilní pracovní dobu nebo možnost vzít si den volna z rodinných důvodů. Možná i tento fakt je příčinou vyšší míry zaměstnanosti v České republice.

Vnitřní struktury

V odvětvové struktuře jsou mezi oběma státy jen malé rozdíly – obě země patří v rámci EU mezi nejvíce průmyslové z hlediska zaměstnanosti. Zajímavou platovou disparitou lze nalézt mezi relativně nízkými platy ve školství v SR: pouhých 643 eur v roce 2009 proti 887 eur v ČR, to znamená jen 72 % českého průměru, který sám o sobě není vysoký. V obou státech ovšem platí, že nejvyšší platy je třeba hledat v peněžnictví a pojišťovnictví – jsou tam dvojnásobné proti zbytku ekonomiky.

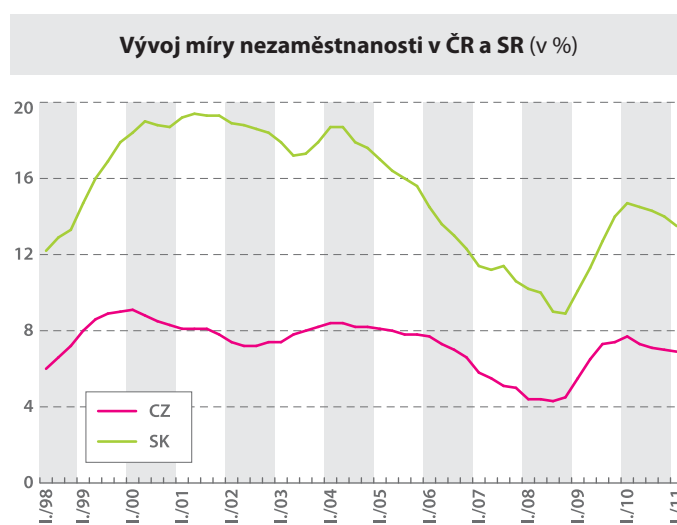
Vysokou shodu nalezneme i u vlivu stupně dosaženého vzdělání zaměstnance na výši mzdy, v obou státech je tento faktor nesmírně významný pro dobrou výplatu. Nejvyšší mzdy jsou u vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců – v obou zemích mají asi o polovinu více, než je celkový průměr. Naopak zaměstnanci, kteří absolvovali pouze základní školu, měli v SR 73 % a v ČR jen 70 % celkového průměru, a ti s učitelským vzděláním bez maturity 89 % v SR, resp. 87 % v ČR.

Z výše uvedených čísel by bylo možné očekávat, že distribuce mezd je v České republice snad

širší než na Slovensku. Pokud se ale podíváme na charakteristiky rozdělení mezd, uvidíme, že je tomu naopak. V obou zemích má distribuční křivka podobný průběh, ale v ČR je posunutá do vyšších pásem. Od dolního okraje, který je limitován oblastí minimální mzdy kolem 300 eur, stoupá po nejčastější hodnoty kolem 500 eur na Slovensku, resp. 800 eur v Česku. Zastoupení zaměstnanců pak nejprve prudce, pak pozvolna klesá do vyšších příjmových pásem.

Rozdílné poměry

Sumu převyšující 850 eur vydělávala v roce 2010 jen necelá třetina Slováků, zatímco v Česku nadpoloviční většina. Více než 2 000 eur vydělávalo měsíčně 3,4 % Slováků a 5,7 % Čechů. Právě tyto vysokopříjmové skupiny obyvatelstva byly klíčovým zdrojem růstu prů-

Zdroj: Labour Force Survey, databáze Eurostat

měrné mzdy nejen v období krize, ale i v lepších časech. V obou státech je pod průměrem mezd většina zaměstnanců – v ČR zhruba dvě třetiny, v SR dokonce 70 %.

Velikost diferenciace mezd vystihuje také rozdíl mediánové

mzdy (střední hodnota ve vzestupně seřazené řadě) a průměru: na Slovensku je medián o 22 % a v Česku o 17 % nižší ve srovnání s průměrnou mzdou. Větší rozdíl v SR poukazuje na vyšší zastoupení nízkopříjmových osob v popu-

laci. Decilový poměr (tj. srovnání mezd 10 % nejlépe a 10 % nejhůře placených zaměstnanců) byl 3,81 v SR a jen 3,19 v ČR. Kvartilový poměr (obdobu pro 25 %) byl v SR 1,97 a v ČR 1,76. Obě míry tedy jasně ukazují vyšší příjmovou diferenciaci na Slovensku. Rozdíly mezi dobře a špatně placenými zaměstnanci jsou tedy navzdory vyšší úrovni v ČR menší.

Stejné konstatování platí i z hlediska rozdílu ve mzdách podle pohlaví. V obou zemích ženy v průměru vydělávají o čtvrtinu méně než opačné pohlaví. Decilové i kvartilové poměry jsou v Česku nižší zhruba stejnou měrou jak u mužů, tak u žen.

Dalibor Holý
odbor statistiky trhu práce
a rovných příležitostí ČSÚ

Hledáte statistické informace? Navštivte Ústřední statistickou knihovnu a prodejnu ČSÚ

Naleznete zde 40 tisíc svazků odborné literatury a na 170 titulů statistických periodik.

OTEVÍRACÍ DOBA

Ústřední statistické knihovny

po a st: 8–17 hodin

út a čt: 8–15 hodin

pá: 8–12 hodin

Prodejny ČSÚ

po a st: 8–17 hodin

út a čt: 9–12 a 13–15 hodin

pá: 9–12 hodin

Ústřední statistickou knihovnu a prodejnu ČSÚ naleznete v přízemí budovy Českého statistického úřadu v Praze na Skalce (Na padesátém 81, Praha 10, vedle stanice trasy Metra A Skalka).

Rómovia sa bránia evidencii

Napriek tomu, že sú Rómovia súčasťou stredoeurópskeho priestoru už niekoľko storočí, stále si zachovávajú určitú mieru **odlišnosti od majoritnej populácie**, a preto častokrát aj v štatistikách zastávajú špecifické postavenie.

Hlavným zdrojom údajov o Rómoch v období prvej Československej republiky sú sčítania z roku 1921 a 1930. V metodike sčítaní bola prijatá nová definícia národností. Národnosť tak predstavovala kmeňovú príslušnosť obyvateľov (na rozdiel od predvojnového zisťovania národnosti na základe obcovacej reči) a za jej vonkajší znak bol považovaný materinský jazyk. Tým, že sa vyčlenila kmeňová príslušnosť, sa k národnosti mohli prihlásiť aj Rómovia, aj keď nehovorili rómsky. V tomto období najväčšie problémy spôsobovali v republike kočovní Rómovia, preto vláda zaviedla (v roku 1927) cigánske legitimácie a vymedzila podmienky kočovania. Kočovanie tak bolo umožnené iba rodinám a usádzať sa mohli len na vopred určených miestach. Taktiež sa zakázal na území republiky pobyt zahraničných Rómov, jednalo sa predovšetkým o rumunských a maďarských kočovníkov. V dô-

sledku druhej svetovej vojny bola séria sčítaní obyvateľov prerušená, údaje o rómskom obyvateľstve sú dostupné len zo súpisov ministerstva vnútra. Prvý povojnový súpis tak prebehol v Československu už v roku 1947. Po vojne zostalo v Čechách odhadom len okolo 1000 Rómov, preto vláda pristúpila k presídľovaniu rómskeho obyvateľstva zo Slovenska do Čiech. Toto presídlenie sa realizovalo v dvoch vlnách, prvá vlna (1945 – 1947) sa zamerala na osídľovanie vyludneného českého pohraničia, druhá vlna v päťdesiatych rokoch smerovala do priemyselných oblastí severozápadných Čiech.

Dôsledky druhej svetovej vojny sa reálne prejavili pri nasledujúcom sčítaní v roku 1950, kedy Rómovia nemali možnosť sa prihlásiť k rómskej národnosti, nakoľko táto nebola vyčlenená. Preto sa Rómovia aj pri nasledujúcich sčítaniach

zvyčajne hlásili k prevládajúcej národnosti lokalít, v ktorých žili. Politika štátu v povojnovom období smerovala k asimilácii rómskeho obyvateľstva s majoritou. Nakoniec bol v roku 1958 prijatý zákon o trvalom usídlení kočujúcich a polokočujúcich osôb. Evidenciu rómskeho etnika zabezpečovalo ministerstvo vnútra a neskôr národné výbory. Na základe tohto zákona sa v roku 1959 realizoval súpis zameraný na kočujúce a polokočujúce osoby, dominantnú úlohu v tomto súpise hrali Rómovia. Aj napriek tomu, že výsledky tohto súpisu neboli publikované, predstavovali základ pre súpisy organizované v rokoch 1966 až 1968. Súpisy v tomto období realizoval Federálny štatistický úrad s pomocou národných výborov.

V šesťdesiatych rokoch opäť vláda pristúpila k presídľovaniu Rómov z miest ich silnej koncentrácie do iných častí republiky, jed-

nalo sa predovšetkým o pomoc východnému Slovensku, pričom väčšina rómskeho obyvateľstva smerovala do Čiech. Na súpisy v šesťdesiatych rokoch nadviazali v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch evidencie národných výborov. Tieto slúžili v prvom rade ako podklad na vyplácanie sociálnych dávok. V sedemdesiatych rokoch boli evidencie ešte nepravidelné (uskutočnili sa v roku 1974, 1976, 1977 a 1979) avšak od osemdesiatych rokov už boli pravidelné s ročnou periodicitou. Aj napriek týmto početným evidenciám sa o demografickej štruktúre rómskeho obyvateľstva nedozvieme prakticky nič, nakoľko sa zisťoval len ich počet. Treba však podotknúť, že Rómovia neboli evido-

V roku 2004 sa na celom území Slovenska uskutočnilo tzv. sociografické mapovanie rómskych komunít.

vani kvôli svojmu pôvodu, ale skôr preto, že potrebovali určitú pomoc spoločnosti. Evidencie národných výborov môžu predstavovať určité skreslenie o počte Rómov, nakoľko v nich figurovali len tie osoby, ktoré poberali niektorú zo sociálnych dávok. Avšak aj napriek tomu a predovšetkým s vzhľadom na sociálnu stratifikáciu rómskeho obyvateľstva, možno tieto údaje považovať za vierohodné.

Štát podobne ako pri sčítaní v roku 1950 nepriznal existenciu rómskej národnosti ani v ďalších sčítaniach v roku 1961, 1970 a 1980. Nastala tak situácia, kedy príslušníci pomerne početnej a dokonca aj antropologicky odlišnej populácie nepatrili k vlastnej národnosti a štúdium ich demografických charakteristík bolo prakticky nemožné. Pri posledných dvoch socialistických sčítaniach sa predsa len zisťovali údaje o rómskom obyvateľstve. Príslušnosť k rómskemu etniku vyznačoval sčítací komisár na základe vlastného rozhodnutia (pokiaľ sčítací komisár dospel k záveru, že sa jedná o príslušníka rómskeho etnika, označil sčítací hárok veľkým písmenom A).

Základnými kritériami pri posudzovaní o príslušnosti k rómskemu etniku bol spôsob života, životná úroveň, charakter obydli a spôsob bývania, materinský jazyk a evidentné antropologické znaky. Pri takomto zisťovaní národnosti sa úplne potlačila deklarácia národnosti na základe vnímania samotného občana, ale príslušníkom rómskeho etnika bola prisudzovaná národnosť druhou osobou bez vlastného vedomia. Tento prístup je aj v súčasnosti kritizovaný, ale napriek všetkým výhradám sú práve tieto údaje stále považované za najpresnejšie.

Výsledky zo sčítania v rokoch 1970 a 1980 poskytujú už aj demografický obraz o rómskom obyvateľstve, môžeme porovnávať vekovú a pohlavnú štruktúru, dôle-

žitými sú tak aj údaje o vzdelanostnej štruktúre tejto minority, ako aj ekonomickej štruktúre. Taktiež na základe výsledkov môžeme sledovať reprodukciu rómskej populácie a nepriamo aj úmrtnosť.

Po roku 1989

Prístup k vnímaniu národnosti sa zmenil po roku 1989, kedy štát umožnil Rómom sa prvýkrát slobodne prihlásiť k vlastnej národnosti. Rómska národnosť sa tak stala rovnocennou s ostatnými národnosťami a štát sa mal stať garantom vytvárania podmienok všestranného rozvoja Rómov. Pri sčítaní v roku 1991 bola národnosť určená na základe sebaurčenia, ktoré je nespochybniteľné. Aj

napriek slobodnej voľby národnosti, túto možnosť využila len nepatrná časť rómskeho etnika, podobne tak tomu bolo aj pri sčítaní v roku 2001. Medzi hlavné dôvody neprihlásenia sa k rómskej národnosti je veľmi nízke povedomie o národnostnej príslušnosti, nakoľko sa často stotožňuje so štátnou príslušnosťou. Kvôli skúsenostiam z minulosti sa Rómovia bránia akejkolvek evidencii a nakoniec ani nechcú byť za Rómov považovaní. I keď tieto sčítania poskytujú údaje o demografickom správaní Rómov, treba ich vnímať ako značne podhodnotené. Ďalšou nevýhodou je, že sa nedajú porovnať s údajmi zo sčítaní v rokoch 1970 a 1980.

Okrem údajov zo sčítaní obyvateľov nám v súčasnosti posky-

tujú dáta o rómskom obyvateľstve rôzne sociálne štatistiky a sociologické zisťovania. V roku 1997 bol prvýkrát spracovaný ročný výkaz o obytných zoskupeniach na nízkom sociokultúrnom stupni. Výsledky však zachytávali len tú časť rómskej populácie, ktorá žila v rómskych osadách. Tieto ročné výkazy sa pravidelne každoročne opakovali až do roku 2001. V roku 2004 sa na celom území Slovenska uskutočnilo tzv. sociografické mapovanie rómskych komunít, ktoré poskytuje v súčasnosti najpodrobnejší, ako aj najreálnejší prehľad o počte Rómov na Slovensku. Veľký význam majú aj doplnkové informácie o spôsobe života rómskych rodín, charaktere bývania a možnosti využívania

Počet Rómov v Čechách a na Slovensku

Dátum	Počet Rómov ČR		Počet Rómov SR		Zdroj údajov
	absolútny	%	absolútny	%	
15. 2. 1921	249	0,00	8 035	0,27	sčítanie obyvateľov
1. 12. 1930	227	0,00	31 188	0,94	sčítanie obyvateľov
1947	16 752	0,19	84 438	2,47	súpis ministerstva vnútra
31. 12. 1966	56 519	0,57	165 006	3,72	súpis ministerstva vnútra
31. 12. 1967	59 467	0,60	164 526	3,68	evidencia národných výborov
31. 12. 1968	61 085	0,62	165 382	3,67	evidencia národných výborov
1. 12. 1970	60 279	0,61	159 275	3,51	sčítanie obyvateľov
1. 6. 1980	88 587	0,86	199 853	4,00	sčítanie obyvateľov
31. 12. 1980	101 193	0,98	203 405	4,07	evidencia národných výborov
31. 12. 1981	112 192	1,11	208 217	4,13	evidencia národných výborov
31. 12. 1982	115 877	1,12	213 026	4,20	evidencia národných výborov
31. 12. 1983	120 784	1,17	219 180	4,29	evidencia národných výborov
31.12.1984	124 899	1,21	224 694	4,37	evidencia národných výborov
31.12.1985	132 167	1,28	229 782	4,44	evidencia národných výborov
31. 12. 1986	136 812	1,32	235 169	4,51	evidencia národných výborov
31. 12. 1987	140 915	1,36	242 053	4,62	evidencia národných výborov
31. 12. 1988	143 071	1,38	247 755	4,71	evidencia národných výborov
31.12.1989	145 738	1,41	253 943	4,80	evidencia národných výborov
3. 3. 1991	32 903	0,32	75 802	1,44	sčítanie obyvateľov
25. 5. 2001	11 716	0,11	89 920	1,70	sčítanie obyvateľov
2004	-	-	282 315	5,25	sociografický výskum
2025	250 000		520 000		prognóza

Zdroje: Srb, V. (1993): Romové v Československu podle sčítání lidu 1991. Demografie, 1993, č. 4; SODB 2001, ŠU SR; SLDB 2001, ČSÚ; Vaňo, B. (2002): Prognóza vývoja rómskeho obyvateľstva v SR do roku 2025. Infostat, Bratislava

technickej infraštruktúry (voda, električka, kanalizácia a plyn) v domácnostiach. Toto mapovanie sa uskutočnilo na celom území Slovenska, ak však v obci žila rómska komunita v počte menšom ako 15 ľudí a títo boli rozptýlení v obci, osídlenie nebolo do výskumu zaradené. Osídlenie bolo pre potreby výskumu definované ako zoskupenie minimálne troch domov obývaných komunitou, ktorú majorita označila ako rómsku. Tu sa opätovne stretávame s podobným problémom ako pri sčítaniach v roku 1970 a 1980, a to je určovanie príslušnosti k rómskemu etniku nie na základe sebaurčenia, ale na základe označenia druhou osobou. I keď v zmysle súčasných noriem by uvedený výskum nemal prebehnúť, práve sociografické mapovanie rómskych komunit doplnilo chýbajúci obraz o počte a rozmiestnení Rómov na území Slovenska.

Ďalšou skupinou štatistík, ktoré poskytujú údaje o demografickom správaní Rómov, sú priebežné evidencie prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva, ktoré sa realizujú každý rok. Táto evidencia umožňuje zostaviť bilanciu obyvateľstva na základe

národností v každom roku (od roku 1992) a následne vytvorí časové rady. Z pohľadu demografie sú pri prirodzenom pohybe dôležité dáta o počte narodených podľa národnosti matky, počet sobášov podľa národnosti snúbencov a počet rozvodov podľa národnosti manželov. Migračný pohyb zahrňuje údaje o zahraničnom sťahovaní podľa národnosti, ale aj vnútornom sťahovaní podľa národnosti. Táto demografická štatistika tak poskytuje dobrú základňu na sledovanie zmien, prípadne špecifických vlastností obyvateľov rómskej národnosti. Tu však treba podotknúť, že evidencia podľa národností sa reali-

zuje na základe sebaurčenia, preto opätovne nepokrýva celú rómsku populáciu Slovenska.

Jedným zo zdrojov demografických údajov o Rómoch sú odhady ich počtu, pričom viaceré z nich sa neopierajú o reálny základ. Práve tieto nepresné odhady počtu Rómov, ako aj rozdielnosť demografického správania majority a určitej časti rómskeho etnika vedú často ku katastrofickým scenárom. Mnohé z týchto odhadov sú vypočítané len na základe mechanickej matematiky a nezobrazujú skutočnú dynamiku demografického vývoja, ako aj základné demografické zákonitosti populačného vývoja.

Pre štátnu politiku sú do budúcnosti dôležité prognózy o počte Rómov, ako aj ich základných demografických charakteristikách, predovšetkým o vekovej štruktúre. Pri týchto prognózach sa vychádza z predpokladu, že už aj v rámci rómskej populácie nastal druhý demografický prechod (predovšetkým pokles pôrodnosti), aj keď s určitým oneskorením za majoritnou populáciou, avšak demografické správanie rómskeho etnika sa postupne bude približovať k majoritnej populácii.

V súčasnosti dostali Rómovia na Slovensku štatút sociálne vylúčených spoločností. Tieto spoločnosti však nie sú vyčleňované na základe etnických znakov, ale na základe sociálno-ekonomických charakteristik. Práve na základe týchto indikátorov spoločne s ďalšími ukazovateľmi (napr. demografickými a vzdelanostnými) sa dá predpokladať, že v sociálne vylúčených spoločnostiach budú zastúpení najmä Rómovia.

Jana Pukačová
Prírodovedecká fakulta UK
Bratislava

ANKETA | Rodí se víc dětí u nás nebo na Slovensku?

Josef Poloprutký
(62)

Invalidní důchodce

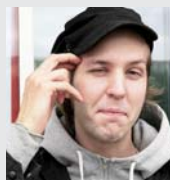
Domnívám se, že na Slovensku. Tam byli vždycky na tu populaci tak nějak čilejší.

Martina Žitná
(28)

Zaměstnankyně

Já nevím, asi tady u nás, v Česku. Je tady víc lidí, tak proto.

Ondřej Čermák
(26)

Muzikant na volné noze

U nás, protože nás je celkově víc.

Kamila Nováková
(22)

Studentka

Rodí se více dětí tady. Protože je nás více než Slováků.

Anna Medřická
(67)

Důchodkyně

Nejvíce dětí se rodí v Anglii, konkrétně ve Skotsku. To dobrě vím, protože tam jezdím.

Ivan Pokoš
(40)

Stavař

Na Slovensku přece. Proč, to já nevím.

Nejčastější jména v Česku: Tereza a Jan

Statistika dětských jmen přinesla letos velké množství zajímavých dat. Český statistický úřad měl totiž poprvé možnost zpracovat **jména dětí i jejich rodičů** za celý uplynulý rok.

Za celý rok 2010 bylo zaznamenáno 1 467 dívčích a 1 381 chlapeckých jmen. Nejčastějšími jmény novorozeneckých holčiček jsou Tereza s Eliškou, za nimi následují Adéla a Anna. Nejvíce novorozeneckých chlapčků se jmenuje Jan, Jakub a Tomáš.

Pokud se podíváme na lednové údaje, které máme k dispozici za uplynulých 13 let, jsou jasnými stálicemi celého tohoto období právě první Tereza, Jan i Jakub s Tomášem. Největším skokanem mezi dětskými jmény za posledních pár let je Matyáš, který se do roku 2004 neobjevil ani ve dvacíce nejčastějších jmen a letos v lednu je dokonce už na šestém místě.

Přenos nebo dědění jména z rodiče na dítě je mnohem rozšířenější a častější z otců na syny, nejčastější mužská jména jsou tedy mezigeneračně stálejší. Z prvních padesáti nejoblíbenějších jmen

dostalo po otci jméno přes 72 % novorozeneckých Zdeňků a Milanů, kolem 64 % Ladislavů, Jaroslavů a Miroslavů.

Z nejčastějších jmen matek nyní v širší oblíbenosti i pro nově narozené holčičky pouze Lucie, Veronika a Kateřina. Pořadí tří nejpředávanějších ženských jmen kopíruje nejčastější jména matek dětí narozených v roce 2010: 29 % malých Janiček dostalo jméno po mamince a kolem 20 % novorozeneckých holčiček se jménem Petra a Lenka jméno zdědilo.

V celém souboru bylo velmi mnoho cizokrajných jmen. Ze

zvláštních dívčích jmen vybíráme: Aashinya, Biqi, Élaïne, Fathíja, Gaoxiang, Imana, Lupita, Margad, Nastasija, Oleksandra, Qianxun, Willie nebo Zlatica; z chlapeckých: Abdoul, Bilguut, Cristiano, Dmytro, Enkai, Kazuki, Ruslan, Spiros, Vittorio, Thang nebo Zoltán.

Mezi jmény najdeme také mnoho domácích zajímavostí, u děvčat např. Liliana, Thea (nebo také Tea), Timea, Madlen, Malvína, Babeta, Elvíra, Amáta, Angelína, Polina, Klementýna, Donáta, Šanel, Petronela, Graciela, Liběna, Filoména nebo Mišela; u chlapců Damián, Zachariáš, Ervín, Lucián, Barnabáš, Horymír, Maxián, Křišťan, Radimír, Česlav, Gorděj, Melichar, Jošt, Monty Pepa, Šebestián, Anđělín, Miloň, Vavřínek, Oktavián, Nikodém nebo Jiljí.

První desítka jmen pro děti narozené v roce 2010

1.	Tereza	Jan
2.	Eliška	Jakub
3.	Adéla	Tomáš
4.	Anna	Adam
5.	Natálie	David
6.	Karolína	Lukáš
7.	Barbora	Vojtěch
8.	Lucie	Matěj
9.	Kristýna	Matyáš
10.	Veronika	Daniel
Zdroj: ČSÚ		

Více podrobností najdete na http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statistika_nejoblibenejsich_jmen_deti.

Eva Kortanová
oddělení internetu

Najčastejšie mená na Slovensku: Mária a Jozef

Podľa informácií z registra obyvateľov SR pribudlo vloni na Slovensku 1248 Jakubov. Najčastejším menom, ktorým rodičia pomenovali svoje dieťa v roku 2010, je totiž Jakub.

Za menom Jakub nasleduje meno Samuel – tých pribudlo 1195, a meno Tomáš, ktoré nosí 978 chlapcov. Štvrtým najobľúbenejším bolo dievčenské meno Sofia

s 973 nositeľkami, ktoré zároveň vedie rebríček mien pre novonarodené dievčatká. Za ňou nasledujú Viktória (895 nositeľiek) a Natália (883 nositeľiek).

Podľa údajov z registra obyvateľov je najčastejším menom na Slovensku stále Mária. Toto meno u nás nosí 225 471 žien. V rebríčku ženských mien Máriu nasleduje Anna (161 812 nositeľiek) a Zuzana

(88 276 nositeľiek). U mužov si udržiava prevahu meno Jozef so 175 593 nositeľmi, tesne za ním je meno Ján (174 949 nositeľov). Na treťom mieste je meno Peter (158 593 nositeľov).

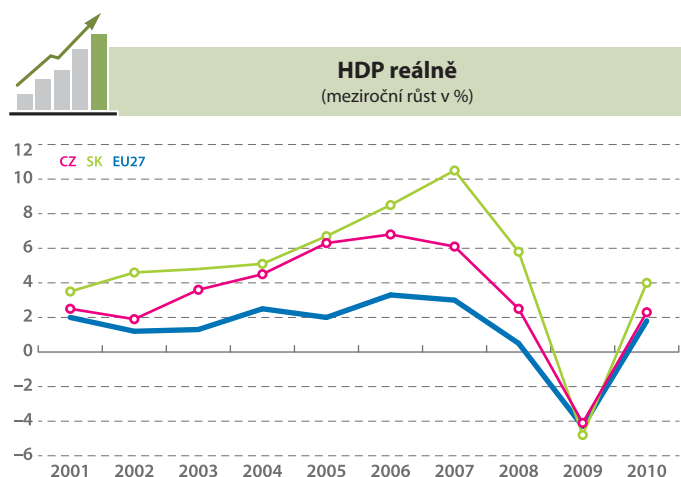
Boris Vaňo
INFOSTAT – Výskumné
demografické centrum,
Bratislava

Prvá desiatka mien pre deti narozené v roku 2010

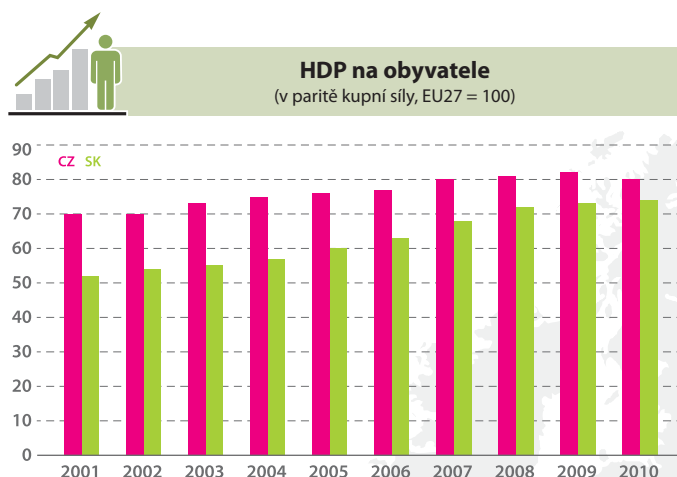
1.	Sofia	Jakub
2.	Viktória	Samuel
3.	Natália	Tomáš
4.	Laura	Lukáš
5.	Nela	Martin
6.	Nina	Filip
7.	Kristína	Adam
8.	Ema	Michal
9.	Vanesa	Matúš
10.	Lucia	Matej
Zdroj: INFOSTAT		

Slovensko a Česko v tvrdých

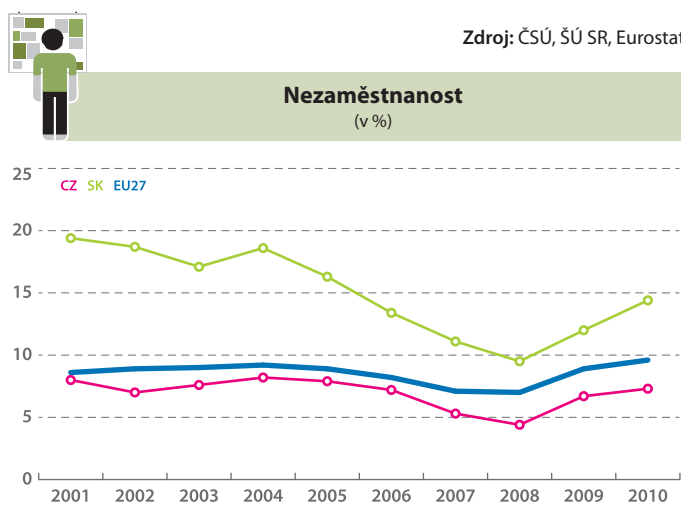
Tým českých a slovenských odborníků vytvořil **přehled nejdůležitějších statistických ukazatelů**, které zaujmou nejen ekonomy, ale i laickou veřejnost.

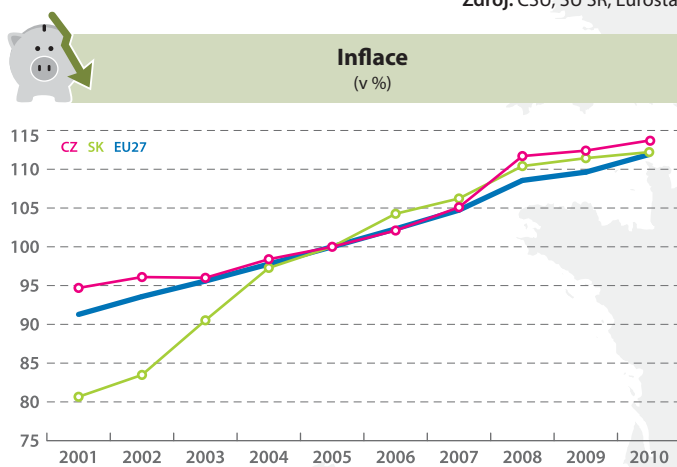
Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

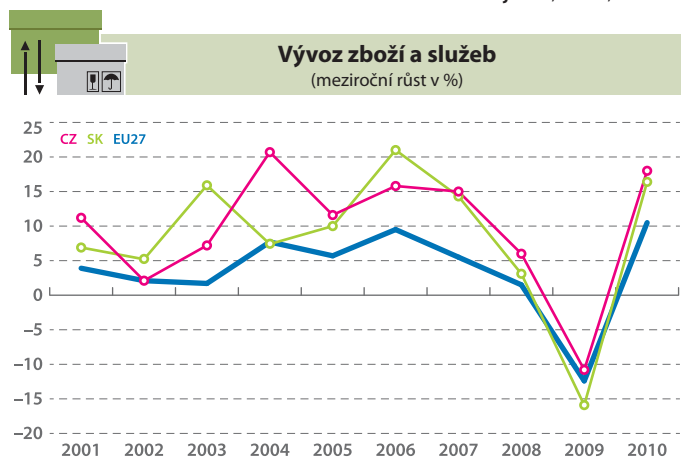
Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

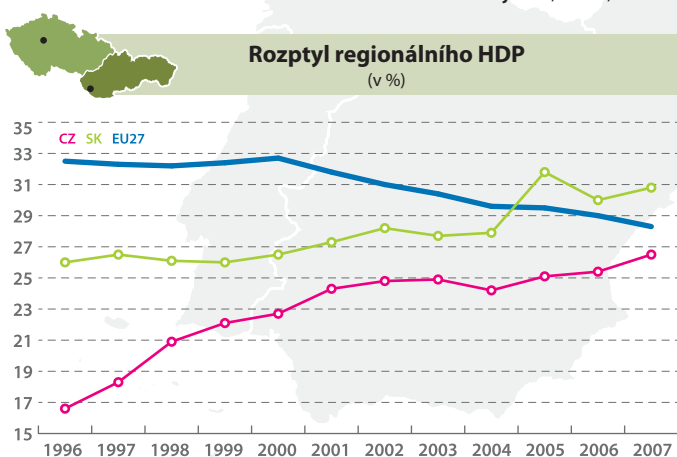
Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

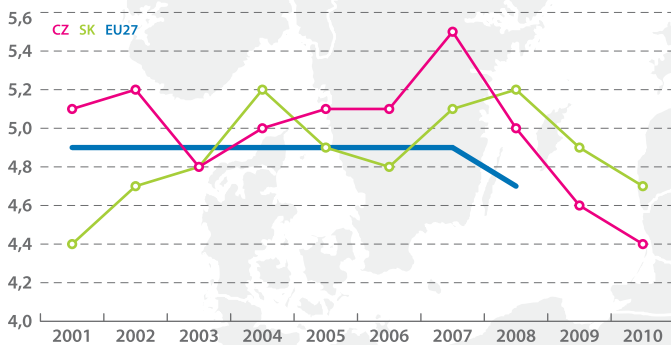
statistických datech

Česká republika
 Slovenská republika
 EU27

Sňatečnost

(počet sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu)

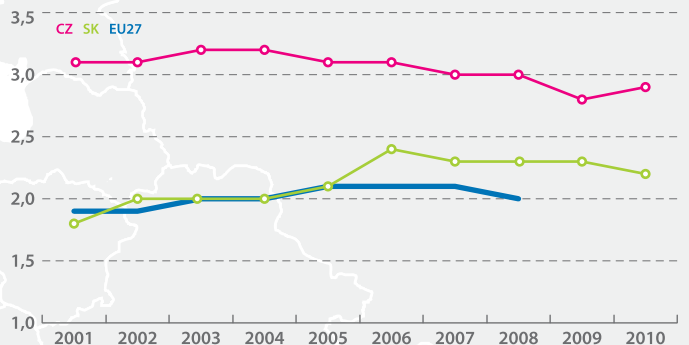

Pozn.: Odhad pro EU27 v roce 2006
 Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Rozvodovost

(počet rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu)

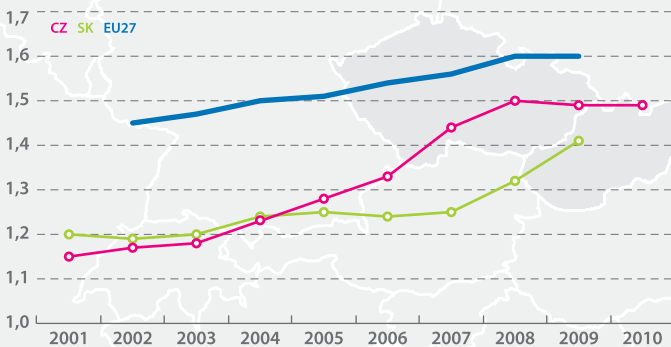

Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Úhrnná plodnost

(průměrný počet dětí, připadající na jednu ženu)

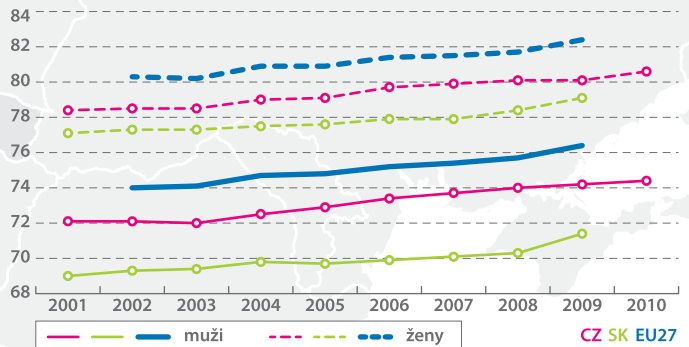

Pozn.: Odhad pro EU27 v roce 2002
 Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Naděje dožití při narození

(roky)

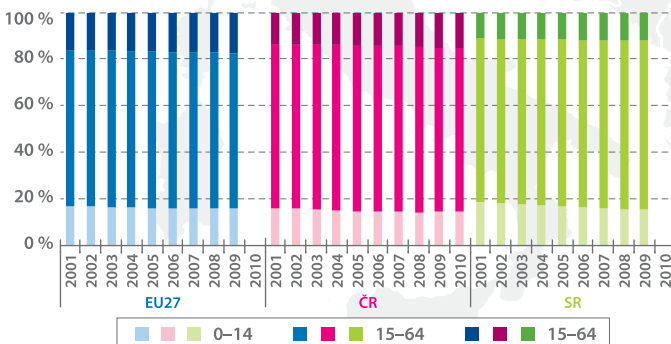

Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Věková struktura obyvatelstva

(podíl na celkovém počtu obyvatel k 31. 12. 2010 v %)

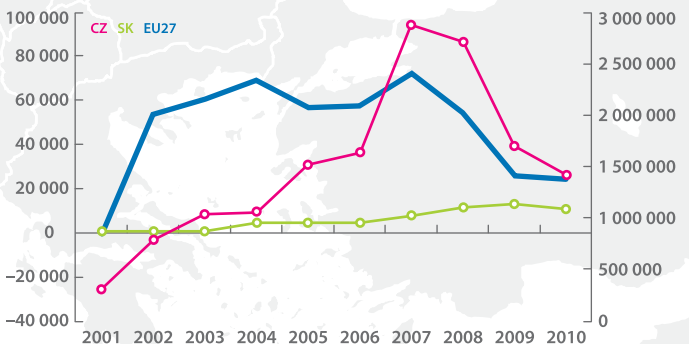

Pozn.: Předběžná data pro EU27 v letech 2007 až 2009
 Zdroj: ČSÚ, ŠÚ SR, Eurostat

Celkový přírůstek obyvatel

(počet osob)

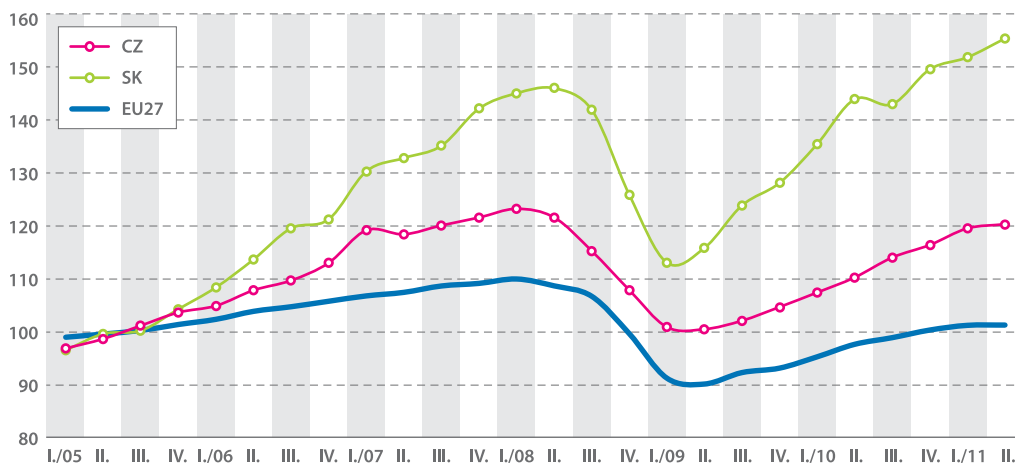

Pozn.: Předběžná data pro EU27 v letech 2007 až 2009

PRŮMYSL | Slovenský průmysl dynamicky roste

Česká i Slovenská republika jsou země, ve kterých hraje průmysl významnou roli. Jeho podíl na hrubém domácím produktu je v evropském kontextu nadprůměrný. Český průmysl je samozřejmě mohutnější – z hlediska objemu tržeb představuje téměř trojnásobek slovenského a zaměstnává o 700 tisíc osob více. Český zaměstnanec si z průmyslových podniků měsíčně odnese téměř o 100 euro více než slovenský pracovník. Ostatně vyšší je i produktivita měřená jako podíl tržeb na zaměstnance. Co může Česká republika Slovensku závidět, je však dynamika růstu produkce. U menší země jistě každá jednotka produkce znamená vyšší přírůstek, ale i tak se zdá, že slovenský průmysl dohání svůj český protějšek milovými kroky.

Index průmyslové produkce – průmysl celkem (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

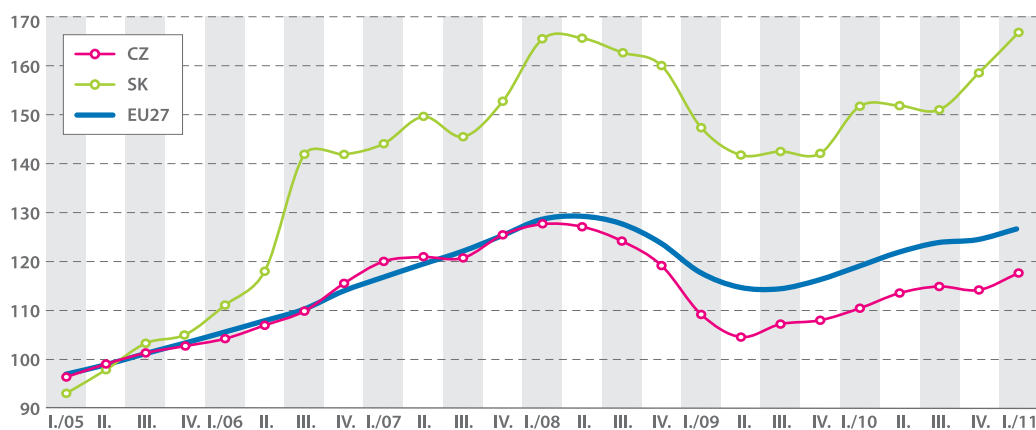
Vybrané ukazatele v průmyslu za rok 2009

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	tis. EUR	156 523 728	57 909 812
Počet zaměstnanců	osoby	1 198 226	493 437
Průměrná mzda	EUR	850	754
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	130 630	117 360

DOPRAVA | Slovensko roste vyšším tempem

Tržby v odvětví dopravy a skladování dosahují v České republice více než trojnásobku tržeb Slovenské republiky při zhruba dvojnásobném počtu zaměstnanců. Česko dosahuje mnohem vyšších tržeb na jednoho zaměstnance než Slovensko – v roce 2010 o téměř 27 tisíc eur. Za produktivnější práci jsou čeští zaměstnanci odměňováni vyšší průměrnou měsíční mzdou – v roce 2010 si vydělali o 179 eur více než na Slovensku. Meziročně však produktivita práce rostla rychleji na Slovensku (o 8,2 %) než v Česku (o 6,6 %). I z dlouhodobého vývoje sezónně očištěných tržeb je patrné, že Slovensko roste vyšším tempem. Tržby tam v roce 2010 dosahovaly více než 150 % hladiny roku 2005, přičemž v Česku se zvýšily v porovnání s rokem 2005 pouze o 15 %.

Tržby v dopravě (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

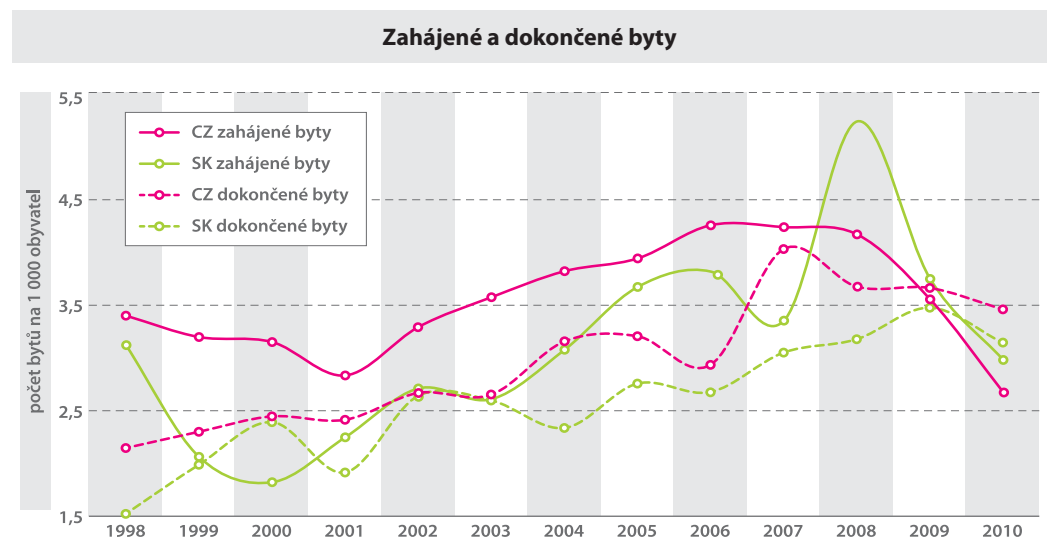

Vybrané ukazatele v dopravě a skladování za rok 2010

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	19 372	5 793
Počet zaměstnanců	osoby	244 191	110 620
Průměrná mzda	EUR	891	712
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	79 329	52 370

BYTOVÁ VÝSTAVBA | Intenzita bytové výstavby klesá v obou zemích

Při porovnání bytové výstavby v České a Slovenské republice nestačí pouhé počty zahájených a dokončených bytů. Vzhledem k velikosti území a počtu obyvatel, který je ve Slovenské republice zhruba poloviční, je výhodnější použít intenzitní ukazatel, a to počet bytů na 1 000 obyvatel středního stavu. Při použití tohoto ukazatele je zřejmé, že vývoj zahajované výstavby je v obou zemích rozdílný, ačkoliv v posledních letech shodně klesá. Až do roku 2007 převyšoval počet zahájených bytů v České republice, v roce 2008 však došlo ke skokovému nárůstu a Slovenská republika s 5,24 zahájenými byty na 1 000 obyvatel předstihla Českou republiku a vyšší hodnoty vykazovala i v následujících letech. U bytů dokončených se tento trend zatím neprojevil. Vzhledem k časové

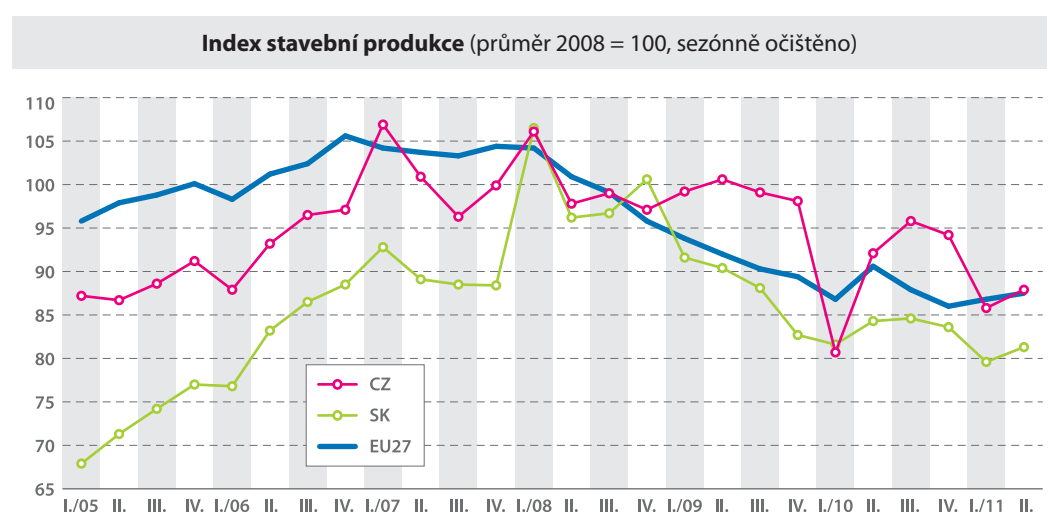
návaznosti počtu dokončovaných bytů na počtu zahájených bytů ho lze ale v následujících letech očekávat. Zatím nejvíce se v ČR dokončovaly byty v roce 2007, kdy dosáhly hodnoty 4,03 bytu na 1 000 obyvatel.

Vybrané ukazatele v bytové výstavbě za rok 2010

Ukazatel	Česko	Slovensko
Počet zahájených bytů	28 135	16 211
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2,68	2,98
Počet dokončených bytů	36 442	17 076
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	3,46	3,14

STAVEBNICTVÍ | Česká i Slovenská republika pod úrovní roku 2008

Slovensko zažilo prudký pokles v důsledku krize již v roce 2009, zatímco v Česku propadl až začátkem roku 2010, když v roce 2009 držely české stavebnictví velké zakázky na inženýrském stavitelství financované z veřejných zdrojů. V roce 2011 se české stavebnictví pohybuje na úrovni roku 2005, ve 2. čtvrtletí 2011 byl zaznamenán meziroční pokles indexu stavební produkce o 4,9 %. Na Slovensku index stavební produkce ve 2. čtvrtletí 2011 také meziročně klesl, a to o 3,6 %, ale úroveň roku 2005 zatím nedosáhl. Vzhledem k tomu, že výsledky statistiky stavebních zakázek nejsou příznivé, a také s ohledem na vývoj předpokládané hodnoty stavebních povolení, se výrazné zlepšení v sektoru stavebnictví nedá v blízké budoucnosti očekávat.

Vybrané ukazatele ve stavebnictví za rok 2010

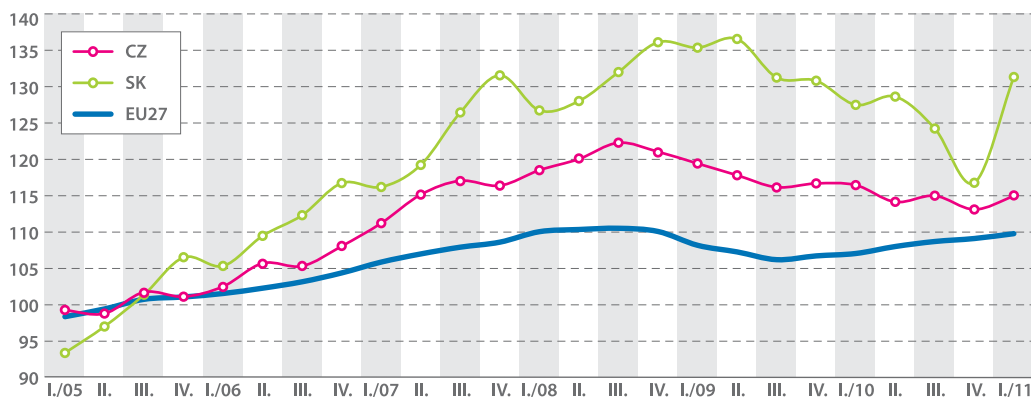
Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	30 146	8 649
Počet zaměstnaných	osoby	392 605	179 551
Průměrná mzda	EUR	863	579
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	76 783	48 172

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ SLUŽBY

V Česku si zaměstnanci více vydělají

Informační a komunikační činnosti v České republice dosahují více než trojnásobný objem tržeb v porovnání se Slovenskou republikou. V Česku je zaměstnáno v tomto odvětví téměř o 59 tisíc osob více než na Slovensku. Český zaměstnanec si přinese domů o 122 eura vyšší měsíční mzdu. V Česku je i vyšší produktivita práce měřená jako podíl tržeb na zaměstnance – téměř o 10 procent. Dynamika růstu produktivity práce je však vyšší na Slovensku.

Tržby v informačních a komunikačních službách (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

Vybrané ukazatele v informačních a komunikačních službách za rok 2010

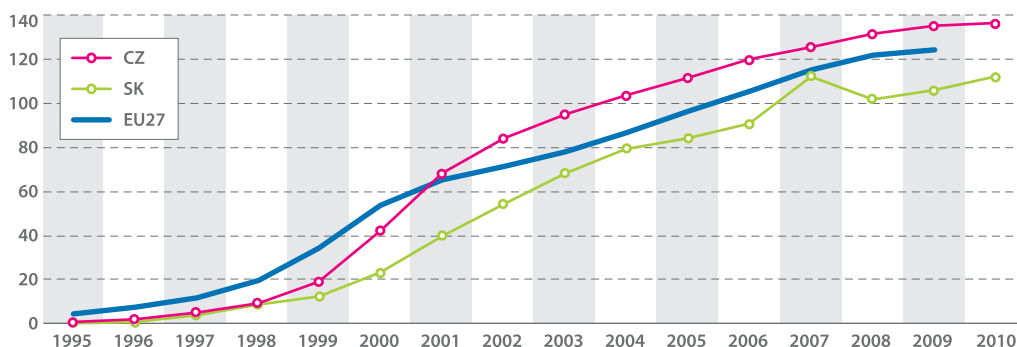
Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	13 588	44 58
Počet zaměstnanců	osoby	92 015	33 193
Průměrná mzda	EUR	1 694	1 572
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	147 673	134 299

TELEKOMUNIKACE A INTERNET

Místo pevné linky mobilní telefon

Počet pevných telefonních linek po rozpadu Československa vzrůstal až do roku 2000, pak se jejich počet pouze snižoval. Dnes připadá na 100 obyvatel v obou zemích méně než 20 pevných telefonních linek – jde o nejnižší čísla v rámci celé EU. Oproti tomu mobilní telefony (aktivní SIM karty) zaznamenaly od roku 1993 dynamický nárůst. V posledních letech se jejich počet ustálil okolo 125 na sto obyvatel v Česku a 110 na Slovensku. Zatímco vysokorychlostních přípojek k internetu připadalo v roce 2005 v obou zemích na sto obyvatel pouze cca pět, dnes je to již 25 přípojek. Český i slovenský trh s vysokorychlostním internetem má na rozdíl od EU velmi vysoké počty Wi-Fi přípojek.

Mobilní telefon – aktivní SIM karty (počet na 100 obyvatel)

Vybrané ukazatele za rok 2010

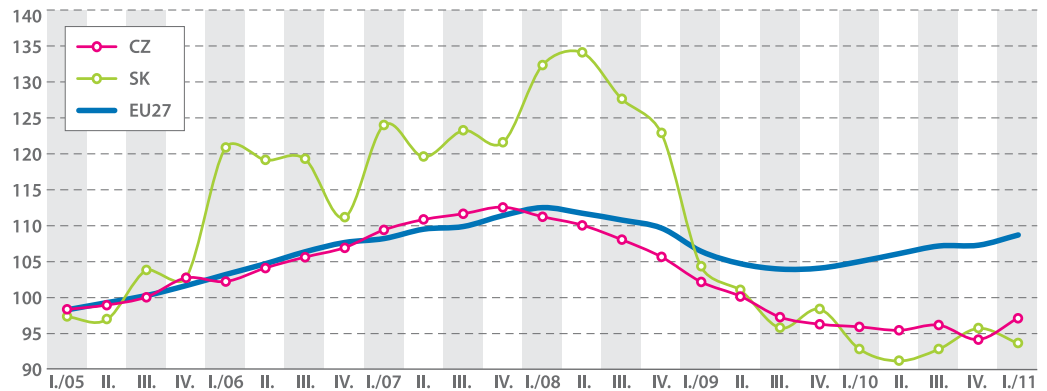
Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Pevná linka (telefonní stanice)	počet v tis.	1 889	881
Mobilní telefon (aktivní SIM karty)	počet v tis.	14 359	6 090
Vysokorychlostní internet (přípojky)	počet v tis.	2 783	1 234
Registrované národní domény	počet v tis.	694	220

UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ

Tržby klesly a zaměstnanců ubylo

Ubytování, stravování a pohostinství není ani v České republice, ani na Slovensku odvětvím, které by se podstatněji měrou podílelo na HDP. Přesto je sledování vývoje tohoto odvětví velice zajímavé a s narůstajícím množstvím volného času a s rozvojem turistiky bude nepochybně narůstat na významu. Vývoj tržeb vykazoval v obou zemích podobné tendence. Zatímco v Česku se začaly tržby za pohostinství a ubytování snižovat již od počátku roku 2008 a tento trend přetrvává až dosud, na Slovensku nastal útlum později, ale o to s větší intenzitou. Z dlouhodobějšího zpětného pohledu byl vývoj tržeb tohoto odvětví na Slovensku rozkolísanější než v Česku. Společným rysem obou zemí je úbytek zaměstnanců v loňském roce.

Tržby v pohostinství a ubytování (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

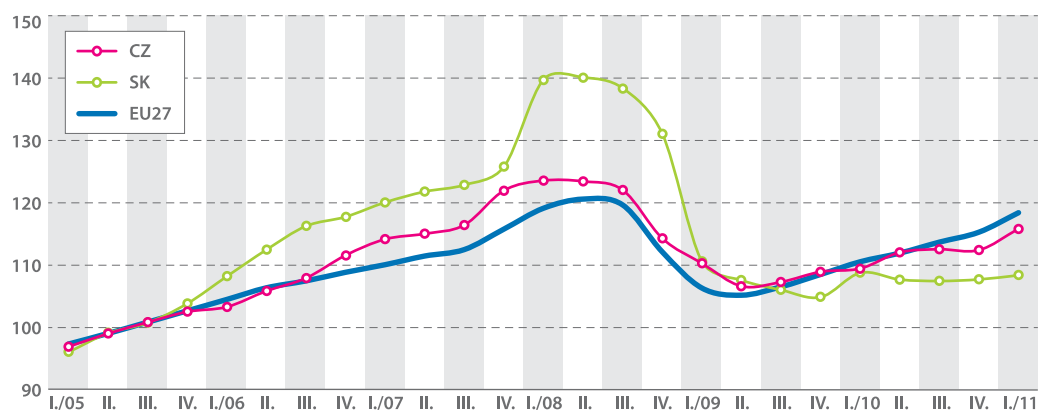
Vybrané ukazatele v ubytování a stravování za rok 2010

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	5 131	1 093
Počet zaměstnanců	osoby	113 719	38 211
Průměrná mzda	EUR	470	405
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	45 116	28 599

OBCHOD | Češi utrácejí, Slováci jsou opatrnější

Objem tržeb z obchodní činnosti v České republice je téměř třikrát vyšší než na Slovensku, což je z větší části ovlivněno rozdílnou velikostí obou zemí. Při porovnání základních ukazatelů se však ukazují i další odlišnosti, například tržby připadající na jednoho pracovníka. Přestože tržby v České republice tvoří téměř 75 % celkového součtu za obě země, počet osob zaměstnaných v Česku tvoří jen 65 % z celku v obou zemích. V Česku jsou tržby na jednoho pracovníka tedy vyšší, s tím souvisí i vyšší průměrné mzdy. Na Slovensku se ale počet pracovníků zaměstnaných v obchodě v roce 2010 oproti roku 2009 snížil více než v Česku, kde se obchodníci rychleji vzpamatovali z útlumu tržeb – růstová tendence byla nastartována již v průběhu roku 2009.

Tržby v obchodě (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

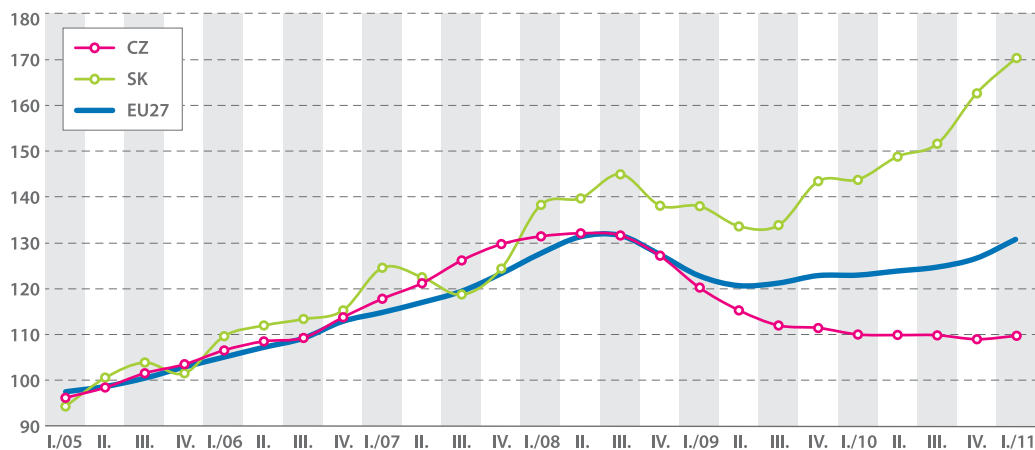
Vybrané ukazatele v obchodě za rok 2010

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	125 112	44 364
Počet zaměstnanců	osoby	500 192	268 653
Průměrná mzda	EUR	823	630
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	250 128	165 135

VYBRANÉ TRŽNÍ SLUŽBY | Služby na Slovensku nabírají tempo

V České i Slovenské republice zasáhly důsledky hospodářské krize odvětví služeb zhruba ve stejném období – v polovině roku 2008. Na Slovensku se služby vzpamatovaly rychleji a růstová tendence byla nastartována již v polovině loňského roku. V Česku přetrval útlum tržeb za služby po celý loňský rok a pokračuje i dále. Zlepšující se kondice v odvětví služeb na Slovensku se projevila také přiblížením se průměrných mezd. Zatímco v roce 2009 byla průměrná mzda pracovníků ve službách na Slovensku o více než 70 eur nižší než pobírali jejich čeští kolegové, v minulém roce se rozdíl snížil na zhruba 40 eur. Na Slovensku, přestože se tržby již zvedaly, se vloni počet osob pracujících ve službách snížil. Naopak v České republice, přestože tržby klesaly po celý rok, počet pracujících vzrostl.

Tržby v podnikatelských službách (průměr 2005 = 100, sezónně očištěno)

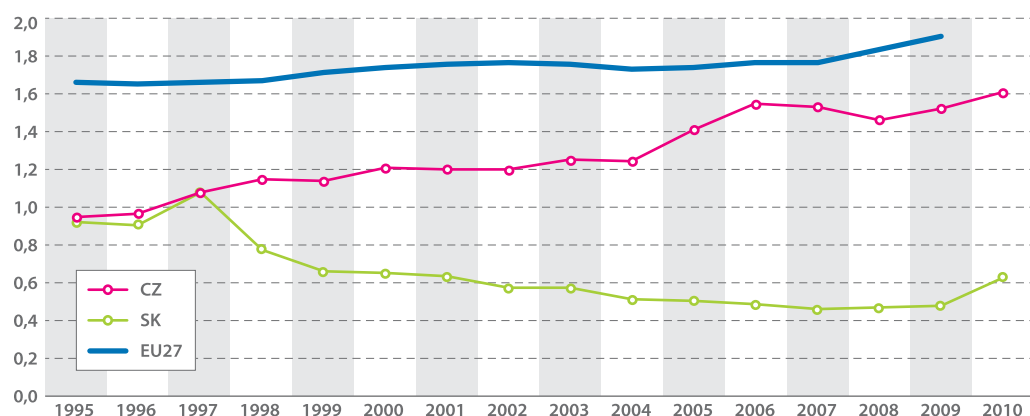
Vybrané ukazatele v tržních službách za rok 2010

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Tržby	mil. EUR	32 076	6 835
Počet zaměstnanců	osoby	318 354	103 424
Průměrná mzda	EUR	858	817
Tržby na 1 zaměstnance	EUR	100 756	66 087

VÝZKUM A VÝVOJ | Slovensko ve výdajích na vědu a výzkum zaostává

Po rozpadu Československa se výdaje na vědu a výzkum pohybovaly v obou zemích na podobné úrovni. Od roku 1997, kdy výdaje v obou zemích tvořily cca 1 % HDP, se jejich výše (v absolutních i v relativních číslech) ubírala zcela opačnou cestou. V Česku se do roku 2010 výdaje na vědu a výzkum zvýšily více než čtyřnásobně a jejich zastoupení na HDP vzrostlo na 1,6 % (předběžné údaje). Na Slovensku se po nestabilním vývoji v průběhu let výdaje sice zdvojnásobily, ale podílem 0,63 % HDP ani zdaleka nedosahují hodnoty roku 1997 – jde o jeden z nejnižších podílů v rámci celé EU. Zatímco na Slovensku se počet zaměstnanců na plný pracovní úvazek dlouhodobě pohybuje okolo 16 tisíc osob, v Česku se jejich počet od roku 1997 zdvojnásobil přibližně na 51 tisíc.

Výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)

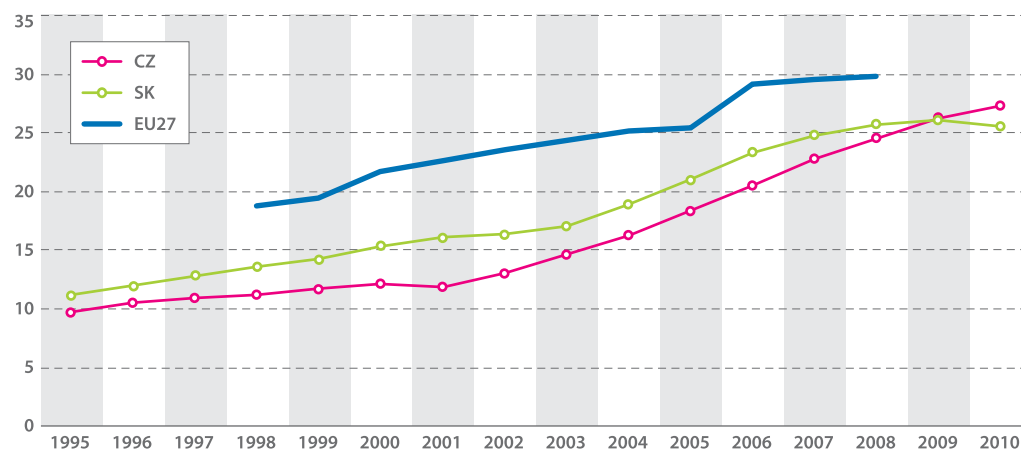
Vybrané ukazatele ve výzkumu a vývoji (VaV) za rok 2009

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Výdaje na VaV celkem	mil. EUR	2 094	303
Výdaje na VaV z veřejných zdrojů	mil. EUR	919	153
Zaměstnanci VaV celkem	přepočtené osoby	50 961	15 952
Výzkumní pracovníci	přepočtené osoby	28 759	13 290

ŠKOLSTVÍ | Slováci mají zájem o české vysoké školy

V obou zemích docházelo od počátku samostatnosti až do roku 2009 k výraznému nárůstu počtu vysokoškolských studentů. Až do roku 2008 zaujímal v populaci osob ve věku 20–29 let na Slovensku vyšší podíl než v Česku. V roce 2009 se však zastoupení vysokoškolských studentů v populaci mladých osob v obou zemích vyrovnalo a v roce 2010 již Česko s 27,3 % vysokoškoláků předběhlo Slovensko (25,6 %). V současné době v obou zemích studuje vysokou školu více než čtvrtina mladé generace – 396 tisíc studentů v Česku a 222 tisíc na Slovensku. Jak Česko, tak Slovensko se těmito hodnotami přiblížily průměru EU (30 % v roce 2008). V současnosti studuje na českých veřejných vysokých školách asi 17,4 tisíc studentů se slovenským občanstvím. Na Slovensku však studuje pouze 1,2 tisíc Čechů.

Studenti vysokoškolského studia (% populace ve věku 20–29 let)

Vybrané ukazatele za vysokoškolské studenty za rok 2010

Ukazatel	MJ	Česko	Slovensko
Studenti celkem	fyzické osoby	396 307	221 669
z toho ženy	fyzické osoby	221 491	131 822
Studenti doktorských programů	fyzické osoby	25 997	12 182
z toho ženy	fyzické osoby	11 132	5 827

ZDRAVOTNICTVÍ | Finanční spoluúčast pacientů je v Česku nízká

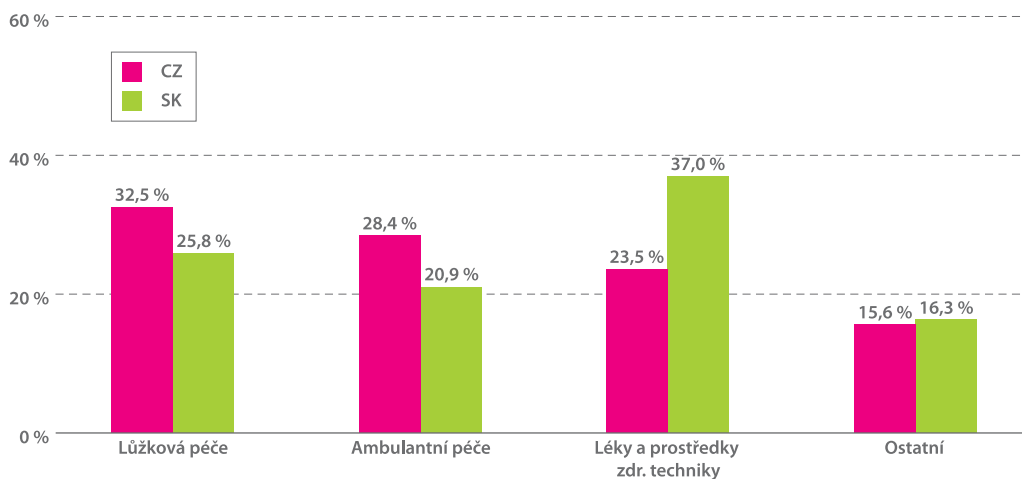
Systém zdravotnických účtů je vhodným nástrojem pro zabezpečení srovnatelnosti údajů i mezi Českou a Slovenskou republikou. Česká republika vynaložila v roce 2009 na zdravotnictví 8,3 % svého

HDP. Ve Slovenské republice se pohyboval podíl hrubého domácího produktu na úrovni 9,1 %. Do veřejných výdajů se počítají státní výdaje či peněžní prostředky proudící do zdravotnic-

tví prostřednictvím zdravotního pojištění. V České republice byly v roce 2009 výdaje na zdravotní péči kryty v 84 % z veřejných výdajů, zatímco soukromé výdaje dosahovaly pouze 16 %, z nichž

14,3 % tvořily domácnosti. Česká republika patří dlouhodobě k zemím s nejnižším podílem soukromých výdajů na zdravotnictví. Podle tabulek OECD za rok 2009 mělo menší spoluúčast pacientů než Česko jen Dánsko s 15,5 %. Soukromé výdaje Slováků činily 30,8 % celkových nákladů na zdravotnictví, z toho 26,9 % připadlo na slovenské domácnosti.

Vybrané ukazatele ve zdravotnictví za rok 2010

Marie Boušková, Petra Čuřínová, Drahomíra Dubská, Jan Ernest, Vladimíra Kalnická, Věra Lachmanová, Martin Mana, Mirka Valterová Tůmová

Zdroj dat: ŠÚ SR, ČSÚ, Eurostat

V Česku čeština, na Slovensku slovenština

Vzdělávání v Česku a na Slovensku vychází ze stejného základu vzhledem k tomu, že ve společném státě byl **system vzdělávání** stejný pro obě země. Jediným rozdílem byl vyučovací jazyk.

Po vzniku samostatných států v roce 1993 však obě země přizpůsobují vzdělávání svým odlišným potřebám. Jak v Česku, tak na Slovensku začínají experti na vzdělávací politiku pracovat na nové školské legislativě a reagují tak na mírně odlišný ekonomický a společenský vývoj ve své zemi. Další vývoj vzdělávacích systémů pochopitelně ovlivňuje i vstup obou států do Evropské unie, která, zejména v oblasti terciárního vzdělávání a stanovením kvalifikačních požadavků na výkon některých profesí, ovlivňuje vývoj vzdělávání ve všech evropských zemích. Obě země mají kromě hlavního vzdělávacího proudu i programy určené pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a svůj prostor má i vzdělávání nadaných žáků (např. konzervatoře a víceletá gymnázia).

Tradice mateřských škol

V obou zemích začíná vzdělávací proces nepovinným předškolním vzděláváním, které probíhá v mateřské škole/materskej škole. V obou případech jsou vzdělávací programy primárně určeny dětem ve věku

3–5 let a školy vybírají od rodičů příspěvek na vzdělávání. Výjimkou je poslední rok před nástupem do povinné školní docházky, který je v obou zemích bezplatný. Vzhledem ke společné dlouhodobé tradici mateřských škol je jak v České republice, tak na Slovensku účast v předškolním vzdělávání poměrně vysoká. Před vstupem do povinné školní docházky (tedy ve věku 5 let) se předškolního vzdělávání účastní v ČR celkem 93 % pětiletých dětí a na Slovensku 83 %. V obou přípa-

dech se jedná o hodnoty vyšší, než je průměr zemí Evropské unie, kde je ve vzdělávání sice 94 % pětiletých dětí, z toho ale jen 78 % v předškolním vzdělávání.

Rozdílná docházka

Povinná školní docházka začíná v obou zemích v šesti letech, ale odlišná je již její délka. V České republice je povinná školní docházka devítiletá a probíhá na devítileté základní škole. Ta se dělí na dva

stupně. První stupeň má pět postupových ročníků a druhý stupeň postupové ročníky čtyři. Děti se středním a těžkým mentálním postižením plní povinnou školní docházku na desetileté základní škole speciální. Děti s lehkým mentálním postižením se vzdělávají podle přílohy Rámcového vzdělávacího programu základní školy, která je upravena s ohledem na postižení těchto žáků. Žáci s dobrými studijními předpoklady mohou místo 2. stupně základní školy navštěvovat víceletá gymnázia (po 5. ročníku gymnázia osmiletá nebo po 7. ročníku gymnázia šestiletá). Děti nadané na tanec mohou odcházet po 5. ročníku na konzervatoře a vzdělávat se v osmiletém oboru tanec.

Na Slovensku je povinná školní docházka desetiletá a probíhá na devítileté základní škole a jeden rok v rámci středoškolského vzdělávání.

Míra vstupu do terciárního vzdělávání typu 5A
(odpovídající bakalářským a magisterským programům vysokých škol)

Ukazatel	2000	2002	2005	2008
Česko	24,7	30,5	41,4	56,9
Slovensko	36,7	43,5	59,5	72,2
Evropská unie (EU19)	46,1	48,6	53,5	54,8
OECD	47,3	51,6	54,2	55,9

Zdroj: Education at a Glance 2010, OECD

I když má základní škola stejnou délku jako v Česku, je její vnitřní organizace jiná. První stupeň má pět postupových ročníků a druhý stupně čtyři. Stejně jako u nás mohou děti s dobrými studijními výsledky odcházet před ukončením základní školy na víceletá gymnázia, a to již po čtvrtém ročníku základní školy. Obdobně jako u nás mohou žáci odcházet i na taneční konzervatoře. Pro žáky zdravotně postižené jsou vytvořeny speciální vzdělávací programy a mohou se vzdělávat ve školách pro ně speciálně zřízených.

Odlišné počty žáků

V rámci základního vzdělávání se Česko a Slovensko neliší jen délkou prvního a druhého stupně, ale liší se i průměrnou velikostí třídy a personální náročností výuky. Na 1. stupni základní školy připadá v České republice na jednoho učitele v průměru 18,4 žáka, na Slovensku je z pohledu žáků situace lepší – jeden učitel v průměru učí 17,7 žáka. Obdobná situace je na 1. stupni i v průměrné velikosti třídy. V České republice jsou třídy o něco větší – 19,9 žáků oproti Slovensku s 18,4 žáky ve třídě prvního stupně. Vzhledem k systému výuky na druhém stupni, kdy mají učitelé aprobace pro určitý předmět a jsou více odborně erudovaní, jsou jak průměrné velikosti tříd, tak počty žáků připadajících na jednoho učitele pochopitelně menší. Situace v porovnání České a Slovenské republiky je na druhém stupni poměrně odlišná. V České republice učí jeden učitel druhého stupně v průměru 11,5 žáka, na Slovensku 14,0 žáků. Průměrná velikost třídy je v Česku 22 žáků oproti 21,1 žákům na Slovensku.

Uspořádání škol

Struktura vzdělávání na úrovni odpovídající střední škole je z pohle-

Počet žáků (na učitele a třídu)				
Ukazatel	Počet žáků na učitele		Počet žáků ve třídě	
	1. stupeň	2. stupeň vč. víceletých SŠ	1. stupeň	2. stupeň vč. víceletých SŠ
Česko	18,4	11,5	19,9	22,0
Slovensko	17,7	14,0	18,4	21,1

Zdroj: Databáze EUROSTAT, data za rok 2009, stav databáze k 14. 8. 2011

du vzdělávacích programů v obou zemích obdobná, liší se pouze „názvoslovím“. Existují zde dvouleté programy ukončené závěrečnou zkouškou, dále tříleté programy bez maturity (ať už ukončené závěrečnou zkouškou nebo výučním listem) a programy ukončené maturitní zkouškou, které mohou být buď odborně zaměřené, nebo všeobecného charakteru. V obou zemích existují i programy na konzervatořích ukončené absolutoriem. V čem se ale lišíme, je institucionální uspořádání středoškolského vzdělávání.

Zatímco na Slovensku se žáci vzdělávají na školách, kde jsou jasně vymezeny obory, které škola vyučuje – gymnázium, středná odborná škola, středně odborné učiliště a konzervatorium, v České republice školský zákon vymezuje pouze dva druhy školy – střední škola a konzervatoř. Na střední škole může být vyučována široká škála oborů – od dvouletých bez maturity, přes obory odborného vzdělání po obory gymnaziální. Oba vzdělávací systémy dále nabízejí dvouleté obory nástavbového studia/nadstavbového štúdia, které umožňují absolventům učebních oborů získat maturitní zkoušku.

Pokud porovnááme střední školství na Slovensku a v České republice, pak na Slovensku jsou školy z pohledu průměrného počtu žáků větší (364 v ČR, 381 žáků v SR), na Slovensku jsou v průměru i větší třídy (ČR 24,1 žáků ve třídě, na Slovensku 25,2) a jeden učitel učí o něco více žáků (v ČR 11,2 žáků na učitele, v SR 11,8).

V obou zemích jsou na středoškolské úrovni v poměrně velké míře zastoupeny programy odborného vzdělávání – v České republice se jedná o 73 %, na Slovensku o 72 %. V porovnání s průměrem zemí Evropské unie jsou to vysoké hodnoty. V odborně zaměřených programech studuje v zemích EU v průměru 50 % žáků. Podle údajů OECD (Eurostat tyto údaje nepublikuje) dokončuje v České republice v průměru více lidí vzdělávání na středních školách. Podíl absolventů vzhledem k velikosti populačního ročníku (po jednotkách věku) se v rámci mezinárodních statistik porovnává prostřednictvím ukazatele míra graduace. Ta byla v roce 2008 v České republice 87 %, na Slovensku 81 %. V porovnání – v zemích Evropské unie, které jsou členy OECD (EU19), se jedná o 83 %.

Vyšší šance na studium

Oblastí vzdělávání, která nejen u nás, ale v celé Evropě, zaznamenala v posledních letech největší rozmach, je terciární vzdělávání. Zejména v postkomunistických zemích došlo v posledních dvaceti letech k uvolnění vzdělávacího trhu na vysokých školách, i na dalších institucích nabízejících praktičtější zaměřené programy terciárního vzdělávání (u nás se jedná o programy vyšších odborných škol, na Slovensku o tříleté programy vyššího odborného vzdělávání na středních odborných školách). Jak u nás, tak na Slovensku však oproti vysokoškolskému studiu nemají tyto programy příliš velké zastoupení. Naprostá většina studentů terciár-

ního vzdělávání v obou zemích tedy studuje ve vysokoškolském studiu. Spolu se vznikem nových vysokých škol, a to jak veřejných, tak soukromých, se u nás i na Slovensku výrazně zvýšily šance uchazečů začít na vysoké škole studovat.

V roce 2009 u nás existovalo 26 veřejných vysokých škol, 2 státní a 45 soukromých. Na Slovensku se jednalo o 20 veřejných vysokých škol, 3 státní a 9 soukromých. O tom, jaký byl rozmach vysokoškolského studia v obou zemích, svědčí i data OECD, která porovnávají počty poprvé zapsaných ke studiu prostřednictvím míry vstupu (jedná se o poprvé zapsané, tedy ty, kteří nikdy v minulosti na vysoké škole nestudovali, po jednotkách věku v porovnání s velikostí populačních ročníků). Tato míra vstupu v období 2000–2008 vzrostla v České republice z 26 % na 57 % a na Slovensku dokonce z 37 % na 72 %. V roce 2000 byly obě země pod úrovní průměru zemí OECD (47 %) i zemí EU19 (46 %), nicméně v roce 2009 se Česká republika dostala na úroveň mírně nad průměr OECD i EU19 a Slovensko dokonce oba tyto průměry překročilo o více než 15 procentních bodů.

O tom, že obě země jsou historicky, kulturně i akademicky provázané, svědčí i fakt, že v roce 2009 studovalo na českých vysokých školách 24,4 tis. Slováků a na slovenských školách 5,1 tis. Čechů.

Michaela Kleňhová
ředitelka divize statistických
informací a analýz
Ústav pro informace
ve vzdělávání

Kde se více chodí do kina?

Časy, kdy počet filmových diváků v Československu překračoval výrazně hranici **100 milionů za rok**, jsou už dávno pryč. Zlomovým obdobím byl rok 1989.

Tehdy kina v celé republice navštívilo ještě přes 85 milionů diváků (36 mil. na Slovensku, 51 mil. v Čechách a na Moravě). A pak již filmoví diváci z kin obrazně řečeno přímo mizeli. Již o rok později se jejich počet snížil nejvíce na Slovensku, a to o téměř dvě třetiny (na 13 mil.). V českomoravské části republiky, kde nebyl úbytek tak rychlý, na 36 mil. Pokračující pokles návštěvnosti nezastavilo ani vytvoření dvou samostatných republik. A nepovedlo se ho zmírnit ani výrazným zvýšením atraktivity filmových programů.

Úbytek filmových diváků se v České republice a na Slovensku zastavuje až na konci devadesátých let. Na Slovensku se počet návštěvníků kin snížil zhruba na necelou jednu desetinu z roku 1989 (3 mil. za rok). V České republice, kde zasedalo ve ztemnělém sále biografu přece jenom více diváků, to byla asi jedna šestina (9 mil.).

Změna trendu

Pokles zájmu o klasické sledování filmů, který můžeme konstatovat jako trvalý jev, se projevoval i v dalších letech. Na Slovensku se počet filmových návštěvníků na počátku prvního desetiletí 21. století ještě dále snižoval (2,145 mil. v roce 2005). V Čechách a na Moravě se situace vyvíjela odlišně. Počet návštěv kin už jen stagnoval a v některých letech i mírně vzrostl. Až v posledním období, tedy na přelomu prvního desetiletí tohoto století, se zájem o film v obou zemích zvýšil. Na Slovensku statistika zaznamenala nejvíce diváků v roce 2009 (4,141 mil.). V České

republice byla nejvyšší návštěvnost v roce 2010 (13,537 mil.) I když zde přepočtový ukazatel nebude asi působit příliš smysluplně, pro možnost srovnání doplníme, že na Slovensku se jednalo o návštěvu 0,8 v přepočtu na obyvatele, zatímco v České republice to bylo 1,3 návštěvy na každého obyvatele. Tedy téměř dvojnásobek.

Filmoví diváci v ČR a SR (v tis.)		
Rok	ČR	SR
1989	51 453	36 361
1990	36 361	13 816
1998	9 247	4 082
2000	8 719	2 646
2005	9 479	2 156
2008	12 897	3 348
2009	12 469	4 141
2010	13 537	3 911

Zdroj: ČSÚ,
Unie filmových distributorů ČR,
Únia filmových distribútorov SR

Vkus diváků

Jak lidé chodí na filmy, pokud pomíneme samotná kina, je dáno

především nabídkou programů. Tedy tím, jaké velkofilmové, zejména americké, se objeví na plátnech, kolik jich bude a jaká jsou očekávání diváků. V případě českých filmových fanoušků významnou roli hrají i české filmy, které jsou dlouhodobě tradičně v centru jejich zájmu.

Podívejme se proto ještě na toto srovnání. Výběr nejvíce navštěvovaných filmů, měřeno počtem diváků či tržbami, je v obou zemích velice podobný. Jediný zásadní rozdíl je v již zmíněné výrazné oblibě domácích filmů v České republice. V roce 2010 byly například v první desítku hned čtyři české filmy. Z hlediska návštěvnosti dokonce na prvním místě nacházíme filmové tituly: Ženy v pokušení, Kájínek, Román pro muže a Doktor od jezera hrochů. Ty byly úspěšné, samozřejmě v menší míře, i na Slovensku (např. Román pro muže byl na devátém, Kájínek na dvanáctém místě).

Z připomínaných velkofilmů evidujeme v Čechách a na Moravě největší zájem o americký výpravový snímek Avatar (na Slovensku

byl druhý). Naopak na Slovensku byl na první příčce žebříčku úspěšnosti americký filmový titul Shrek: Zvonec a konec, který naopak v České republice obsadil až čtvrté místo.

V první desítku nejúspěšnějších titulů bylo celkem sedm shodných (pouze v přeházeném pořadí). V popředí shodného zájmu byly ale i ostatní preferované filmy. Když nebudou v první desítku, vedlo se jim hned v dalších (např. filmy Počátek, Souboj titánů, Twilight Sága: Zatmění, Toy Story 3: Příběh hraček).

A nakonec se ještě podívejme, za kolik peněz můžeme uvedené velkofilmové v jednotlivých zemích vidět. Také zde neshledáváme výrazné rozdíly, i když je skutečností, možná významnou například z hlediska návštěvnosti, že na Slovensku nás lístek stojí víc. V roce 2010 byla průměrná cena vstupného do kina v Čechách a na Moravě 111 korun a na Slovensku 4,6 eur.

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace

Statistika

Economy and Statistics Journal

Recenzovaný vědecký časopis vydávaný Českým statistickým úřadem od roku 1964. Strategickým cílem periodika je vytvářet platformu umožňující národním a mezinárodním statistickým a výzkumným institucím prezentovat pokrok a výsledky komplexních analýz z oblastí ekonomické, sociální a enviromentální. Unikátnost časopisu spočívá v jeho prvotním zaměření na prezentaci kvalitních analytických výstupů jako podpory rozhodovacích procesů a způsobů prezentace originálních metodik v oblasti statistiky.

Vychází 4x ročně pouze anglicky (sekce: analýzy, metodologie, knižní recenze).

Cena jednoho výtisku je 66 Kč, roční předplatné včetně poštovního – 356 Kč, internetová verze – zdarma.

Demografie

revue pro výzkum populačního vývoje

Jediný odborný recenzovaný demografický časopis v České republice. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Zveřejňuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí, poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních cenů. Ve zpravodajské části přináší informace o české a zahraniční literatuře v podobě recenzí a anotací a o hlavních demografických akcích.

Vychází 4x ročně, od roku 2011 ve třech číslech česky a v jednom čísle anglicky.

Cena jednoho výtisku je 58 Kč, roční předplatné včetně poštovního je 310 Kč.

Z OBSAHU č. 3/2011:

Analýzy: Stanislava Hronová, Richard Hindls, Adam Čabla: Conjunctural Evolution of the Czech Economy | Vítězslav Ondruš: Compilation of Non-Financial Balances in the Czech Republic | Julie Poláčková: Measurement of Life Satisfaction across the Czech Republic | Zdeněk Lejsek: Tourism Employment Module: Case of the Czech Republic | Ondřej Nývlt, Štěpán Tourek: Labour Market Transition between Q3 2009 and Q3 2010 (a Longitudinal Study)

http://www.czso.cz/statistika_journal

Z OBSAHU č. 3/2011:

Články: Pavel Čtrnáct: Úvodník | Michaela Němečková: Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2010 | Zdeněk Dušek – Šárka Šustová: Analýza obyvatelstva z hlediska rodinného stavu s využitím modelů vícecestové demografie | Dagmar Bartoňová – Ondřej Nývlt: Rodinné domácnosti na trhu práce: vývoj ekonomické aktivity matek a otců z hlediska věku dětí | Luděk Šídlo: Stárnutí lékařů primární zdravotní péče v ČR

<http://www.czso.cz/demografie>

ČSÚ vydává většinu svých výstupů na www.czso.cz v on-line verzi.

Data jsou přístupná ve formátech .doc, .xls a .pdf.

Cena státního zaměstnance?

Veřejná správa ovlivňuje svými rozhodnutími každodenní život všech občanů.

Je tedy všeobecným zájmem, aby pracovala profesionálně a kvalitně. Jak se vyvíjel systém finanční motivace, ukazuje následující **analýza**.

Český statistický úřad sledoval vývoj Úplných nákladů práce (ÚNP) za civilní sektor za období 2000 až 2009 za odvětví OKEČ 75 – Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení. Důvodem, proč je použita stará klasifikace, je možnost zhodnocení vývoje v čase, kdy data za roky 2000 až 2007 jsou k dispozici jen v třídění podle klasifikace OKEČ.

Analýza ČSÚ se zabývá hodnocením a porovnáním ÚNP. Šetření se provádí u ekonomických subjektů všech odvětví bez ohledu na počet zaměstnanců. Nejsou do něj zahrnuti zaměstnanci u fyzických osob, které nejsou zapsány do obchodního rejstříku. Údaje jsou čerpány z výsledků zpracování ročního statistického výkazu ČSÚ. V rámci zjišťování nákladů práce se eviduje i počet zaměstnanců včetně osob pracujících na zkrácený úvazek a počty odpracovaných hodin.

V roce 2000 činil průměrný měsíční počet odpracovaných hodin na 1 zaměstnance (bez ohledu na délku pracovní doby) 153 hodin, v roce 2005 klesl na 142 hodin a v roce 2009 byl 141 hodin. Je patrné, že vývoj průměrného počtu odpracovaných hodin má dlouhodobý klesající charakter se zmírňujícím tempem.

U osob pracujících na kratší úvazek naopak dochází k nárůstu odpracovaných hodin. V roce 2000 činil průměrný počet odpracovaných hodin na 1 zaměstnance za měsíc 77 hodin a v roce 2009 to bylo již 89 hodin. Tato skutečnost může být způsobena prodlužováním zkráceného úvazku namísto přijetí nového zaměstnance.

Průměrné měsíční náklady práce (na 1 zaměstnance v Kč v letech 2000–2009)

Rok	Náklady práce	Přímé náklady		Nepřímé náklady	
		mzdy za vykonanou práci	náhrady mzdy	z toho sociální náklady	z toho personální náklady
2000	20 765	13 290	1 259	6 036	230
2001	22 360	14 561	1 326	6 276	264
2002	24 381	15 734	1 509	6 948	271
2003	28 080	18 205	1 607	7 812	507
2004	29 334	19 006	1 917	8 220	269
2005	30 305	19 761	1 753	8 473	416
2006	32 393	21 294	1 911	9 061	233
2007	33 902	21 683	2 504	9 466	323
2008	35 351	22 442	2 655	9 685	757
2009	35 219	22 810	2 720	9 667	347

Struktura průměrných měsíčních přímých nákladů (na 1 zaměstnance v roce 2000 a 2009)

Ukazatel	Rok 2000	Rok 2009	Rozdíl v Kč (2009–2000)	Přírůstek v %
Mzdy bez OON (přímé náklady)	14 549	25 530	10 981	75
Mzdy za vykonanou práci	13 290	22 810	9 520	72
z toho: tarifní mzda	8 858	17 443	8 585	97
odměny a prémie vyplácené pravidelně	470	1 234	764	163
odměny podle výsledků hospodaření	194	721	527	272
mimořádné výplaty	914	211	-703	-77
ostatní příplatky a doplátky	2 245	2 863	618	28
Náhrady mzdy	1 259	2 720	1 461	116
z toho: náhrady mzdy za dovolenou	1 205	2 526	1 321	110

Struktura průměrných měsíčních nepřímých nákladů (na 1 zaměstnance v roce 2000 a 2009)

Ukazatel	Rok 2000	Rok 2009	Rozdíl v Kč (2009–2000)	Přírůstek v %
Nepřímé náklady	6 215	9 688	3 473	56
Sociální náklady vč. soc. požitků	6 036	9 667	3 631	60
zákonné příspěvky na sociální zabezpečení	5 416	8 835	3 419	63
výdaje ze sociálního fondu pro sociální účely	140	210	70	50
příspěvky na stravování a občerstvení	256	363	107	42
Personální náklady	230	347	117	51
náklady na školení zaměstnanců pro povolání	93	206	113	122
náklady na pracovní oděv (ošatné)	107	117	10	9

Pozn.: Nepřímé náklady zahrnují i daně a dotace, které se od nákladů odečítají.

Zdroj: ČSÚ

Poskočila...

Zdánlivě odlišný vývoj mezi odpracovanými hodinami všemi zaměstnanci a zaměstnanci se zkráceným úvazkem je jednoznačně způsoben značným poklesem průměrného počtu odpracovaných hodin u osob na plný úvazek a tím tedy snížení počtu odpracovaných hodin všemi zaměstnanci. Dalším důvodem je razantní snížení počtu placených přesčasových hodin – až o 38 %.

Jednou ze složek ÚNP jsou přímé náklady. Průměrné měsíční přímé náklady stouply za období 2000 až 2009 výrazně – z 14 549 Kč na 25 530 Kč na 1 zaměstnance. Jejich nejvýznamnější položkou jsou mzdy za vykonanou práci. Ty nárůst kopírují – z 13 290 Kč v roce 2000 vzrostly na 22 810 Kč v roce 2009 (nárůst o 71,6 %, přičemž spotřebitelské ceny za uvedené období vzrostly jen o 26,7 %). Podobný rychlý mzdový růst zaznamenalo celé národní hospodářství – celkové průměrné mzdy vzrostly dokonce o 76,6 %.

Rozhodující složkou mezd jsou tarifní mzdy – vzrostly z 8 858 Kč na 17 443 Kč. Nárůst samozřejmě ovlivňují i další složky v rámci mezd. Relativně nejvíce vzrostly složky odměny a prémie vyplácené pravidelně (o 164 %), odměny podle výsledku hospodaření hrazené z nákladů (o 272 %) – nesmí se však zapomenout, že obě položky činí pouhých 5 % z mezd za vykonanou práci. Druhá položka přímých nákladů (náhrady mzdy) vzrostla na více než dvojnásobek – z 1 259 Kč za měsíc na 1 zaměstnance na 2 720 Kč, kdy rozhodující částí této složky jsou náhrady za dovolenou (přes 90 %).

Sociální náklady včetně sociálních požitků (např. služební vozy k soukromým účelům) jsou zahrnuty pod pojem „nepřímé náklady“. Nejvýznamnější položkou jsou platby zákonného pojistného. Průměrné měsíční zákonné příspěvky na sociální zabezpečení na jednoho zaměstnance v roce 2000 činily 5 416 Kč, v roce 2009 pak 8 835 Kč. Měsíční příspěvky na stravování a občerstvení na jednoho zaměstnance stouply ve sledovaném období z 256 na 363 Kč.

Mezi nepřímé náklady patří také personální náklady, z nichž stojí za zmínku relativně významné zvýšení měsíčních nákladů na školení jednoho zaměstnance z 93 Kč na 206 Kč (o 122 %), zatímco náklady na pracovní oděv (tzv. ošatné) se proti roku 2000 příliš nezměnily – vzrostlo ze 107 Kč na 117 Kč (o 9 %).

Co jsou to „náklady práce“?

Jsou to výdaje, které zaměstnavatel vynaložil na získání a výchovu zaměstnanců, na jejich odměňování za práci a na zabezpečení sociálních potřeb.

Co se rozumí pod pojmem „přímé náklady“?

Neboli „mzdy bez ostatních osobních nákladů“ se skládají z mezd za vykonanou práci a náhrad mezd. Mzdy za vykonanou práci obsahují deset položek, z nichž hlavní jsou tarifní mzdy, odměny a prémie vyplácené pravidelně a ostatní příplatky. Do náhrad mezd patří náhrady mzdy za dovolenou, za svátky, náhrady při překážkách na straně zaměstnavatele a náhrady při překážkách na straně zaměstnance.

Co zahrnují „nepřímé náklady“?

Jsou druhou součástí ÚNP. Patří sem sociální náklady včetně sociálních požitků (např. služební vozy k soukromým účelům) a nejvýznamnější položkou jsou zákonné příspěvky na sociální zabezpečení (95 % sociálních nákladů). Další součástí nepřímých nákladů jsou personální náklady a poslední složkou jsou daně a dotace (související se zaměstnáváním lidí). Dotace se od nákladů odečítají. Tato data jsou v analýze zahrnuta v celkových nákladech práce, ale blíže zde nejsou hodnocena.

Nepřímé náklady stagnují

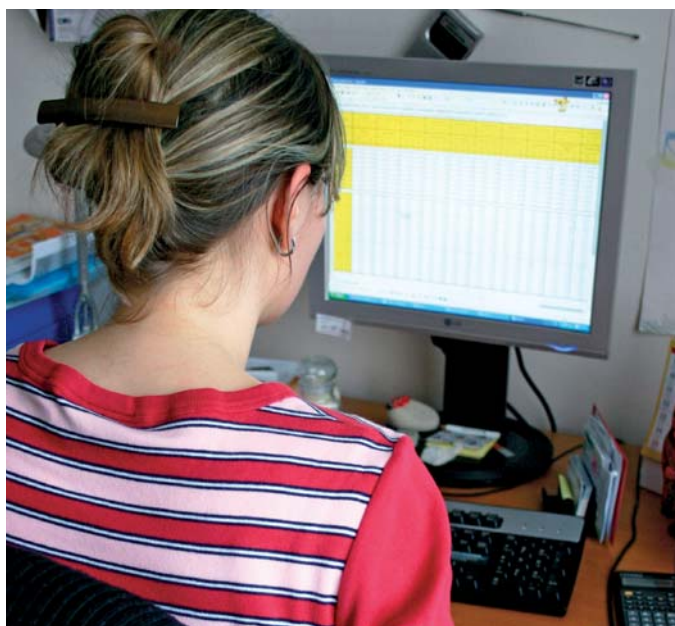
V rámci časové řady za oddíl **odvětví OKEČ 75** Český statistický úřad vypracoval přehled nákladů za státní zaměstnance ústředních vládních institucí.

V rámci časové řady za oddíl odvětví OKEČ 75 byl vytvořen přehled za pododdíly 751 a 752 (pouze za ústřední vládní instituce). Do OKEČ 751 – Státní správa včetně hospodářské a sociální politiky, patří všeobecná správa (daňový systém, výběr cla, statistické služby), veřejná správa pro zdraví, vzdělávání apod. Do OKEČ 752 – Služby pro společnost jako celek, patří řízení ministerstva zahraničních věcí, soudnictví, prokuratura, protipožární ochrana atd.

V pododdílu 751 i ČSÚ

Jak se dalo předpokládat, vývoj v pododdílu 751 je obdobný jako v celém oddílu 75.

Celkové ÚNP v roce 2000 byly 22 210 Kč na 1 zaměstnance za měsíc, v roce 2009 už činily 39 466 Kč. Mzdy bez ostatních přímých nákladů stouply za 10 let téměř na dvojnásobek – z 15 709 Kč na 28 530 Kč. K ještě výraznějšímu

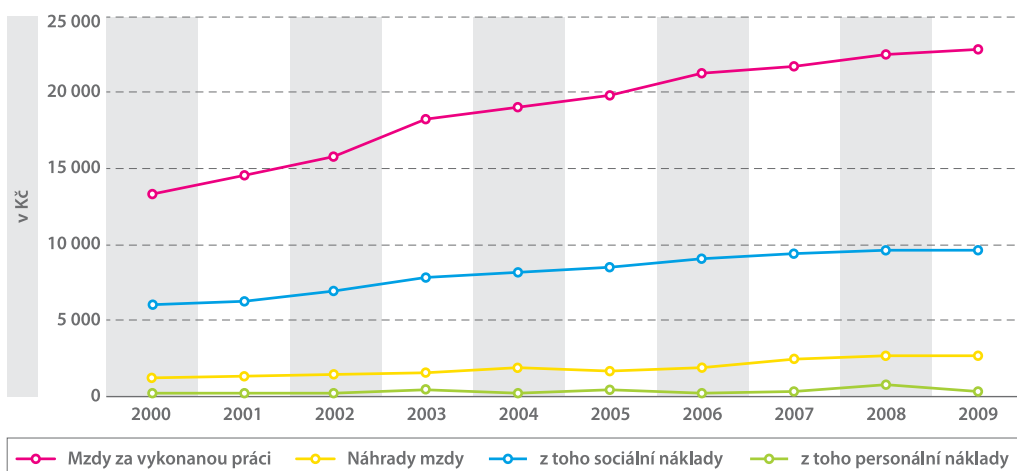

Průměrné měsíční úplné náklady práce (na 1 zaměstnance)

ÚNP celkem v Kč	OKEČ		
	75	751	752
Rok 2000	20 765	22 210	25 842
Rok 2009	35 219	39 466	39 036
Přírůstek %	70	78	51

Zdroj: ČSÚ

Časová řada nákladů práce podle OKEČ 75

Zdroj: ČSÚ

zvýšení došlo u náhrad mezd, které se zvýšily z 1 219 Kč měsíčně na 1 zaměstnance na 3 094 Kč, což znamená na 2,5násobek oproti výchozímu roku 2000.

Nepřímé náklady stouply o 68 % – z 6 501 Kč na zaměstnance/měsíc na 10 759 Kč. Nejvíce se na nárůstu podílely sociální náklady, které vzrostly o 70 %. Položka personální náklady téměř stagnovala a za období 2000 až 2009 vzrostla o pouhých 9 % (z 251 Kč na 274 Kč).

V pododdílu 752 rozdíl

Pro úplnost se zmíníme i o vývoji ÚNP v pododdílu 752. Celkový vývoj je na první pohled podobný jako u výše zmiňovaných odvětví, kdy náklady dlouhodobě stoupají. Přímé náklady z původních 17 362 Kč na zaměstnance měsíčně v roce 2000 vzrostly na 28 277 Kč v roce 2009. Když ale vyjádříme zvyšování nákladů v procentech, zjistíme, že v pododdílu odvětví 751 přímé náklady rostly nejpomaleji, a to o 62 %.

V roce 2000 zde byly přímé náklady nejvyšší – o téměř 2 000 Kč převyšovaly náklady v pododdílu 751. V roce 2009 jsou přímé náklady mezi 751 a 752 téměř shodné, dokonce v pododdílu 751 jsou o 253 Kč vyšší. Rozdíly jsou i v růstu nepřímých nákladů, které rostly pomaleji a zvýšily se o pouhých 26 %. Sociální náklady vzrostly o 26 % a personální o 37 %.

Petra Pecinová
odbor statistiky trhu práce
a rovných příležitostí ČSÚ

Za poslední roky zmizely tisíce zemědělců

Podíl agrárního sektoru na národním hospodářství za posledních deset let stále klesal. Snižuje se také počet pracovníků v zemědělství i výměra zemědělské půdy. Co se naopak nemění, jsou trvale nízké mzdy.

Za posledních deset let odešlo ze zemědělství téměř padesát tisíc zaměstnanců. Zatímco v roce 2000 pracovalo v tomto odvětví přes 166 tisíc lidí, v roce 2010 to bylo už necelých 109 tisíc.

Vyplyvá to z šetření Agrocenzus 2010. „V zemědělství pracuje zhruba 2,8 procenta všech zaměstnanců národního hospodářství,“ říká Iva Ritschelová, předsedkyně ČSÚ.

Počet zemědělských subjektů klesl ve sledovaném období o 13,4 % na 22 864. Loni zemědělské subjekty obhospodařovaly 3,5 milionu hektarů, což představuje

96,6 % výměry v roce 2000. Podíl zemědělství na HDP klesl ze 3 % na 2,4 %.

Iva Ritschelová upozorňuje, že počet pracujících a subjektů sice poklesl, ale zvedla se průměrná mzda. Ta je však stále podstatně nižší (o 6 312 Kč), než je průměr mzdy v národním hospodářství. Podle posledních údajů za druhé čtvrtletí letošního roku je průměrná hrubá mzda v odvětví 17 672 Kč.

„Pozitivně snad můžeme hodnotit to, že se nůžky mezi zemědělstvím a zbytkem nerozevřely, ale rozdíl zůstává na 25 %,“ doplňuje předsedkyně ČSÚ. Mírně se také zvýšil podíl žen ve vedoucích funkcích. Zatímco před deseti lety ukázal Agrocenzus, že v agrárním sektoru pracuje 13,6 % manažerek, v roce 2010 to bylo 15,1 %.

Značné rozdíly

Strukturální šetření v zemědělství Agrocenzus jsou v Evropě pořá-

dána od roku 1930. Od roku 1970 je metodickým organizátorem pro evropské země Eurostat. V České republice se poprvé konal v roce 2000. Jde o jediné statistické zjišťování, na které finančně (sumou 400 tisíc eur) přispívá přímo Evropská komise.

Na porovnání s EU27 za poslední šetření v loňském roce si musíme ještě počkat, ale z „mezi-lehlého šetření“ v roce 2005 už má Česko dvě prvenství. „Na jednoho zemědělce u nás totiž před šesti lety připadalo přes 84 hektarů a pro jednoho podnikatele v oboru pracovaly 4,3 osoby,“ připomíná Jiří Hrbek, ředitel odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ.

Kromě lidí v odvětví ubývá i zemědělské půdy. Za posledních deset let zmizelo z agrární mapy ČR téměř 121 tisíc hektarů. „Část té půdy samozřejmě musela ustoupit stavební výstavbě, zejména silnic či mostů, ale část původně zemědělsky

obdělávané plochy se také proměnila v lesy,“ říká Hrbek.

Výjimkou v desetiletém úbytku zemědělské půdy je mírný nárůst obhospodařovaných vinic (o 3 800 hektarů). „V roce 2004 přišlo z Evropské unie nařízení o stop-stavu rozšiřování vinic, takže onen vykázaný přírůstek jde na vrub zejména prvním letům šetření,“ upozorňuje Renata Vodičková z oddělení statistiky zemědělství a lesnictví.

Za některými členskými státy Evropské unie ovšem v jiných kategoriích značně zaostáváme. Například Polsko, vnímané jako tradiční agrární velmoc střední a východní Evropy, má o polovinu méně podnikatelů v zemědělství než Rumunsko. Pro porovnání: českým 42 tisícům zemědělských podniků a soukromníků konkuruje 2,5 mil. polských a dokonce 4,3 mil. rumunských.

Jiří Němeček
odbor vnější komunikace

SLUŽBY ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

Ve všech krajských městech a v Praze jsou k dispozici oddělení informačních služeb ČSÚ, která poskytují nebo zprostředkují informace, které úřad zveřejňuje. V krajských odděleních se přitom více orientují na poskytování regionálních statistických informací.

NABÍDKA SLUŽEB ČSÚ

- **Výběry z databází statistik:** např. statistika obyvatelstva, odvětvové statistiky – průmysl, zemědělství, statistika rodinných účtů, cenová statistika, volební statistiky apod.
- **Výběry z regionálních databází:** kraje, okresy, městská a obecní statistika
- **Výběr dat z Registru ekonomických subjektů (RES)**
- **Výběr dat z Registru sčítacích obvodů (RSO)**
- **Úřední výpisy ze statistických zjišťování:** např. potvrzení míry inflace
- **Konzultační a poradenská činnost**

- **Odpovědi na dotazy:** např. ohledně tzv. rychlých informací, metodiky zjišťování dat, probíhajících šetření či evropských dat včetně mezinárodního srovnání
- **Prodej a předplatné publikací ČSÚ**
- **Poskytování výpisů IČO z RES**
- **Služby Ústřední statistické knihovny (pouze Praha)**

webové stránky: www.czso.cz, www.vykazy.cz

telefonická infolinka poskytující základní informace o vývoji ekonomických ukazatelů ČR: **274 052 900**

on-line katalog knihovny: <http://library.czso.cz/>

twitter: <http://twitter.com/statistickyurad>

Češi třídí, třídí... a třídí

Vloni vytrídili lidé v České republice **50 kilogramů komunálního odpadu na hlavu**, což je o šest kilogramů víc než dva roky předtím.

Pro představu – lidé vytrídí ročně tolik odpadu na jednoho člověka, kolik je 65 % váhy dospělého Čecha. V loňském roce sebrali naši občané o šest kilogramů tříděného sběru více než v letech 2009 a 2008. Tehdy odevzdal každý obyvatel České republiky v průměru 44 kilogramů tříděného odpadu za rok. Vloni to už bylo celých 50 kilogramů. „Komunální odpad je jen malou částí z celkového množství odpadu v zemi,“ připomíná Miloslava Veselá, která má v ČSÚ na

starosti sledování dat o životním prostředí. Svozem popelnic, kontejnerů, zbytků z úklidu ulic, tržišť či parků se vloni nahromadily 3,3 miliony tun odpadu.

Mnohem větším dílem (84,7 %) ale do odpadového hospodářství přispívají firmy. Ty vloni vyprodukovaly více než 20,4 milionů tun

odpadu. Nejvíce odpadů přitom produkují stavebníci (46 %), další jsou firmy ve zpracovatelském průmyslu (21 %) a společnosti zabývající se zpracováním odpadů (12 %).

Podle množství vyprodukovaného odpadu ale není možné určit míru průmyslové či ekologické vyspělosti země. Klamat mohou

nejen mezinárodní srovnání, ale i čísla o množství odpadů mezi jednotlivými roky v jedné zemi. Příkladem může být i Česko. Mezi roky 2004 a 2005 prudce klesly podnikové odpady. Důvodem však nebyla menší produkce domácích firem nebo ekologičtější výroba. „V té době došlo k vyřazení popílku ze spalovaného uhlí z evidence odpadů,“ vysvětluje Jiří Hrbek, ředitel odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ. Díky novým technologiím se totiž popílek (dříve nepoužitelný odpad) stal materiálem pro stavební průmysl.

Jiří Němeček
odbor vnější komunikace

Konference evropských statistiků: data a lidský kapitál

Na 59. plenárním zasedání Konference evropských statistiků v Ženevě se prezentovaly zajímavé **informace o sběru a sdílení dat a měření lidského kapitálu**. V červnu se ho zúčastnila i předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová.

V rámci prvního semináře byla zmíněna koncentrace aktivit při sběru statistických dat tak, aby mohly být efektivně využívány společné nástroje, metody a procedury (včetně monitoringů).

Centrální integrace sběru dat i jejich ukládání slouží vícenásobnému využití získaných údajů. Důležitým aspektem je v této souvislosti používání metadat (informací o datech, jejich vlastnostech). Při sběru dat se kromě tradičních osobních rozhovorů (se zapojením tazatelů) používají moderní technologie (sběr dat prostřednictvím webu s použitím tzv. elektronických dotazníků, telefonní rozhovory apod.). Zajímavá byla diskuze o rozdílech mezi dvěma hlavními typy respondentů – domácnostmi a ekonomickými subjekty. Byla zdůrazněna důležitost využívání dat z administrativních zdrojů a vyjádřena potřeba vypracování společné metodologie pro hodnocení kvality těchto údajů.

Jak měřit lidský kapitál

Také seminář na téma „Měření lidského kapitálu“ přinesl řadu informací a námětů. Existující iniciativy se zaměřují na využití těchto dat pro měření ekonomického růstu (produktivita ve vztahu k lidskému kapitálu jako jednomu z hlavních vstupních faktorů produkce), pro národní účetnictví či účty národního bohatství. Aktivity v této oblasti jsou orientovány např. na vzdělání jako investici do lidského kapitálu, problematiku kvality lidského kapitálu a vzdělávání.

Prezentovaná studie finských statistiků se např. zabývala vztahem mezi vzděláním a ekonomickým růstem (na základě ukazatelů vzdě-

lání a příjmu). Otevřela pak prostor pro otázku jak zohlednit neformální vzdělávání, kvalitu vzdělávání či jak rozšířit dostupné informace zejména v oblasti naturálních (nefinančních) ukazatelů.

Shromáždění Konference evropských statistiků dále projednalo vybrané metodické dokumenty a informace z jednání Statistické komise OSN a UNECE. Příští zasedání (v roce 2012) bude věnováno především zkušenostem ze Sčítání lidu a naplňování Základních principů oficiální statistiky.

Petr Kolovecký, Hana Šlégrová
Lucie Vayhelová
odbor mezinárodní spolupráce

Evropský statistický systém nemlčí

Vloni schválil Výbor pro Evropský statistický systém návrh na vytvoření nové webové stránky Evropského statistického systému. Cílem je **zlepšit komunikaci** s evropskou veřejností.

Oproti svým předchůdkyním, tzv. „INSite stránkám“, jsou ty současné obohaceny o další informace a funkce. Nová je například sekce „O ESS“, která obsahuje informace o Evropském statistickém systému (programech, legislativě a Evropském statistickém vzdělávacím programu). Přibyly „Novinky“ z jednotlivých statistických úřadů.

Eurostat letos v dubnu spustil demoverzi stránek ESS na adrese:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/ess/ess_news

Oficiálně budou stránky představeny u příležitosti konference DGINS ve Wiesbadenu letos na podzim. Za shlédnutí stojí i zajímavé video o ESS:
http://www.ine.es/en/ine/see/see_inicio_en.htm

Každý člen ESS (tj. statistické instituce členského státu a Eurostat) má také vyhrazen prostor pro vlastní prezentaci.

Podle dohody mají být nové stránky propagovány všemi členy ESS (umístění odkazu na viditelném místě na intranetu a externích webových stránkách úřadů). Za správu stránek a obecné informa-

ce o ESS je zodpovědný Eurostat, jednotlivé úřady pak aktualizují vlastní údaje. Nové webové stránky budou ještě průběžně upravovány a jejich nedílnou součástí se stane nové logo ESS.

Blanka Čigášová
odbor mezinárodní spolupráce

Skupina Sponsorship on Communication

Model „Sponsorship“ (česky sponzorství) je založen na vytvoření skupiny vysoce postavených pracovníků národních statistických úřadů a Eurostatu k řešení okruhu problémů důležitých pro ESS. V tomto případě se jedná o oblast komunikace a diseminace. Skupině spolupředsedá Eurostat a Španělský národní statistický institut (INE). Účastní se jí zástupci Bulharska, České republiky (Petra Kuncová z ČSÚ), Estonska, Francie, Německa, Litvy, Rumunska, Švédska, Švýcarska a Velké Británie. Sponzorství převzal osobně španělský předseda Jaime García společně s Peterem Everaersem, ředitelem Direktorátu D Eurostatu. Závěrečná schůzka této skupiny se bude konat v polovině října v Barceloně, čímž svou činnost definitivně ukončí.

Věděli jste, že v EU27...

poklesla roční inflace na 2,9 %?

V eurozóně byla ještě nižší – jen 2,5 %. Nejnižší míra inflace byla v Irsku (1 %), Slovinsku (1,1 %) a Švédsku (1,6 %). Naopak nejvyšší inflaci zaznamenali v Estonsku (5,3 %), v Rumunsku (4,9 %) a v Litvě (4,6 %). Nejnižší dvanáctiměsíční průměry (do července 2011) byly zaznamenány v Irsku (0,3 %), Švédsku (1,6 %) a shodně v Česku a Nizozemsku (1,9 %). Nejvyšší byly naopak v Rumunsku (7,6 %), Estonsku (4,9 %) a Řecku (4,3 %).

byla letos v červenci míra nezaměstnanosti 9,5 %?

V eurozóně činila dokonce 10 %. To znamená, že podle odhadů Eurostatu bylo v EU27 bez práce 22,711 milionů lidí. Z toho 15,757 milionů čítali nezaměstnaní v eurozóně. Oproti červenci 2010 poklesl počet nezaměstnaných v EU27 o 457 tisíc, v eurozóně se snížil o 247 tisíc. Nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenali v Rakousku (3,7 %), v Nizozemsku (4,3 %) a v Lucembursku (4,6 %). Nejvyšší byla zjištěná ve Španělsku (21,2 %), Lotyšsku (16,2 %) a Litvě (15,6 %). V meziročním srovnání míra nezaměstnanosti klesla v šestnácti a vzrostla v jedenácti členských státech EU.

došlo k poklesu stavební výroby o 1,3 %?

V eurozóně klesla stavební výroba ve sledovaném období (červen 2011) o 1,8 %. Ve srovnání s červnem 2010 se v eurozóně propadla o 11,3 %

a v EU27 o 8,1 %. V meziročním srovnání stavební výroba poklesla v deseti a zvýšila se ve čtyřech členských státech. Největší propad zaznamenalo Španělsko (-43,7 %), Slovinsko (-35,9 %), Maďarsko (-13,9 %) a Rumunsko (-10 %). Nejvyšší nárůst v daném období byl v Polsku (+16,2 %), pak následují s odstupem Švédsko (+4,5 %), Německo (+2,6 %) a Nizozemsko (+2,3 %).

vykázal v červnu 2011 zahraniční obchod deficit 12,2 mld. eur?

Eurozóna však zaznamenala přebytek 0,9 mld. eur. V EU27 značně vzrostl deficit v obchodu s energiemi (-154,7 mld. eur za období leden až květen 2011). Významně narostl přebytek v obchodě s průmyslovým zbožím na 91,3 mld. eur. Zahraniční obchod v EU27 za období leden až květen 2011 narostl ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku se všemi hlavními partnerskými státy (kromě dovozu z Jižní Koreje). Největší nárůst zaznamenal vývoz do Turecka (+41 %), Ruska (+39 %), Indie (+28 %), Číny (+28 %) a Jižní Koreje (+24 %). Dovozy vzrostly nejvíce z Ruska (+33 %), Brazílie (+29 %), Indie (+28 %), Norska (+24 %) a Turecka (+23 %).

Jiří Růžička

oddělení plánování mezinárodní spolupráce

Očekávané události ČSÚ v říjnu 2011

Tiskové konference ČSÚ

11. | Co říkají statistická čísla o vědě a výzkumu

18. | Kolik jsme vydali v roce 2010 na ochranu životního prostředí a jak jsme nakládali s odpady

Rychlé informace

6. | Maloobchod (srpen 2011)

7. | Průmysl (srpen 2011) | Stavebnictví (srpen 2011) | Zahraniční obchod (srpen 2011)

7. 14., 21. | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (40–42. týden)

10. | Indexy spotřebitelských cen – inflace (září 2011)

12. | Odhady sklizní (září 2011) | Vybrané ukazatele hospodářství (srpen, září 2011)

14. | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky

17. | Indexy cen vývozu a dovozu (srpen 2011) | Indexy cen výrobců (srpen 2011)

24. | Konjunkturální průzkum (za podniky průmyslové, stavební a další)

31. | Zemědělství (za 3. čtvrtletí 2011)

Poradna ČSÚ

Kdo má povinnost vyplňovat statistické výkazy?

Český statistický úřad stanovuje zpravodajskou povinnost na základě § 10, § 11 a § 15 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona vydává ČSÚ před začátkem každého kalendářního roku (do 30. 11.) po předchozím schválení Parlamentem ČR ve Sbírce zákonů „Vyhlášku, kterou se stanoví Program statistických zjišťování na

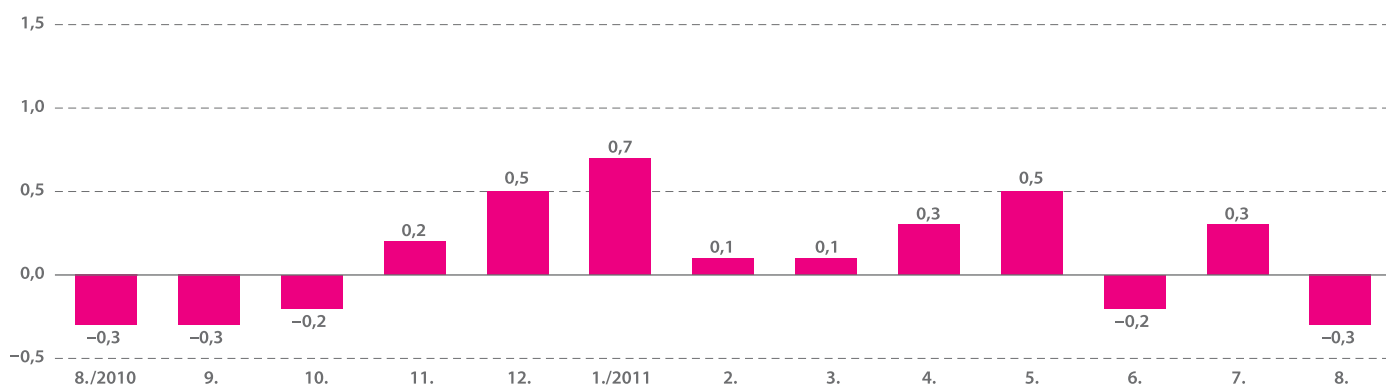
rok...“. V tomto dokumentu je pro každé statistické zjišťování uveden okruh zpravodajských jednotek, kterých se vyplnění a předložení konkrétních výkazů týká. Kritériem pro to, které výkazy bude zpravodajská jednotka předkládat, je její zařazení podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) a dále pak, zda konkrétní zjišťování je vyčerpávající (plošné) nebo výběrové, přičemž výběrové soubory jednotek se stanoví na základě

matematicko-statistických metod (jsou pro každé ekonomické odvětví odlišné). Podrobné informace najdete přímo ve znění Zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zakon_o_statni_statisticke_sluzbe nebo v Programu statistických zjišťování: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/program_statistickyh_zjistovani, http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/stanoveni_zpravodajske_povinnosti

Nemohl bych být zaven výkaznické povinnosti?

Seznam respondentů, náležející ke každému šetření, je vytvářen na základě kritérií vyjmenovaných v programu statistických zjišťování. Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě nám neumožňuje z tohoto seznamu vyřadit jakýkoliv ekonomický subjekt ani ukončit jeho zpravodajskou povinnost podle subjektivních hledisek.

Meziměsíční změny spotřebitelských cen (v %)

Zdroj: ČSÚ

Svět čísel mě fascinuje

Do funkce tiskové mluvčí Českého statistického úřadu a kancléřky předsedkyně úřadu Ivy Ritschelové nastoupila **Bohumila Beranová** první zářijový den. Co ji v ČSÚ překvapilo?

Před příchodem do ČSÚ jste působila v Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV). Není to příliš razantní změna – ze školství do statistiky?

Ono se o žádnou velkou změnu v podstatě nejedná. V ÚIV jsem rovněž jako tisková mluvčí pracovala se statistikami jen s tím rozdílem, že se jednalo o statistiky z oblasti vzdělávání a školství. Zde v ČSÚ je záběr poněkud širší. Ačkoli nejsem statistik, matematik ani ekonom, baví mě pracovat s čísly, odkrývat za nimi skutečné jevy a stavy věcí a dávat si dohromady vzájemné souvislosti čísel na papíře s reálným světem venku. K tomu ale samozřejmě potřebuji odborníka, s nímž mohu čísla rozebrat a který mně odkryje to, co mým očím zůstává skryto.

Co vás při příchodu do ČSÚ nejvíce překvapilo?

Zcela jednoznačně velice příjemná pracovní atmosféra. Již první den svého nástupu jsem byla v pozitivním slova smyslu udivena otevřenou a přátelskou komunikací mezi lidmi, a to v celé budově od vrátnice a informačních služeb až po 11. patro. Když si uvědomíme, že každý z nás stráví v zaměstnání podstatnou většinu dne a vlastně i svého života, pak jsou pro mne přátelské mezilidské vztahy na pracovišti jedním z důležitých aspektů, proč se do práce těšit a jak vykonávat svou práci dobře. Tudíž mohu bez jakéhokoliv patetického podtónu prohlásit, že se v ČSÚ cítím moc fajn.

V ČSÚ zastáváte pozici tiskové mluvčí a kancléřky. Jak to jde dohromady?

Kombinace těchto dvou pozic je již z principu velmi strategická, neboť umožňuje podívat se na dění v ČSÚ ze dvou různých perspektiv. Pro plánování jakéhokoliv typu je pro mne velmi důležité, že dopodrobna znám harmonogram paní předsedkyně, a takto informovaná se mohu mnohem lépe rozhodovat v tiskových aktivitách. Nicméně musím konstatovat, že zastávat obě pozice je časově i koordinačně náročné.

Jak podle vás zacházejí novináři se statistickými daty?

Jak kteří. Někteří novináři se snaží se statistickými daty pracovat zodpovědně a stavějí data do smysluplných souvislostí, někteří bohužel nikoliv. Nechci se ale pouštět do analýzy, proč tomu tak je, neboť těch faktorů, které novinářskou práci s daty ovlivňují, může být celá řada. Právě zde ale narážím na podstatu práce tiskové mluvčí. Právě ona je „ústí“ úřadu a je zodpovědná především za externí komunikaci a za to, v jaké formě informace úřad opouští. Na odborné rovině je pro výstupy ČSÚ zcela na místě odborný jazyk a odborná terminologie, na druhé straně ale stojí novináři a veřejnost, jimž je nutno data srozumitelnou formou zpřístupnit, aby nebyla dezinterpretována.

Co uděláte pro to, aby se Český statistický úřad stal „miláčkem“ médií?

Základem je budovat pevné vztahy s novináři a nabízet jim zpracovaná témata tak, aby s nimi měli co nejméně práce, ať již po stránce formální, tak po stránce obsahové. Novinář takový přístup s ohledem na své pra-

Mgr. Bohumila Beranová (32)

VZDĚLÁNÍ: Vyšší odborná škola publicistiky, Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Mediální a komunikační studia na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové | **ZAMĚSTNÁNÍ:** Český rozhlas – moderátorka a redaktorka, Ústav pro informace ve vzdělávání – tisková mluvčí (návrh a realizace komplexní marketingové a mediální strategie mezinárodního výzkumu OECD funkční gramotnosti dospělých v ČR) | **RODINA:** manžel a kočka Kočák, jinak rodina oběma směry pestrá a rozvětvená | **PŘÁTELÉ:** skvělí, temperamentní, tolerantní, s nadhledem | **ZÁJMY:** literatura, divadlo, výtvarné umění, silniční cyklistika

covní tempo ocení. Několik let jsem působila v Českém rozhlase a tudíž vím, jak je novinářská práce hektická. Proto pro mě novinář není nepřítel, ale partner, s nímž vstupuji do rovnocenného dialogu.

Vystudovala jste také bohosloveckou fakultu. Jak ve své práci tiskové mluvčí využíváte toto vzdělání? V čem konkrétně vám pomáhá?

Obecně mě studia teologické fakulty poskytla velmi silné a pevné základy humanitního charakteru, vybavila mě jakýmsi společensko-nábožensko-filozofickým základem, z něhož mohu vycházet v běžném i profesním životě při řešení problémů a při rozhodování se v mnoha situacích. Různé typy dovedností se dají naučit v praxi, nicméně pouze škola vám může poskytnout kvalitní teoretický background, z něhož později čerpáte. Konkrétně mě pak studium biblických a klasických jazyků, jako jsou biblická hebrejšтина, latina, řečtina, a exegetické semináře vybavily pro kvalitní práci s textem.

Výběr výstupů ČSÚ v září 2011

e-4001-11 | Stav a pohyb obyvatelstva v ČR (1. až 2. čtvrtletí 2011)

Předběžné výsledky přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva od počátku roku, předběžná bilance počtu obyvatel.

 zdarma

a-1109-11 | Vývoj české ekonomiky (1. až 2. čtvrtletí 2011)

Hodnocení vývoje reálné a peněžní ekonomiky ČR za uplynulé období (výkonnost základních odvětví, HDP, výdaje, důchody, vnější ekonomické vztahy, ceny, trh práce, peněžní zásoba, úroky, státní rozpočet).

 zdarma 30 Kč 60 Kč

e-3301-11 | Školy a školská zařízení v ČR ve školním roce 2010/2011

Souhrnné tabulky za mateřské, základní, střední a vyšší odborné a vysoké školy, základní umělecké školy, menzy vysokých škol.

 zdarma

a-4012-11 | Sebevraždy v České republice

Vývoj počtu sebevražd a jejich členění podle různých kritérií v České republice za roky 2006 až 2010. Stav je srovnán i v dlouhodobém pohledu. Navazuje na publikace vydané v roce 1996 (0420-96), 2001 (4012-01) a 2006 (4012-06).

 zdarma

e-xx3125-11 | Trh práce v kraji – vyjde za všechny kraje

Statistická data z Výběrového šetření pracovních sil v krajích ČR. Přináší informace o výši a struktuře zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomicky neaktivním obyvatelstvu hodnocené podle mezinárodních definic a doporučení Mezinárodní organizace práce a plně respektující definice a obsah náplně jednotlivých ukazatelů LFS (Labour Force Survey) podle požadavků Eurostatu.

 zdarma

e-1803-11 | Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje (č. 3/2011)

Jediný odborný demografický časopis v ČR s dlouhou tradicí. Obsahuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí. Poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních procesů.

 zdarma zdarma 58 Kč

e-2108-11 | Bilance rostlinných výrobků

Pololetní bilance zásob, zdrojů, nákupu, prodeje a spotřeby vybraných rostlinných výrobků. V členění za zemědělství celkem a podle jednotlivých krajů.

 zdarma

a-1160-11 | Vztahy ekonomického a environmentálního vývoje v České republice (2010)

Hlavní indikátor udržitelnosti a ekonomický růst. Vztah vybraných (dostupných) indikátorů ekologické zátěže a ekonomických ukazatelů

do úrovně vybraných národohospodářských odvětví, resp. průmyslových odvětví. Příjmy z privatizace národního majetku a odstraňování ekologické zátěže.

 zdarma 40 Kč 80 Kč

e-2116-11 | Souhrnný zemědělský účet – definitivní výsledky za rok 2009 a semidefinitivní výsledky roku 2010

Souhrnný zemědělský účet měří ekonomickou velikost a výkonnost odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství. Je členěn na účet výroby, účet tvorby důchodu, účet podnikatelského důchodu a součásti kapitálového účtu.

 zdarma

e-4018-11 | Demografická ročenka měst

Základní údaje o pohybu obyvatelstva za města za roky 2001 až 2010. Aktualizace dříve vydaného produktu w-4018 s doplněním údajů za rok 2010 a za nová města.

 zdarma

e-8006-11 | Ekonomické výsledky průmyslu ČR (2006 až 2009)

Data ze zpracování ročního statistického šetření u podnikatelských subjektů (právnických a fyzických osob s převažující průmyslovou činností) bez ohledu na jejich velikost. Tabulkové přílohy jsou tříděny podle CZ-NACE a velikostních skupin subjektů.

 zdarma 60 Kč 120 Kč

e-8101-11 | Spotřeba paliv a energie (2010)

Údaje o spotřebě paliv, elektřiny a tepla za podnikatelské subjekty a za rozpočtové a příspěvkové organizace. Údaje jsou uváděny podle jednotlivých druhů paliv a v třídění podle CZ-NACE za ČR a v souhrnném třídění podle jednotlivých krajů.

 zdarma

e-8110-11 | Transformační procesy v energetice (2010)

Údaje o energetickém zušlechťování paliv podle jednotlivých procesů a druhů paliv. Předběžná energetická bilance za rok 2010. Podrobné údaje o výrobě elektrické a tepelné energie v ČR. Třídění je uvedeno podle typu výroben a podle CZ-NACE.

 zdarma

datová sada

 publikace v elektronické podobě

 publikace v tištěné podobě

Uvedené publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 400, 274 052 732) nebo přímo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny publikace ČSÚ najdete na www.czso.cz.

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz
ev. č. MK ČRE 19925

Nejste si jisti svým obchodním partnerem?

Vyzkoušejte RES – Registr ekonomických subjektů. Najdete tam vše a zdarma!

CO JE RES:

- veřejný seznam pro celou ekonomickou veřejnost,
- eviduje každou právnickou nebo fyzickou osobu s postavením podnikatele a organizační složky státu, které jsou účetní jednotkou,
- průběžně se aktualizuje a je zdarma přístupný na internetových stránkách ČSÚ,
- www aplikace umožňuje hledání v registru podle nabízených možností (např. IČO, název firmy aj.),
- naleznete zde adresu sídla firmy, její právní formu, obory činností vyjádřené statistickou klasifikací činností nebo velikostní kategorii podle počtu zaměstnanců.

Podnikatelská veřejnost je cíleně matena nabídkami některých soukromých společností k registraci mezi české ekonomické subjekty. Tyto databáze však nemají nic společného s Registrem ekonomických subjektů, který ze zákona spravuje pouze Český statistický úřad. Oproti soukromým společnostem úřad tuto činnost nijak nezpoplatňuje.

www.pixmac.cz

www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/registr_ekonomickych_subjektu